

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19.—Τηλ. 227-689 | 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1968 | ΑΡΙΘ. 19

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΔΟΣ

Ε'.

1. 'Επεσημάναμεν εἰς τὰ προηγούμενα ἄρθρα τὰ αἴτια τῆς κατ' ἀνάγκην ἀποφάσεως τῆς ἡμετέρας 'Εκκλησίας πρὸς ἀνάσχεσιν τῆς φιλελευθέρας τάσεως ἐπὶ παντός πεδίου τῆς θεολογικῆς σκέψεως. Βεβαίως, ἡ 'Εκκλησία εἶναι φύσει 'Οργανισμὸς συντηρητικὸς, καὶ ὀφείλει νὰ εἶναι. Ὁ θρησκευτικὸς χαρακτήρ τῆς 'Εκκλησίας, ὁ μεταφυσικὸς καὶ ἐσχατολογικὸς, αὐτὸς οὗτος ὁ οὐράνιος πόθος, ὁ κινῶν πᾶσαν διδασχὴν ταύτης, ἦτο, εἶναι καὶ θὰ παραμένῃ ἐσαεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμετακίνητος, ἀναλλοίωτος, ὁ αὐτὸς ἀπλοῦς, ἀκέραιος, μονοειδής, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἡ Κεφαλὴ τῆς 'Εκκλησίας, ὁ Χριστὸς, "Ὅστις κχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» ('Εβρ. 13, 8). Ἀλλὰ τὸ συντηρητικὸν τοῦτο πνεῦμα, τὸ φύσει, ὡς εἴπομεν, ἐνυπάρχον καὶ ὀφείλον νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ, δὲν πρέπει ἐκ παρεξηγήσεως ἢ ἀκόμη καὶ ἐξ ἱστορικῆς παραδόσεως νὰ ἐξελιχθῇ εἰς ἀκαμψίαν καὶ εἰς στατικότητα καὶ αὐτῶν τῶν μέσων, τῶν μεθόδων, τῶν ὀργάνων καὶ τοῦ ὅλου ὀπλισμοῦ, δι' οὗ ἡ 'Εκκλησία θὰ δύναται ἐπικαίρως, καὶ ἀκόμη εὐκαίρως — ἀκαίρως, νὰ ἐπιδρᾷ ἐν τοῖς ἔξω, τοῖς ἐγγύς καὶ τοῖς μακρὰν, τοῖς πιστοῖς καὶ τοῖς ψυχροῖς περὶ τὴν πίστιν, τοῖς ἀλλοδόξοις, ἔτι δὲ καὶ ἀλλοθρήσκους.

2. 'Εκκλησία, μὴ δυναμένη ἐκάστοτε νὰ προσαρμόζῃται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Κοινωνίας, τοῦ Πολιτισμοῦ, τῶν ἀνθρώπων, θὰ καταντήσῃ 'Οργανισμὸς Τυπολατρείας, μὲ

κίνδυνον νὰ μὴ εἶναι πλέον εἰς θέσιν νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὸν μοναδικόν, θεῖον καὶ σωτήριον προορισμὸν τῆς. Καὶ ὁ ζῶν Θεοσύστατος 'Οργανισμὸς τῆς 'Εκκλησίας, ἐλλείψει ζώντων μελῶν, ἐλλείψει θερμουργῶν ἡγετῶν, ἐλλείψει ἀνδρῶν ὑψιπετῶν ἐν τῇ Θεολογίᾳ, ἐλλείψει συνεχῶς ἀνανεοομένου ζῶντος Πνεύματος, θὰ διατρέχῃ τὸν κίνδυνον νὰ περιπέσῃ εἰς κατάστασιν Σώματος ἀζώου, ἀψύχου, τολμῶ νὰ εἴπω, νεκροῦ, ὡς ἐκ νεκρῶν καὶ ἀδιαφόρων μελῶν ἀποτελουμένη. Διότι ἡ 'Εκκλησία, ἡ ὁράτῃ, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ εἶναι ἐνεργὸς καὶ ἐν δράσει στρατευομένη, ἄλλως ὡς ἐπακόλουθον θὰ ἔχῃ νὰ περιέλθουν τὰ μέλη αὐτῆς εἰς κατάστασιν νωχελῆ, εἰς κατάστασιν ἀδιαφορίας, ἀμελείας καὶ νωθρότητος. Τολμῶ νὰ εἴπω, ὅτι τὰ μέλη τῆς 'Εκκλησίας, ἐξ ἀδρανείας τῆς ἡγεσίας αὐτῆς, διατρέχουν τὸν κίνδυνον ν' ἀποξενωθοῦν ταύτης ψυχικῶς, νὰ παύσουν νὰ εἶναι μέλη τῆς 'Εκκλησίας, καὶ ὡς συμβαίνει ἐνίοτε καὶ μὲ τὸν στρατὸν τῆς Πολιτείας, ὅταν κακῶς διοικῆται καὶ παραμελῆται, νὰ φθάσουν εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἐχθρότητος, καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς ἐπαναστάσεως.

*

3. Εὐτυχῶς, διὰ τὰ μέλη τῆς ἀγιωτάτης 'Ελληνικῆς 'Εκκλησίας δὲν δύναται νὰ λεχθῇ, ὅτι περιῆλθον εἰς τοιαύτην τινὰ κατάστασιν ἐχθρότητος πρὸς τὴν 'Εκκλησίαν. Πολλοὺ γε καὶ δεῖ. Πιστεύω, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ τῶν ἀκραίων πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἰδεῶν στοιχεῖα δὲν ἔχουσι παντελῶς διαρρήξει τὸν δεσμὸν τῆς ψυχῆς των πρὸς τὴν ἀγίαν 'Ελληνορθόδοξον 'Εκκλησίαν, μεθ' ἧς τόσοι ἔνδο-

Ξοι δεσμοὶ συνδέουσι τούτους, τοῦ τε ἀπωτέρου καὶ τοῦ ἐγγυτέρου παρελθόντος, οἵτινες ἐνσυνειδήτως ἢ ὑποσυνειδήτως τεραστίαν ἐπ' αὐτῶν ἀσκοῦσιν ἐπίδρασιν. Ἄλλ' ὅμως εἶναι τόσοι οἱ ἐπιβουλευόμενοι τὰ φρονήματα τοῦ πιστεύοντος λαοῦ μας ἐξωτερικοὶ ἐχθροί, ὥστε δὲν δυνάμεθα ν' ἀναπαυόμεθα ἀμεριμνοῦντες ἢ καὶ ἐπιστηριζόμενοι εἰς τὸ βᾶρος τῆς ἐνδόξου παραδόσεως τοῦ ἐνδόξου Ἑλληνικοῦ παρελθόντος. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἀσφαλῶς θρησκεύει, οἱ πνευματικοὶ τοῦ ἡγέται θρησκεύουσιν, οἱ διανοοῦμενοι, οἱ Λογοτέχναι, οἱ Καλλιτέχναι, οἱ Ὑπάλληλοι, οἱ Ἐπαγγελματίαι καὶ κατ' ἐξοχὴν οἱ Ἀγρόται, πάντες ἐμφοροῦνται ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἢ τοῦ ἀφανοῦς, μικροῦ ἢ μεγάλου. Πάντες λοιπὸν οἱ Ἕλληνες θρησκεύουσι καὶ κρατοῦσι τὰς Παραδόσεις τῆς Ἑλληνορθοδόξου Πίστεως των. Ἄλλ' ἄράγε οἱ ταγοί, οἱ ἡγούμενοι, οἱ ἡγέται τοῦ Λαοῦ, ἡμεῖς οἱ Θεολόγοι, οἱ ἀποτελοῦντες ἀπὸ τινος ἀπόψεως, κατὰ τὸν θεῖον Γρηγόριον Νύσσης, τὸ Τάγμα τῆς «ἐπινοίας», τὴν «πνοήν» καὶ «ζωήν» καὶ τὴν «ἐμψυχοῦσαν κίνησιν» πάντες οἱ ὑπευθύνως χειριζόμενοι τὴν θρησκευτικὴν διαφώτισιν, τὴν θρησκευτικὴν ἀναγέννησιν, τὴν θρησκευτικὴν ἀνύψωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τοῦ φύσει ρέποντος εἰς θεοσέβειαν, πράττομεν τὸ καθήκον μας ἔναντι τοῦ εὐγενοῦς καὶ ἱστορικῶς ἐνδόξου καὶ πνευματοφόρου τούτου Λαοῦ; Ἡ μήπως ἐπαναπαυόμεθα ἐπὶ τῆς προγονικῆς κληρονομίας, ἐπὶ τῶν πατροπαραδότων ἀγαθῶν, οὐδαμῶς δ' οἱ ἴδιοι κινούμεθα εἰς αὐξήσιν ἢ τοῦλάχιστον στερέωσιν καὶ διατήρησιν τῶν κληρονομηθέντων τούτων ἀγαθῶν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Λαοῦ μας; Πράττομεν τὸ ἐξ ἑαυτῶν; Ἰδοὺ τὸ πρόβλημα, ὅπερ ἀναμένει ἀπάντησιν.

*

4. Ἀναμφιβόλως, ἀπαξάπαντες οἱ «δοκοῦντες στῦλοι εἶναι» (Γαλ. 2,9), ἵνα κατ' ἐπιείκειαν χρησιμοποίησω τὴν φράσιν τοῦ θεοῦ ἀποστόλου Παύλου, δὲν νομίζω ὅτι πράττομεν τὸ καθήκον μας ἔναντι τοῦ Λαοῦ καὶ ἔναντι τῶν ἀπαιτήσεων τῆς Ἐκκλησίας μας. Δὲν πρέπει δὲ νὰ μᾶς διαφεύγῃ ἡ ἀλήθεια, ὅτι Ἐκκλησία δὲν εἶναι μόνον οἱ ἱερατικοί, οἱ κληρικοί ἢ οἱ Ἐπίσκοποι. Ἐκκλη-

σία εἴμεθα πάντες οἱ πιστοί: Ἑλληνορθόδοξος δ' Ἐκκλησία εἴμεθα ἀπαξάπαντες οἱ εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ δόγματα τῆς Ἑλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνατραφέντες καὶ ταύτας βιοῦντες καὶ ὁμολογοῦντες. Ἀλλὰ τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν ἀναμένει δικαίως ἀπὸ τοὺς ἐν τέλει τῆς Ἐκκλησίας περισσοτέραν φροντίδα, μεγαλυτέραν μέριμναν, θερμότεραν προσέγγισιν καὶ φωτεινότεραν διαπαιδαγώγησιν. Ἡ δὲ ἐπιτυχία τούτων πάντων ἐξαρτᾶται, κατὰ μέγιστον ποσοστὸν, ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἡμῶν κατάρτισιν, τὸν ἴδιον ἡμῶν ζῆλον, τὴν ἰδίαν ἡμῶν θερμουργὸν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὰς θεοδιδάκτους ἀρχὰς τῆς Ἑλληνορθοδόξου πίστεώς μας. Πῶς οἱ ἐν σκότει εἶναι δυνατόν νὰ μεταδώσουν τὸ φῶς; Πῶς οἱ ψυχροὶ τῇ πίστει εἶναι ἱκανοὶ νὰ θερμάνουν τοὺς ψυγέοντας κατὰ Χριστόν; Πῶς οἱ ἀδιάφοροι εἶναι εὐχρηστοί, διὰ νὰ ἐλκύσουν τοὺς ὀλιγοπίστους; Πῶς οἱ ὑλόφρονες καὶ τοῦ κόσμου θὰ καταστῶσιν ὄργανα πνευματικῶν ἀνατάσεων; Πῶς οἱ τὰ ἴδια συμφέροντα, πρὸς ἰδίαν ἀπόλαυσιν ἐπιδιώκοντες, θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐμψυχήσουν τὴν φιλαλληλίαν, τὴν αὐτοθυσίαν καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον; Πῶς οἱ ἐν παχυλῇ ἀμαρτίᾳ ζῶντες καὶ οἱ σκανδαλοποιοὶ θ' ἀποβῶσιν ὄργανα προσελκύσεως εἰς μετάνοιαν καὶ ἁγιοποίησιν τῶν μακρὰν τοῦ Χριστοῦ ζώντων καὶ ταῖς ἡδοναῖς τοῦ βίου ἐντροφώντων;

5. Ἀσφαλῶς τὸ ἔργον των, τὸ καθήκον των, τὸ διδακτικὸν καὶ διαφωτιστικὸν καὶ ἐποικοδομητικὸν καὶ σωτηριῶδες, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καταστῇ καρποφόρον, ἐπωφελές καὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν σωτηριῶδες. Μόνον, ὅταν οἱ ἐν τέλει, οἱ ἱερατικοί, οἱ κληρικοί, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἡγέται, οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ Θεολόγοι πάντες, αὐτοὶ ἀκόμη οἱ Μοναχοὶ διαπλάσωμεν ἑαυτοὺς εἰς ὄργανα, κατὰ τὸ δυνατόν, ἀδιάβλητα εἰς ὄργανα εὐχρηστα καὶ εὐδιάθετα καὶ πρόθυμα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, μόνον τότε θὰ δυνηθῶμεν νὰ εἴπωμεν καὶ νὰ αἰσθανθῶμεν ὅτι, «καίτοι ἀχρεῖοι δοῦλοι Χριστοῦ» (Λουκ. 17, 10), «ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν», ἔστω καὶ μὴ πλήρως. Ἀλλὰ πῶς θὰ καταστῶμεν ὄργανα δ ε ξ ι ἀ τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Λαοῦ μας; Πρῶτον διὰ τῆς ζ ὡ σ η ς πίστεως ὕστερον

ΤΕΛΙΚΟΝ ΣΧΕΔΙΟΝ ΔΙΑΤΥΠΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1, 2 ΚΑΙ 11 ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὸ τελικόν «Σχέδιον διατυπώσεως τῶν ἀρθρῶν 1, 2 καὶ 11 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος», ὡς εἶχεν ὑποβληθῆ εἰς τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως πρὸ τῆς εἰς τὸν Τύπον ἀνακοινώσεως τοῦ πρώτου Κυβερνητικοῦ Σχεδίου Συντάγματος, ἵνα οὕτως ὁλοκληρωθῆ ἡ εἰκὼν τῶν ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γενομένων ἐνεργειῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος. Ἀτυχῶς, τὸ «Σχέδιον» τοῦτο δὲν υἱοθετήθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄ ρ θ ρ ο ν Ἰ ο ν

Ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ὁ προσηλυτισμὸς καὶ πᾶσα ἄλλη ἔμμεσος ἢ ἄμεσος ἐπέμβασις κατὰ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας ἀπαγορεύεται.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπᾶστος ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς καὶ πάσης ἄλλῃς ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Τηρεῖ ἀπαρασαλεύτως, ὡς ἐκεῖναι, τοὺς τε δογματικούς ὄρους καὶ τοὺς ἱερὸς Ἀποστολικούς καὶ Συνοδικούς κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις, εἶναι δὲ αὐτοκέφαλος καὶ αὐτοδιοικητός ἐν τῷ Κράτει θεῖος Ὁργανισμὸς, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρ-

τήτως πάσης ἄλλῃς ἐξουσίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιερέων.

Ἡ ὑφισταμένη εἰς τὰς νέας Χώρας, τὴν Κρήτην καὶ Δωδεκάνησον Ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις δὲν ἀντίκειται εἰς τὰς διατάξεις τῆς προηγουμένης παραγράφου.

Τὸ κείμενον τῶν Ἀγίων Γραφῶν τηρεῖται ἀναλλοίωτον. Ἡ εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον ἀπόδοσις τοῦτον, ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀπαγορεύεται ἀπολύτως.

Σχέδιον ἢ πρότασις νόμου, ἀναγομένη εἰς τὴν ὁργάνωσιν καὶ διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰσάγεται πρὸς συζήτησιν εἰς τὴν Βουλὴν κατ' αἴτησιν τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΔΗΛΩΣΙΣ: Ὡς προσηλυτισμὸς θεωρεῖται πᾶσα ἄνευ τῆς ἐγκρίσεως τῆς ὁμοδοξίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς μέριμνα, ἐξυπηρέτησις καὶ παροχὴ ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ Χώρα Ὁρθοδόξων χριστιανῶν ὑπὸ ἀτόμων, ομάδων, ὁργανώσεων, ἐκκλησιῶν ἢ θρησκειῶν, μὴ εὐρισκομένων ἐν τῇ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων προβλεπομένη ἐπικοινωνία μετὰ τῆς Ἀνα-

διὰ τοῦ ἀσκανδαλίστου βίου· ἔπειτα διὰ τῶν ἀγαθῶν πράξεων καὶ ὕστερον διὰ τοῦ ζήλου πρὸς διαφώτισιν, πρὸς μετάδοσιν τῶν πνευματικῶν ἀγαθῶν καὶ πρὸς ἐμφύσησιν πίστεως καὶ ζωῆς χριστιανικῆς εἰς τοὺς ἐγγυὺς ἡμῶν καὶ τοὺς μακράν, εἰς τοὺς συνανθρώπους καὶ συμπολίτας μας, εἰς τοὺς ὁμοφύλους καὶ ὁμογενεῖς, ἀλλὰ καὶ πέραν τούτων, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ξένους τῇ ἡμετέρᾳ Πίστει, τοὺς ἔξω τῆς μάδρας τοῦ Χριστοῦ, τοὺς ἀλλοθρήσκους καὶ τοὺς ἀπίστους.

*

6. Ἐπεσημάναμεν τὰς σπουδαιότερας καὶ κυριωτέρας γραμμὰς ἀναπλάσεως, διορθώσεως καὶ ἀνακαινίσεως ἡμῶν τῶν ἐν τέλει, ἱερατικῶν πάντων καὶ Θεολόγων πάντων. Καιρὸς εἶναι νὰ προχωρήσωμεν καὶ εἰς τὰ ἐπὶ μέρους σημεῖα, ἅτινα χρήζουσι διορθώσεως, ἐκσυγχρονισμοῦ καὶ ἀνακαινίσεως. Ὡς πρώτιστον ἔργον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ἐπιβάλλον αὐτῇ ἀποφάσεις ἀμέσους καὶ δραστικὰς, θεω-

ροῦμεν τὴν μ ὀ ρ φ ω σ ι ν τοῦ Κ λ ῆ ρ ο υ. Ὑπὸ τὴν περιεκτικὴν δ' ἔννοιαν τοῦ κληρικοῦ ἢ ἱερωμένου, ἐμπεριλαμβάνομεν πάντας τοὺς βαθμούς, ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου μέχρι καὶ τοῦ κατωτάτου· ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου, Ἀρχιεπισκόπου, Μητροπολίτου, Ἐπισκόπου, μέχρι καὶ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου, τοῦ Πρεσβυτέρου, τοῦ Διακόνου καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ Μοναχοῦ. Μ ὀ ρ φ ω σ ι ν δὲ λέγοντες, ἐννοοῦμεν μὸρφωσιν διπλῆν, παιδείαν πνεύματος καὶ ἀγωγὴν κατὰ Χριστόν. Μόνον ὅταν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀποκτήσῃ Κ λ ῆ ρ ο ν πεπαιδευμένον κατὰ πᾶσαν τὴν ἐπίγειον σοφίαν καὶ γνῶσιν, τὴν θεολογικὴν καὶ ἀπαραίτητον διὰ τὸ ἐκκλησιαστικόν του ὑποῦργημα· μόνον ὅταν ἐπίσης ἡ Ἐκκλησία ἀποκτήσῃ Κ λ ῆ ρ ο ν εὐσεβῆ καὶ ἠθικόν, ἔχοντα μὸρφωσιν κατὰ Χριστόν, μόνον τότε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι βαδίζει τὴν ὁδὸν τῆς ἀνορθώσεως. Ἀλλὰ θὰ συνεχίσωμεν.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. | Πρωτ. 5507 Ἀθήνησι τῆ 19.9.1968
| Διεκπ. 2101

ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1557

Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην

Εἰς

Ἐπιχειμένης τῆς κατὰ τὴν 29ην ὁδεύοντος μηνὸς διενεργείας τοῦ Δημοψηφίσματος ἐπὶ τοῦ νέου Συντάγματος τῆς Χώρας, ἡ Ἱερά Σύνοδος κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίαν αὐτῆς ἀπεφάσισε, ὅπως παρακαλέσῃ ὑμᾶς, ἵνα ἐπιτρέψητε εἰς τοὺς ὑφ' ὑμᾶς κληρικούς, ὅπως ἐκπληρώσωσι τὸ ἐκ τοῦ νόμου ἀπορρέον καθήκον τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ ἐπιχειμῆνον Δημοψήφισμα.

† Ἀθηνῶν **ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ**, Πρόεδρος

τολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὰ τοῦ προσηλυτισμοῦ καθορισθῆσονται δι' εἰδικοῦ Νόμου.

Ἄρθρον 2ον

Ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκευτικῆς συνειδήσεως εἶναι ἀπαραβίαστος.

Πᾶσα γνωστὴ θρησκεία εἶναι ἐλευθέρα καὶ τὰ τῆς λατρείας τῶν ἀνηκόντων αὐτῇ μελῶν τελοῦνται ἀκωλύτως ὑπὸ τὸ κράτος καὶ τὴν προστασίαν τῶν Νόμων.

Οἱ λειτουργοὶ ὅλων τῶν γνωστῶν θρησκειῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπιτήρησιν, εἰς ἣν καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας.

Ἡ ἐλευθέρω ἀσκῆσις τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσβάλλῃ τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ τὰ χρηστὰ ἥθη.

Οὐδεὶς δύναται ἔνεκα τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ πεποιθήσεων νὰ ἀπαλλαγῇ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν πρὸς τὸ Κράτος καθηκόντων ἢ νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν Νόμων.

Ἀπαγορεύεται ὁ διορισμὸς ἑτεροδόξων εκπαιδευτικῶν εἰς τὴν Στοιχειώδη καὶ Μέσην Δημοσίαν ἐκπαίδευσιν, πλὴν τῶν εἰδικῶς δι' ἑτεροδόξους καὶ ἀλλοθρήσκους συνιστωμένων Σχολείων ἀμφοτέρων τῶν τύπων.

Οὐδεὶς ὄρκος ἐπιβάλλεται ἄνευ Νόμου ὀρίζοντος καὶ τὸν τύπον αὐτοῦ.

Ἄρθρον 11ον

Ἐπιτρέπεται κατ' ἐξαιρέσιν ἢ κατὰσχέσις παραγγελία τοῦ Εἰσαγγελέως μετὰ τὴν δημοσίευσιν 1) ἔνεκα προσβολῆς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας καὶ εἰδικώτερον τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως β) ἔνεκα κλπ.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθμ. | Πρωτ. 5719 Ἀθήνησι τῆ 20.9.1968
| Διεκπ. 2102

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 1558

Πρὸς

Τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐκφρασθεῖσαν ὑπὸ πολλῶν Σεβασμιωτῶν Μητροπολιτῶν πρόθεσιν, ὅπως διοργανώσωσιν ἐν ταῖς θεοσωστοῖς αὐτῶν παροικίαις «Ἡμέραν τῆς Ἀγάπης», κατὰ τὸ πρότυπον τῆς κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ὁργανωθείσης τοιαύτης ὑπὸ τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, καὶ ἐπιθυμοῦσα ὅπως διευκολύνῃ τὴν τοιαύτην θεοφιλῆ αὐτῶν προσπάθειαν, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ παρακαλέσῃ τοὺς Σεβ. Ἱεράρχας, ἵνα, ἐντὸς δέκα πέντε (15) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς παρουσίας, γνωρίσωσι αὐτῇ ἐὰν ἐπιθυμῶσι νὰ ποιήσωνται καὶ αὐτοὶ χρῆσιν τοῦ ὑπὸ τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἐκδοθησομένου διὰ τὴν ἐφετεῖν «Ἡμέραν τῆς Ἀγάπης» διαφωτιστικοῦ ὕλικου, προκειμένου νὰ δοθῇ ἐγκαιρῶς παραγγελία πρὸς ἐκτύπωσιν ἀναλόγου ἀριθμοῦ ἐντόπων.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος, Πρόεδρος

† Ὁ Πατρῶν Κωνσταντῖνος

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Ἐδρυτανίας Δαμασκηνός

† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Στυλιανός

† Ὁ Ἐάνθης Ἀντώνιος

† Ὁ Κυθήρων Μελέτιος

† Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος Κωνσταντῖνος

† Ὁ Κασσανδρείας Συνέσιος

Ὁ Ἀρχιεραμματοεὸν
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 71/11-4-1968 Φ.Ε.Κ. (τεῦχος Α') δημοσιεύεται τὸ ὑπ' ἀριθμ. 271 Β. Διάταγμα «περὶ Κοινωνικῆς Ἀσφαλίσεως Καλλιτεχνῶν Ἑλλάδος». Κατὰ τὸ ἀρ. 3 παρ. 3 ἐδάφ. γ' τοῦ ὡς εἰρηται Β. Διατάγματος, εἰς τὴν ἐν λόγω ἀσφάλισιν ὑπάγονται καὶ οἱ ἐπαγγελματιῶν ἀγιογράφοι. Κατωτέρω δημοσιεύομεν τὴν σχετικὴν διάταξιν, ἵνα λάβωσι γνῶσιν πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι.

Ἄρθρον 3.

Ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἀσφάλισιν πρόσωπα.

3. Ὡς καλλιτέχναι εἰκαστικῶν τεχνῶν διὰ τὴν

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΝ ΠΡ. ΘΕΣΣΑΛΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΦΑΝΑΡΙΟΦΕΡΣΑΛΩΝ ΚΥΡΙΛΛΟΝ

Τὴν 20 Σεπτεμβρίου 1968 ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ εἰς τὸ νοσοκομεῖον «Ἐρυθρὸς Σταυρὸς», ὅπου ἐνοσηλεύετο ἀπὸ μηνῶν, ὁ πρ. Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Κύριλλος. Ἡ κηδεῖα τοῦ μεταστάτος Ἱεράρχου ἐγένετο εἰς τὸ Ἀ΄ Νεκροταφεῖον Ἀθηνῶν τὴν Κυριακὴν, 22 Σεπτεμβρίου. Τῆς Νεκρωσίου Ἀκολουθίας προέστη ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος, συνιερουργούντων τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Πειραιῶς κ. Χρυσόστομος, Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Στυλιανοῦ, Ξάνθης κ. Ἀντωνίου, Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κ. Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Περιστερᾶς κ. Ἡλία. Σεπτῆ ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ ἀρχιγραμματεῦσαν πανσο. ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Κατσούρης ἐξεφώνησε τὸν ἑξῆς ἐπικήδειον λόγον:

«Ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι
τὸ πῦρ δοκιμάσει» (Α΄ Κορ. γ΄ 3).

Μακαριώτατε Δέσποτα,
Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι,
Εὐσεβὲς καὶ πενθοῦν Ἐκκλησίασμα,

Τὴν ἀδέκαστον περὶ τοῦ ἔργου ἐκάστου ἀνθρώπου κρίσιν θὰ ἐκφέρῃ αὐτὸς ὁ Κύριος, ὁ παντογνώστης ἅμα καὶ ἀπροσωπόληπτος Ὑπερτατος Κριτής, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς καθολικῆς κρίσεως, ἐν ἣ ἑκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται» (Α΄ Κορ. γ΄ 13) καὶ ἡ καθάπερ πῦρὸς ἐνέργεια τῆς θείας Αὐτοῦ δικαιοσύνης δοκιμάσει ἐκάστου τὸ ἔργον. Δι' ὃ καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει ἡμᾶς, ταῦτα πρὸς Κορινθίους γράφων «μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἄν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτά τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν, καὶ τότε ὁ ἕκαστος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ» (Α΄ Κορ. δ΄ 5).

Κατὰ ταῦτα, οὐδενὶ ἀνθρώπῳ ἔξεστιν, ἵνα κρίσιν ποιήσῃται περὶ τοῦ ἔργου καὶ τῆς βιοτῆς ἀποικομένου ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐὰν οὐκ ἔξεστί μοι, κατὰ τὴν θεόπνευστον ταύτην Παύλειον προτροπὴν, ἡ κρί-

ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος νοοῦνται οἱ πληροῦντες τὰς
κάτωθι προϋποθέσεις:

γ) Ἐπαγγελματίαι ἀγιογράφοι, ἐμφανίζοντες πλουσίαν ἀγιογραφικὴν ἐργασίαν ἐπὶ δέκα τοδλάχιστον ἔτη, βεβαιωμένην ὑπὸ τῆς οἰκειᾶς Ἱερᾶς Συνόδου, κατόπιν ἠτιολογημένης κρίσεως καὶ προτάσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς περιοχῆς, εἰς ἣν οὗτοι εἰργάσθησαν.

σις τοῦ ἔργου τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου πρώην Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κληρῶν Κυρίλλου, ἐπιβάλλεται μοι, τῇ τοῦ αὐτοῦ θείου Ἀποστόλου ἐπιταγῇ, ἵνα μνημονεύσω, ἐν λιτότητι καὶ βραχύτητι λόγου, διὰ τὸ περιορισμένον τοῦ χρόνου, τῆς ἐν Κυρίῳ βιοτῆς τοῦ διαδραμόντος ἤδη τὴν ἀειτάραχον θάλασσαν τοῦ παρόντος βίου καὶ τῷ τοῦ Κυρίου λιμένι ἐν πίστει προσδραμόντος μακαριστοῦ Ἱεράρχου, ἵνα πάντες ἡμεῖς ὠφέλειαν σχώμεν ἐκ τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ὅσων εὐφήμεν, τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι, ἐν τῇ ἐπιγείῳ αὐτοῦ πορείᾳ εἰργάσατο.

Τεσσαράκοντα καὶ ἐπέκεινα ἐνιαυτοὺς ἐμόγησεν ἐν τῷ θείῳ γεωργίῳ ὁ πρὸ ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀναπαύμενος μακαριστὸς Ἱεράρχης Κύριλλος, κατὰ κόσμον Γεώργιος Καρμπαλιώτης, τέκνον, τετιμημένον τῆς εὐάνδρου πόλεως τῆς Καλαμάτας, ἐνθα ἐγεννήθη ἐν σωτηρίῳ ἔτει 1904. Ζήλω ἐνθέῳ ἐμφορούμενος καὶ ἀρετῇ βίου κοσμούμενος, μόλις εἰκοσιτριετής ὁ Γεώργιος Καρμπαλιώτης, εὐδοκίμως τὰς θεολογικὰς καὶ παιδαγωγικὰς συμπληρώσας αὐτοῦ σπουδὰς, ἀφορισθεὶς τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος τοῦ χριστεπωνύμου ποιμνίου καὶ διὰ τῆς χειροτονίας εἰς τὰξιν ἀγγελικὴν καὶ θεῖαν εἰσελθὼν, ποιμένος θέσιν ἔλαβεν. Ἐπακολουθῶν δὲ τοῖς ἴχνεσι τοῦ Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ, οὐκ ἐπαύσατο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τιθέναι ὑπὲρ τῶν ἐκάστοτε πιστευθέντων αὐτῷ λογικῶν προβάτων.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1927 μέχρι καὶ τοῦ ἔτους 1933 διακονεῖ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Θεσσαλιώτιδος, ὡς Ἱεροκλήρου καὶ Πρωτοσύγκελλου. Ἀκολούθως ὑπηρετεῖ ἐπὶ ἔτος ἐν τῇ γενετείρᾳ του, ὡς Ἱεροκλήρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μεσσηνίας, καὶ ἐν συνεχείᾳ καλεῖται, ἵνα, ὡς στρατιωτικὸς Ἱερεὺς παρὰ τῇ Σχολῇ τῶν Ἐδελπίδων, σμιλεύῃ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Ἔθνους βλαστῶν τὴν πάγκαλλον τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα. Ἐκείθεν δέ, ἐν ἡμέραις δυσχεμεροῦς διὰ τὴν Πατρίδα καὶ Ἐκκλησίαν ἡμῶν, ἐν ἔτει 1942 εἰς Μητροπολίτην Παραμυθίας ἀναδειχθεὶς, καλεῖται, ἵνα, ὡς Ἱεράρχης πλέον, ἀναλάβῃ τὴν διαποίμανσιν τοῦ μάρτυρος Χριστωνύμου λαοῦ τῆς ἡρωϊκῆς ταύτης γωνίας τῆς Ἡπειρωτικῆς γῆς. Αἱ ἀρχαὶ ὁμως κατοχῆς ἐπὶ μίαν μόνον ἡμέραν ἐπιτρέπονσιν αὐτῷ, ἵνα παραμείνῃ πλησίον τοῦ ποιμνίου του, ἀπελάσασαι τοῦτον τὴν ἐπομένῃ τῆς ἐνθρονίσεώς του. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ἡ ἀγιωτάτη ἡμῶν Ἐκκλησία ἐμπιστεύεται αὐτῷ τὴν ποιμαντορίαν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ζακύνθου. Ἐκεῖ ἐν καιροῖς χαλεπωτάτοις ἀκάματον ὑπὲρ τοῦ λογικοῦ του ποιμνίου ἐπιδεικνύει ζήλον. Ἀλλὰ καὶ προγενεστέρως, ὅτε Τοποτηρητῆς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης διατέλει, ἐν

Περὶ τὸν διάλογον μετὰ τῶν ἑτεροδόξων

Η ΚΟΠΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΧΡΙΣΤΟΛΟΓΙΑ

Ἡ Κοπτική Ἐκκλησία εἰς πρώτην σειρὰν ἐν τῇ Θ. Λειτουργίᾳ μνημονεύει τοῦ Σεβήρου Πατριάρχου Ἀντιοχείας, ὁ ὁποῖος διὰ τὴν ἀντίστασιν αὐτοῦ ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐν Χαλκηδόνι Οἰκ. Συνόδου ἐπαύθη ὑπὸ τοῦ Αυτοκράτορος Ἰουστίνου Α', καὶ ἔφυγεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ὅπου ἀπέθανεν ἐν ἔτει 538. Ὁ Σεβήρος εἶχετο τῆς ἀνεξελίχτου διδασκαλίας τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου καὶ ἀπέρριπτε τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐν Χαλκηδόνι Οἰκ. Συνόδου, διότι οὗτος ἐνόμιζεν, ὅτι ἐκρύπτετο εἰς αὐτὴν ἡ διδασκαλία τοῦ Νεστορίου. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἔμενεν ἰσταμένη ἡ Κοπτικὴ Ἐκκλησία, ὅσον ἀφορᾷ τὴν διδασκαλίαν τῆς περὶ Χριστοῦ. Αὕτη ἀντιπροσωπεύει κατὰ ταῦτα οὐχὶ τὴν πραγματικὴν διδασκαλίαν τοῦ Μοσοφυσισμοῦ, ὡς ἐπρέσβευεν ὁ Εὐτυχῆς, ἠνύθει τὸν Διόσκουρον, ἀλλὰ ἀπορρίπτει αὐτὸν διὰ λόγων σαφῶν. Πιθανόν, εἶναι δυνατόν,

πλήρως ἀταπαρνήσει τὴν ζωὴν αὐτοῦ διεκινδύνευσε, δις εἰς θάνατον καταδικασθεὶς ὑπὸ τῶν ἀρχῶν κατοχῆς, διὰ τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ δρασίαν. Τέλος, ἐν ἔτει 1951, κατασταθεὶς εἰς τὴν Ἱερὰν Μητροπόλιν Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων, ἐπανέρχεται εἰς τὸ γεωργιον ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἐπὶ ἐξαετίαν ὄλην κατὰ τὴν ἀνοιξὴν τῆς ἱερατικῆς του ζωῆς εἶχε σπείρει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Δέκα καὶ ἕξ ἔτη ἐργάζεται ἐν τῇ Ἱερῇ ταύτῃ Μητροπόλει διὰ τὴν ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τοῦ καταπιστευθέντος τῇ ποιμαντορικῇ αὐτοῦ προνοίᾳ λογικοῦ ποιμνίου, ἐν πραύτητι καὶ ἀγάπῃ διαποιμαίνων αὐτό, καὶ προϊστάμενος καλῶς ἔργων ἀναδεικνύομενος. Ἄλλ' ἐνῶ εἰσέτι εὐρίσκεται ἐν ἀκμῇ ἢ ἀνεξιχνίαστον τοῦ Θεοῦ βουλή παραχωρεῖ, ἵνα δοθῇ «σκώλωψ τῇ σαρκί» αὐτοῦ, οὗ ἕνεκα κατὰ τὸ θέρος τοῦ παρελθόντος ἔτους ἠραγκάσθη, ἵνα καταλίπη τοὺς οἶκας τῆς λαχούσης αὐτῷ πνευματικῆς ὀλκάδος, διαδραμιῶν τὸν ἐπίλοιπον μέχρι τῆς τελευτῆς αὐτοῦ χρόνον σωματικαῖς μὲν κακουχίαις, γαλήνῃ δὲ ψυχῆς, τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει προσκατερῶν.

Τοιαύτης οὐσης, ἐν ἀδραῖς γραμμαῖς, τῆς ἐπιγείου βιοτῆς τοῦ προῦ ἡμῶν ἐν Κυρίῳ ἀναπαυομένου μακαριστοῦ Ἱεράρχου καὶ ἐπὶ τὸ ἀπειρον τοῦ Κυρίου ἔλεος στερορὰν τὴν ἐλπίδα ἔχοντες, καθ' ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνθρώπος ἐν γῆ, ὃς οὐχ ἤμαρτε, πεποιθήμεν, ὅτι Κύριος ὁ Θεός, εἰσακούων τῶν δεήσεων καὶ προσευχῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐπὶ ἀνθρώπων πνευματικῇ ἀξίᾳ κατεκόσμησεν αὐτόν, οὕτω καὶ ἐπὶ Ἀγγέλων τῇ Αὐτοῦ δόξῃ ἀκατάκριτον τηρήσει αὐτόν, ἐν τῷ χορῷ δὲ τῶν ἐκλεκτῶν καὶ ἐν τρυφῇ Παραδείσου οἰκίσει τὸν ὃν ἐν πίστει ἐξ ἡμῶν μετέστησεν ἀέμινηστον Ἱεράρχην Κύριλλον, οὗ ἡ μνήμη ἀγῆρως ἔσται. Ἀμήν.

παρὰ τῇ Κοπτικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μὴ διηυκρινισμένης ὁρολογίας νὰ συγχέηται ἐν ταῖς ἐννοίαις Φύσεως καὶ Προσώπου· οὕτε δὲ περὶ μιᾶς μετριοπαθοῦς διδασκαλίας, ἀλλὰ περὶ ἐνὸς μόνου ὀνομαζομένου Μονοφυσισμοῦ γίνεται λόγος.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ ἐδίδασκον οἱ Κόπται θεολόγοι τῶν ἐπομένων αἰώνων, καθὼς ὁ Σεβήρος Abu'l Baschr Ibn Al — Muqaffa κατὰ τὸν 10ον αἰῶνα εἰς τὴν ἐκθεσίαν του «τὰ θεμέλια τῆς Χριστιανικῆς Πίσσεως», βραδύτερον κατὰ τὴν 13ον αἰῶνα οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ Abu'l Farag Ibn Al' Assal εἰς τὰ ἐξηγητικὰ αὐτοῦ ἔργα, Assali Abu'l Fadail Ibn Al Assal καὶ Abu Ishaq Ibn' Al Assal εἰς τὴν συλλογὴν του τὰ «θεμέλια τῆς Θρησκείας», πρὸ παντὸς δὲ κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα οἱ σημαντικώτεροι θεολόγοι τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας Abu'l Barakat Ibn Kabar εἰς τὸ ἔργον του «Die Leuchte der Linsternis» καὶ Yahya Ibn Abi Zakaiya (Ibn Saba) εἰς τὸ ἔργον του «Πολύτιμοι Μαργαρίται».

«Ὁ Νεστόριος ὑπεστήριζεν, ὅτι ὅπου ὑπάρχει ἀληθῆς φύσις, συνυπάρχει καὶ πρόσωπον, ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ ἐν Χριστῷ ἀνθρωπίνη φύσις ἀποτελεῖ ἴδιον πρόσωπον. Κατ' ἀκολουθίαν καὶ ἡ ἔνωσις τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων εἶναι ἔνωσις δύο προσώπων, ἥτις γίνεται διὰ τῆς ἡθικῆς διεισδύσεως τούτων ἐν ἀλλήλοις, ὥστε νὰ καταλήγωσιν εἰς ἐνιαῖον τι ἡθικὸν πρόσωπον. Πρόκειται λοιπὸν περὶ ἐνώσεως ἡθικῆς, οὐχὶ δὲ περὶ ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων εἰς μίαν ὑπόστασιν, κατὰ τὴν ἔνωσιν δὲ ταύτην τὴν ἡθικὴν τὰ δύο πρόσωπα ὑφίστανται καθ' ἑαυτὰ ὡς δύο ἐγὼ διακεκριμένα. Ἐντεῦθεν ὁ Νεστόριος κατέληξεν εἰς τὸ νὰ μὴ ὀνομάζῃ Θεοτόκον τὴν Ἁγίαν Παρθένον· εἰς δὴλῶσιν δὲ τῆς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐνώσεως τῶν δύο φύσεων ἐχρησιμοποιοῖ τοὺς ὄρους εὐδοκία, ἐνοικησις, συνάφεια, ἔνωσις σχετικῇ» (Π. Τρεμπέλα, Δογμα. Τ. Β', σ. 82).

«Κατὰ τοῦ Νεστορίου ἀντεπεξῆλθεν ὁ Κύριλλος, ὃν ὑπερήσπισαν οἱ Ἀντιοχεῖς, ὅτε ἐπελθούσης συμφωνίας διευτώθη ἐν τῇ Γ' καὶ Δ' Οἰκ. Συνόδοις τὸ ἀληθὲς περὶ ὑποστατικῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἐν Χριστῷ φύσεων δόγμα.

«Οὕτως ἐκράτησε νὰ εἶναι μὲν ταυτόσημοι οἱ ὄροι φύσις καὶ οὐσία ἀφ' ἐνός, ὑπόστασις δὲ καὶ πρόσωπον ἀφ' ἑτέρου· ἡ ἔνωσις τῶν δύο φύσεων ἢ οὐσιῶν ἐν τῷ Θεανθρώπῳ νὰ καθορίζηται ὡς «καθ' ὑπόστασιν ἔνωσις» καὶ ὁ ἐνανθρωπήσας Λόγος νὰ διακηρύσσεται ὡς «διπλοῦς τὴν φύσιν ἀλλ' οὐ τὴν ὑπόστασιν», ἔτε ἀχωρίτως καὶ ἀναλλοιώτως καὶ ἀσυγχύτως συνενῶν τὰς δύο φύσεις, τὴν θείαν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην, εἰς ἐν πρόσωπον» (Π. Τρεμπέλα, ἔνθα ἀνωτ. τ. 2, σ. 83).

Τὸν Νεστοριανισμόν κατεπολέμησε καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρχιεπίσκοπος Εὐτυχῆς. Κατέληξεν ὅμως εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον, χαρακτηρίσας τὴν ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων ὡς κράσιν καὶ σύγκρασιν αὐτῶν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἀπεροφήθη ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τῆς θείας (Π. Τρεμπέλα, ἐνθα ἀνωτέρω).

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς πλάνης ταύτης ὑπῆρξεν ἡ πρὸς τὸν Φλαβιανὸν Πατριάρχην Κων/πόλεως ἐπιστολὴ τοῦ Πάπα Λέοντος Α' (767 - 776). Οὗτος ὑπεστήριξεν, ὅτι αἱ δύο ἐν Χριστῷ φύσεις, τὸ ἐν τῷ ὄρω τῆς Δ. Οἴκ. Συνόδου ἐν τῇ ἀτρέπτῳ, ἀδιαιρέτῳ καὶ ἀχωρίστῳ ἐνώσει εἰς ἓν πρόσωπον διακηρυχθέν» (Π. Τρεμπέλα Δογμ. τ. 2. σ. 83).

Τὸ Μονοφυσικὸν φρόνημα τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας διηυκρίνισεν ὁ Κόπτης Πατριάρχης Μηνῆς Α' (767 - 776). Οὗτος ὑπεστήριξεν, ὅτι αἱ δύο ἐν Χριστῷ φύσεις ἠνώθησαν εἰς μίαν καὶ ἀνεθεμάτισεν ὅλους ὅσοι ἰσχυρίζοντο, ὅτι ὑπάρχουσι δύο φύσεις, δύο θελήσεις καὶ δύο τρόποι ἐνεργείας ἐν Χριστῷ. Ἐδίδασκεν ὅμως ἐν τῇ ἰδίᾳ προτάσει, ὅτι κατὰ τὴν ἔνωσιν τῶν δύο φύσεων οὐδεμία ἐξ αὐτῶν ἔπαθεν μίαν καταστροφὴν, ἐλάττωσιν ἢ σύγκρασιν μετὰ τῶν ἄλλων.

Ἐπισημαίνεται ὅτι ἡ Κοπτικὴ Ἐκκλησία ἐπ' αὐτοῦ ἐν τῇ πορείᾳ τῶν πολλῶν αἰώνων δὲν κατάρθρωσε νὰ διευκρινήσῃ τὴν διδασκαλίαν τῆς, τοῦτο κεῖται εἰς τὴν ἀνεπαρκῆ αὐτῆς θεωρητικὴν μόρφωσιν, δι' ἧς λίαν δξέως διαφέρει τῆς παλαιᾶς Ἀλεξανδρινῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἰδιαιτέρως δὲ τῶν καθ' ὑπεροχὴν Θεολόγων, τοῦ Ἀθανασίου καὶ τοῦ Κυρίλλου.

Ἐπίσης εἰς τὰς Κοπτικὰς Λειτουργίας, τόσον ἐν τῇ τοῦ Βασιλείου καθὼς καὶ ἐν τῇ τοῦ Γρηγορίου, ἐκφράζεται ἡ ἀλήθεια καθαρὰ καὶ γίνεται γνωστὸν κατὰ τὸν πανηγυρικώτερον τρόπον, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐν Χριστῷ κατὰ τὴν ἔνωσιν αὐτῆς μετὰ τῆς θείας οὐδεμίαν ὑφίσταται ἀνάμιξιν, μεῖξιν ἢ μεταβολήν, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἀληθὴς ἄνθρωπος, ἀφοῦ συνεδέθη μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως χωρὶς μεταβολῆς αὐτῆς ἢ ἀναμίξεως, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν, Θεὸς καὶ Σωτὴρ Ἰησοῦς Χριστός, ἀπὸ τὴν Κυρίαν πάντων ἡμῶν καὶ Βασιλίσαν, τὴν Ἁγίαν καὶ καθαρὰν Μητέρα τοῦ Θεοῦ τὴν Μαρίαν, ἔλαβεν ἐν σῶμα καὶ χωρὶς μεταβολῆς, ἀνάμιξιν ἢ ἀλλαγὴν ἠνώθη μετὰ τῆς θείας τοῦ φύσεως.

Η ΛΑΤΡΕΙΑ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ

Εἰς τὰς Κοπτικὰς Λειτουργίας καθὼς καὶ ὀλοκλήρως τὴν Κοπτικὴν Θεολογίαν ἡ ἰδιότης τῆς Μητρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διαρκὴς παρθενία τῆς Μαρίας διδάσκειται μὲ πᾶσαν σαφήνειαν καὶ δοξάζεται. Ἡ ἀναμαρτησία τῆς Μαρίας τονίζεται μετ' ἰδιαιτέρας ἐμφάσεως ὑπὸ τῶν παλαιωτέρων καὶ τῶν κλασσικῶν Θεολόγων.

Ἐναντίον τῆς διδασκαλίας περὶ τοῦ ἀσπίλου τῆς συλλήψεως τῆς Μαρίας ἐμίλησαν μετὰ σφοδρότητος νεοὶ Κόπται Θεολόγοι ἐξ ἀφορμῆς τοῦ δόγματος

τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν ἔτει 1854, ἐδιδάξαν ὡς περὶ νέας αἰρέσεως, ἡ ὁποία ἀντιτίθεται εἰς τὸ καθολικὸν σωτήριον ἔργον τοῦ Χριστοῦ. Ἡ αἰτία πρέπει νὰ ἐναζητηθῇ ἐν τούτῳ, ὅτι ἡ παλαιὰ Κοπτικὴ διδασκαλία περὶ τῆς οὐσίας τῆς κληρονομικῆς ἁμαρτίας δὲν κατεῖχε τὴν μεταγενεστέραν διασάφην καὶ ὅτι περὶ τῆς στιγμῆς τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς Μαρίας ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῶν ἀκολουθιῶν τῆς ἁμαρτίας τοῦ Ἀδάμ δὲν ἐλέχθη τίποτε εἰς τὴν παλαιὰν Λειτουργίαν.

Τὸ δόγμα τῆς ἐνσωμάτου μεταστάσεως τῆς Θεομήτορος, ὅπερ ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τοῦ Πάπα Πίου XII ἐν ἔτει 1954, δὲν παρουσίασεν οὐδεμίαν ἀντίδρασιν εἰς τὴν Κοπτικὴν Ἐκκλησίαν. Ἡτο παραδεδεγμένη ἢ διδασκαλία ἤδη εἰς τὴν Κοπτικὴν Ἐκκλησίαν, ἀποτελέσασα ἀντικείμενον καὶ εἰς τὴν ὑμνογραφίαν αὐτῆς, ἐδιδάχθη δὲ καὶ εἰς τὴν Σύνοδον τοῦ Καίρου ἐν ἔτει 1898 σαφέστατα. Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς πίστεως τῶν Κοπτῶν καὶ στηρίζεται εἰς ἀποστολικὴν παράδοσιν. Εἰς Θεολόγος Κόπτης, ὁ Ἀμπόυνα Παῦλος διδάσκει: «Πιστεύομεν ὡς δόγμα πίστεως, ὅπερ ἡ παράδοσις διδάσκει, ὅτι ἡ Ἁγία Παρθένος μετὰ τὸν θάνατον τῆς ἐτάφη εἰς ἓν χωρίον, ὀνόματι Γεθσημανῆ, ἀπὸ ὅπου, ὡς οἱ Ἀπόστολοι παρέδωκαν ἡμῖν, ἄγγελοι ἀνέφερον εἰς τοὺς οὐρανούς αὐτήν». Ἡ βεβαιότης αὕτη τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἐντεῦθεν ἰδιαιτέρας προσοχῆς ἀξία. Ὑμνεῖται ἡ Παρθένος ὡς μεσίτρια: «Χαῖρε, κεχαριτωμένη, μυστικὴ τράπεζα, ἡ ὁποία δίδει εἰς ὅλους τὴν ζωὴν, οἱ ὁποῖοι τρέφονται ἐξ αὐτῆς».

Εἰς τὴν 21ην ἐκάστου μηνὸς ἐορτάζεται παρὰ τοῖς Κόπταις μία ἐορτὴ εἰς τιμὴν τῆς Μαρίας. Εἶναι δὲ πολλοὶ ὁ Θεομητορικαὶ ἐορταί. Τὴν 15 Ἰανουαρίου ἐορτάζεται ἡ μετάστασις τῆς Μαρίας εἰς τοὺς οὐρανούς. Πιστεύεται παρὰ τοῖς Κόπταις ὅτι τὴν 20θην ἡμέραν ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μετέστη εἰς τοὺς οὐρανούς, κατὰ δὲ τὸν Αὐγούστον (7 - 22) ἡ Παρθένος μνημονεύεται ὅπως ἰδιαιτέρως.

TO FILIOQUE

Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ Κοπτικὴ Ἐκκλησία ἀκολουθεῖ τὴν Ὁρθόδοξον διδασκαλίαν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγιον ἐπορεύεται ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς.

ΚΕΦΑΛΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ὡς κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Κοπτικὴ Ἐκκλησία ἀναγνωρίζει τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀποκρούουσα τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΥΣΤΗΡΙΩΝ

Ἡ Κοπτικὴ Ἐκκλησία καὶ ἐν τοῖς Μυστηρίοις τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Τὸ Βάπτισμα.

Ἐν τῷ Βαπτίσματι χρησιμοποιεῖ τὸν τύπον «Ἐγὼ βαπτίζω» ἀντὶ «βαπτίζεται ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ..» τοῦ τυπικοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Παρέχει δὲ τὸ Βάπτισμα εἰς μὲν τὰ ἄρρενα μετὰ τὴν 40ὴν ἡμέραν, εἰς δὲ τὰ θήλεα μετὰ τὴν 80ὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου.

Τὸ χρίσμα.

Τὸ Χρίσμα τελεῖται κατὰ τὸ τυπικὸν τῶν παλαιο-χριστιανικῶν καὶ γενικῶς τῶν Ἀνατολικῶν ἐθίμων, ἀμέσως μετὰ τὸ Βάπτισμα καὶ γίνεται εἰς 36 χρίσεις ὑπὸ ἑξ διαφόρους μορφάς. Χρησιμοποιεῖται δὲ τὸ Ἅγιον Μύρον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ ἔλαιον, βάλαμον καὶ περὶ τὰ 30 διάφορα χόρτα μαζὶ χρησιμοποιούμενα καὶ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου παρουσία καὶ ὄλων τῶν ἄλλων Ἐπισκόπων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Μ. Πέμπτης εἰς ὄρισμένα ἔτη εὐλογοῦμενα.

Τὰς χρίσεις κλείει ἡ ἐπίθεσις τῶν χειρῶν μετ' ἀναγνώσεως μιᾶς προσευχῆς, μεθ' ἧς ὁ Ἱερεὺς χρίει σταυροειδῶς σφραγίζων τὸν βαπτιζόμενον, φυσῶν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ λέγων «Λάβε Πνεῦμα Ἅγιον. Ἔσο καθαρὸς διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ᾧ ἀνήκει ἡ δόξα σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι».

Ἡ μορφή τοῦ Μυστηρίου συνίσταται εἰς τὰς ἑξ χρίσεις καὶ διαφόρους τύπους : «Χρίσμα τῆς Χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν», μὴ ὑπολογιζομένων τῆς προσευχῆς μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ἢ καὶ τῶν ἐπιφωνήσεων κατὰ τὰ ἐμφυσήματα εἰς τὸ πρόσωπον, στοιχεῖα ἅτινα συνιστῶσι τὴν ὕλην τοῦ Μυστηρίου.

Μετὰ τὴν χρίσιν ἀκολουθεῖ ἡ Θεία Κοινωνία, τελουμένου τοῦ Μυστηρίου τῆς Θ. Εὐχαριστίας.

Θεία Εὐχαριστία.

Τὰ λειτουργικὰ βιβλία καθὼς καὶ τὰ δογματικὰ καὶ τὰ Κατηχητικὰ κείμενα ὁμιλοῦσι περὶ μιᾶς μεταβολῆς ἢ θέτου ἀυτὴν ὡς προϋπόθεσιν. Κατὰ τὴν Κοπτικὴν διδασκαλίαν, ἡ Εὐχαριστία εἶναι τὸ μυστήριον τῆς θυσίας, τὸ ἅγιον Μυστήριον, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁ πιστὸς μεταλαμβάνει τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου καὶ πίνει τὸ αἷμα αὐτοῦ ὑπὸ τὰ εἶδη τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου ἐν πίστει πρὸς αὔξησιν ἐν τῇ πνευματικῇ ζωῇ καὶ ἑνώσιν μετὰ τοῦ Χριστοῦ. Ἐν τῇ ἐπικλήσει κατὰ τὴν Κοπτικὴν Λειτουργίαν τοῦ Βασιλείου λέγει ὁ ἱερουργὼν Ἱερεὺς : «Παρακαλοῦμέν σε, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅπως τὸ Ἅγιον Πνεῦμα κατέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὴν θυσίαν αὐτὴν, ἡ ὁποία προσφέρεται σοι, ἵνα ἀγιάσῃς καὶ μεταβάλλῃς, ἵνα τοῦτον τὸν ἄρτον κάμῃς εἰς σῶμα ἅγιον τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦτο τὸ Ποτήριον εἰς αἷμα αὐτοῦ ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ». Μία διδασκαλία παρὰ τοῖς Κόπταις εἶναι φυσικὰ ὀλίγον ἀνεπτυγμένη, ὡς καὶ ἡ ὕλη καὶ ἡ μορφή τοῦ Μυστηρίου. Ἡ μετα-

βολὴ κατὰ τὴν Θ. Εὐχαριστίαν συμβαίνει κατὰ τὴν σημερινὴν Κοπτικὴν διδασκαλίαν, ἡ ὁποία εἶναι ἰσχυρῶς ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξον Θεολογίαν, ἀποκλειστικῶς ἐν τῇ ἐπικλήσει. Οἱ ἀρχαιότεροι Κόπται Θεολόγοι δὲν ἔχουν δημιουργήσει καμμίαν ἐν τούτῳ σαφήνειαν, ἐνῶ αἱ παλαιότεραι Λειτουργίαι τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας ἐμφανῶς εἰς τοὺς ἰδρυτικούς λόγους τὴν ἀγιαστικὴν δύναμιν ἐπικαλοῦνται.

Ἱερά Ἐξομολόγησις.

Συνεπεία τῆς ἐν τῇ ροῇ τῶν αἰῶνων σπανίας μεταλήψεως, παρημελήθη καὶ τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως. Ἦδη ἀπὸ τοῦ 11ου αἰῶνος παρουσιάσθησαν διαθέσεις νὰ παραμερίσωσι τὴν ἰδιωτικὴν Ἐξομολόγησιν διὰ μιᾶς γενικῆς συγχωρήσεως τῶν ἁμαρτιῶν. Ἐν τούτοις δὲν ὑπῆρξε καμμία ἐπιτυχία. Ἡ ἰδιωτικὴ Ἐξομολόγησις μὲ τύπον αἰτήσεως συγγνώμης ὑπάρχει καὶ μέχρι σήμερον παρὰ τοῖς Κόπταις ὡς ἐντολὴ διὰ τὴν Θ. Μετάληψιν. Ἰστανται ὁ ἐξομολογούμενος μὲ κεκλιμένην τὴν κεφαλὴν καὶ ὁ ἐξομολογῶν ὄρθιος. Ὁ τύπος τῆς Ἐξομολογήσεως παρὰ τῇ Ρωμαϊκοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι ἀγνωστος παρὰ τοῖς Κόπταις.

Τὸ Εὐχέλαιον.

Τὸ Εὐχέλαιον δὲν γίνεται μὲ ἑπτὰ Ἱερεῖς, ὡς γέγραπται, ἀλλὰ καὶ μὲ ἓνα μόνον καὶ μάλιστα διὰ τῆς χρίσεως τοῦ μετώπου, τοῦ στήθους, τοῦ ἐσωτέρου τῶν παλαμῶν. Τοῦ ἀσθενοῦς χρισμένου χρίονται ἐπίσης καὶ ὅλοι οἱ παριστάμενοι ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ἀσθενοῦς. Ἰσχύει ὅμως ὡς μυστήριον ἐξαιρέτως διὰ τοὺς ἀσθενεῖς. Τῆς χρίσεως προηγούνται ἑπτὰ εὐχαί, δι' ὧν μεταδίδεται ἡ Χάρις τοῦ Μυστηρίου ἢ ἐνεργοῦσα. Χορηγοῦν τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν, ὡφελεῖ καὶ εἰς τὴν ὑγίαν τοῦ σώματος. Τὸ Μυστήριον δύναται νὰ προσφέρηται ὅχι μόνον εἰς βαρέως ἀσθενεῖς, ἀλλὰ νὰ ἐπαναλαμβάνεται συχνὰ διὰ πᾶσαν ἀσθένειαν.

Ἡ Ἱερωσύνη.

Ἐν τῷ Μυστηρίῳ τῆς Ἱερωσύνης διακρίνομεν ἑπτὰ βαθμούς: α) Τοῦ Ἀναγνώστου, β) τοῦ Ὑποδιακόνου, γ) τοῦ Διακόνου, δ) τοῦ Πρεσβυτέρου, ε) τοῦ Ἀρχidiaκόνου, στ) τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ζ) τοῦ Ἐπισκόπου. Ἡ τοῦ Ἀναγνώστου βαθμὶς ἡδράνησε. Τοῦ ὑποδιακόνου ἔχει τὸν χαρακτῆρα τοῦ διακονοῦντος ἐν τῷ Ἱερῷ καὶ χρησιμοποιοῦνται παιδιὰ. Ἡ ἱεροτονία νέμεται καὶ γίνεται ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου, τοῦ δὲ Πατριάρχου δι' ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν ὄλων τῶν Ἐπισκόπων, μετὰ πολλῶν τελετῶν καὶ εὐχῶν.

Ὁ γάμος.

Ἐν τῷ Μυστηρίῳ τοῦ γάμου ἡ στέψις προσλαμβάνει οὐσιαστικὸν χαρακτῆρα, ὥστε νὰ θεωρῆται ὡς

ὁ κύριος τύπος τοῦ Μυστηρίου. Ἡ λύσις τοῦ γάμου ὑπάρχει ὡς καὶ παρὰ τοῖς Ὁρθοδόξοις.

Ἡ Λειτουργία - Λατρεία.

Διακρίνει κανεὶς τὴν ἰσχυρὰν πίεσιν τοῦ Μωαμεθανικοῦ περιβάλλοντος. Οἱ Ναοὶ τύπου ὀρθογωνίου διαιροῦνται εἰς τὸν κυρίως Ναόν, τὴν σωλῆαν καὶ τὸ Ἅγιον Βῆμα, χωριζόμενον μὲ εἰκονοστάσιον.

Ἡ γλῶσσα τῆς λατρείας εἶναι ἡ μορφωθεῖσα εἰς τοὺς χριστιανικοὺς αἰῶνας Κοπτική, εἰς τὴν Αἴγυπτιακὴν — βοχαρικὴν διάλεκτον.

Αὕτη ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς χώρας ὑπὸ τῶν Ἀράβων ἤρχισε νὰ ὀπισθοχωρῇ, ἀπὸ δὲ τοῦ 17 αἰῶνος κατεστράφη ὡς ζῶσα γλῶσσα. Τὰ λειτουργικὰ βιβλία μετεφράσθησαν εἰς τὸ Ἀραβικὸν ἰδίωμα.

Μεταξὺ τῶν τριῶν Λειτουργιῶν ἡ ἐπικρατεστέρα εἶναι ἡ τοῦ Βασιλείου. Αὕτη εἶναι ὀρισμένη νὰ ψάλληται καθ' ὅλον τὸ ἔτος, μὲ ἐξαίρεσιν τὰς μεγάλας ἑορτάς : Χριστουγέννων, Ἐπιφανίων καὶ Πάσχα.

Ἡ τοῦ Βασιλείου, καθὼς καὶ τοῦ Γρηγορίου φέρουσι τὸν Βυζαντινὸν χαρακτήρα. Ἑλληνικαὶ ἐκφράσεις, ὡς ἡ δοξολογία, τὰ ἅγια τοῖς Ἁγίοις καὶ ἄλλα, διακόπτουσι τὰ Κοπτικὰ κείμενα.

Ἡ ὀνομαζόμενη εἰς τὸν Κύριλλον Λειτουργία τοῦ Μάρκου ἐτέθη μὲ τὸν χρόνον εἰς ἀδράνειαν.

Διὰ τὴν τέλεσιν τοῦ Μυστηρίου τῆς Θ. Εὐχαριστίας χρησιμοποιοεῖται ἔνζυμος ἄρτος, ἐν στρογγύλῳ σχήματι, ἔχων διάμετρον 7 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου καὶ πᾶχος 0,04 μ., τὸ ὅποιον εἰς τὸ ἄκρον καταλήγει εἰς 0,02 μ. Αἱ Ὀστια, ὡς ὀνομάζονται τὰ προσκομίδια αὐτά, φυλάσσονται εἰς ἕνα κτιστὸν χῶρον τοῦ σκευοφυλακίου, φρεσκοψημένα, εἰς δώδεκα μέρη διηρημένα κατὰ τοὺς 12 ἀποστόλους καὶ φέρουσι πέντε λεπτάς τρύπας πρὸς συμβολισμὸν καὶ ἀνάμνησιν τῶν πέντε πληγῶν τοῦ Χριστοῦ, κύκλῳ δὲ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν τὴν γραφὴν « Ἅγιος ὁ Θεός, Ἅγιος ἰσχυρός, Ἅγιος Ἀθάνατος ». Ὁ Οἶνος, τὸ Νάμα, παρασκευάζεται εἰς τὴν Κύπρον ἀπὸ σταφίδα. Αὕτη μαλακώνει εἰς νερόν, εἶτα ἐκθλίβεται καὶ οὕτω παρασκευάζεται ὁ χυμός. Ἡ τοιαύτη τοῦ οἴνου παρασκευὴ ἐπεκράτησεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν διωγμῶν. Ἡ μετάληψις γίνεται ἐν καταστάσει νηστείας ἀπὸ παντὸς βρωσίμου καὶ ποσίμου. Οἱ πιστοὶ εἰς τάξιν λιτανείας βαδίζοντες, οἱ μὲν ἄνδρες μεταλαμβάνουν ἐκ τῆς δεξιᾶς θύρας τοῦ εἰκονοστασίου, αἱ δὲ γυναῖκες ἐκ τῆς ἀριστερᾶς θύρας τοῦ εἰκονοστασίου. Τὰ νήπια προσκομίζονται βασταζόμενα εἰς τὴν ἀγκάλῃ τῶν μητέρων. Ὁ Ἱερεὺς νέμει εἰς αὐτὰ τὴν Θ. Κοινωνίαν διὰ τοῦ ἄκρου δακτύλου τῆς χειρὸς αὐτοῦ, βάπτων αὐτὸν εἰς τὸ Ποτήριον καὶ εἶτα τὴν γλῶσσαν τοῦ νηπίου. Εἰς τοὺς μεγάλους μεταδίδει τὴν Θ. Κοινωνίαν μὲ μικρὸν κοχλιάριον ἐκ τοῦ αἵματος, κλᾶ δὲ ὁ Ἱερεὺς τὸν ἄρτον, τὰς ἡγιασμένας Ὀστιας, εἰς τόσα τεμάχια, ὅσον εἶναι ἀνάγκη. Ἄν συμβῇ νὰ παραμείνουν τεμάχια τινά, ταῦτα διανέμονται ὑπὸ τοῦ Ἱερέως μὲ τὴν σειρὰν περαιτέρω μέχρις ἐξαντλήσεως εἰς τοὺς πιστούς. Ἡ Κοπτικὴ

Ἐκκλησία δὲν γνωρίζει οὐδεμίαν πρᾶξιν διατηρήσεως τῆς Θ. Εὐχαριστίας. Ἐπὶ περιπτώσεων ἀσθενῶν ἱεροουργεῖ ὁ Ἱερεὺς, ἔστω καὶ μέσαις νυκτίν, καὶ κοινωνεῖ οὕτω τὸν ἀσθενῆ.

Ἡ οἰκοδομὴ τῆς Θ. Εὐχαριστίας εἶναι παρὰ τοῖς Κόπταις ὁμοία ὡς παρὰ τοῖς ἄλλοις Ἀνατολικοῖς Λαοῖς.

ΕΣΧΑΤΟΛΟΓΙΑ

Ἡ διδασκαλία περὶ τῶν ἐσχατολογικῶν πραγμάτων εἶναι παρὰ τῇ Κοπτικῇ Ἐκκλησίᾳ ὁμοία πρὸς ταύτην τῶν λοιπῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν. Προσεκτήσατο ὅμως καὶ τινά στοιχεῖα ἐκ τῆς ἀρχαίας Αἴγυπτιακῆς διδασκαλίας περὶ τῶν νεκρῶν.

Περὶ μιᾶς κρίσεως τοῦ ἀποθνήσκοντος κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου δὲν γίνεται οὐδεὶς λόγος. Ἰσχύουν αἱ παλαιαὶ Κοπτικαὶ ἐκθέσεις, καθ' ἃς αἱ ψυχαὶ μετὰ τὸν θάνατον ζυγίζονται ὑπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ καὶ ἀκολούθως ἀναλαμβάνουν ἐν εἶδος ἐπισκέψεως εἰς τὸν κόσμον ἐπὶ 40 ἡμέρας, διερχόμεναι ἀπὸ διάφορα δικαστήρια, διαφόρους θέσεις δικαστηρίων. Εἰς τὸ ἀνά τὸ κόσμον αὐτὸν ταξειδίον τοῦτο τῶν ψυχῶν οἱ δαίμονες κρατοῦν τὰς κακὰς πράξεις, καὶ οἱ καλοὶ ἄγγελοι τὰς καλὰς πράξεις, ἃς ἐπαινοῦν. Αἱ εὐρεθεῖσαι δίκαιαι ψυχαὶ θὰ μετατεθῶσι μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως εἰς τὸν ἐπίγειον Παραδείσον, οὐτινος αἱ ἐκθέσεις θυμίζουσι τοὺς λειμῶνας τοῦ βασιλείου τῆς Ὀσίριδος, ὡς περιγράφονται εἰς παλαιὰ βιβλία τῶν νεκρῶν. Μόνον μερικαὶ ψυχαὶ ἅγια βλέπουσι ἐκεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ, τὸ ὅποιον μένει κεκρυμμένον εἰς τὰς λοιπὰς μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως, ὅτε θὰ ἐνωθῶσι μὲ τὰ σώματα. Αἱ ψυχαὶ τῶν ἀμαρτωλῶν ἀναμένουν εἰς τὸ σκότος καὶ τὰ βάσανα τῆς κολάσεως μέχρι τῆς ὀριστικῆς κρίσεως ἐν τῇ δευτέρᾳ τοῦ Κυρίου παρουσίᾳ. Περὶ τῶν ἀποθνησκόντων ἐν πωρώσει ἢ κατάστασις αὐτῶν εἶναι ἀμετάβλητος. Δι' ὅλους τοὺς ἄλλους δύνανται νὰ ὀφελήσονται αἰ προσευχαὶ τῆς Ἐκκλησίας, τὰ καλὰ ἔργα, αἱ ἐλεημοσύναι, αἱ προσευχαὶ τῶν ἐπιζώντων, ἀνοίγουσαι τὰς πύλας τοῦ Παραδείσου.

Ἐν τοιαύτῃ βεβαιότητι ἐκφράζεται ἡ πίστις διὰ μιάν κατάστασιν καθαρότητος τῶν ψυχῶν εἰς τὴν πέραν τοῦ τάφου ζωὴν, ἣτις βεβαιοῦται ὁμοίως καὶ διὰ τῶν εὐχῶν καὶ τῶν μνημοσύνων ἐν τῇ Θ. Εὐχαριστίᾳ τῆς Κοπτικῆς Ἐκκλησίας. Κατὰ τινά ἐπιγραφὴν τῆς Κοπτικῆς Λειτουργίας τοῦ Βασιλείου, ὁ Ἱερεὺς ὀφείλει πρὸ τῆς ἐνάρξεως νὰ παρενθῆσῃ τὸ ὄνομα ἐκείνου ὑπὲρ τοῦ ὁποῦ ἀναφέρεται ἡ θυσία. Μεταξὺ τῶν πέντε εὐχῶν τῶν συνδεομένων μετὰ τῆς Θ. Λειτουργίας μία ἀναφέρεται εἰς τοὺς κεκοιμημένους. Πρὸ παντὸς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς μνημονεῖται ἡ Ἐκκλησία τῶν ἐν τῷ Ἄδῃ ψυχῶν καὶ παρακαλεῖ τὸν Θεόν, ἵνα αὐτὰ ἀξιωθῶσι τῆς συγγνώμης αὐτοῦ καὶ τῆς εἰρήνης. Εἰς τὴν Κοπτικὴν Ἐκκλησίαν γίνεται τὸ μνημόσυνον τῶν κεκοιμημένων διὰ τῶν ἀκολούθων : Ἄ Ἐάν ἠκολούθησαν αὐτοῖς πλημμέλεια καὶ παραλείψεις, ὡς ἀνθρώποις, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐνδεδυμένοι μὲ

Η Ε΄ ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ*

V.

Τὸ ἔργον τῆς συγχρόνου Ὁρθοδόξου Θεολογίας

Μετὰ τὰς παρατεθείσας ἀνωτέρω ἀποφάσεις τῆς Ε΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως πῶς διαγράφεται ἡ ἀποστολή καὶ τὸ ἔργον τῆς συγχρόνου Ὁρθοδόξου Θεολογίας; Φρονοῦμεν, ὅτι τὸ ἰδιαίτερον ἔργον τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας σήμερον, μετὰ τὰς προηγηθείσας πέντε Πανορθοδόξους Διασκέψεις, ἦτοι τὰς τρεῖς πρώτας ἐν Ρόδῳ κατὰ τὰ ἔτη 1961-1964, τὴν Δ΄ ἐν Βελιγραδίῳ τῷ 1966 καὶ τὴν Ε΄ ἐν Γενεύῃ τῷ 1968, διαγράφεται περίπου ὡς ἀκολούθως. Γενικῶς ὀφειλομεν βεβαίως ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι θεολόγοι νὰ συνεχίσωμεν καλλιεργοῦντες καὶ προάγοντες τοὺς ἐπιστημονικοὺς κλάδους τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ἕκαστος ἐφ' ὃ ἐτάχθη, διὰ πρωτοτύπων ἐρευνῶν καὶ μελετῶν, διὰ τῶν ὁποίων θὰ προαχθῇ ἐπιστημονικῶς αὕτη, πάντοτε δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Ὁρθοδόξου Ἱερᾶς Παραδόσεως καὶ ἰδίως τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑλληνικῆς Πατερικῆς Θεολογίας. Ἄλλ' ὀφειλομεν συνάμα νὰ ἔχωμεν πάντοτε ὑπ' ὄψιν, ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἑπτὰ ἔτη ὁ θεῖος Δομητῶρ τῆς Ἐκκλησίας ἐχάρισεν εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν τὴν εὐλογία τῶν μνημονευθεισῶν πέντε Πανορθοδόξων Διασκέψεων, αἵτινες προδιέγραψαν νέα καθήκοντα καὶ ἔργα εἰς τὴν σύγχρονον Ὁρθόδοξον Θεολογίαν. Αἱ Διασκέψεις αὗται ὥρισαν εἰς αὐτὴν δύο νέους ἱεροὺς στόχους, καλέσασαν αὐτὴν ὅπως ἐργασθῇ ἐσωτερικῶς μὲν διὰ τὴν ἀνακαινίωσιν τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας κυρίως διὰ τῆς σοβαρᾶς προπαρασκευῆς καὶ ἐν τῷ μέλλοντι συγκροτήσεως μεγάλης Πανορθοδόξου Συνόδου, ἐξωτερικῶς δὲ διὰ τὴν προπαρασκευὴν καὶ τὴν ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ διεξαγωγὴν θεολογικοῦ διαλόγου μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, μὲ τελικὸν σκοπὸν τὴν ἐπανένωσιν πασῶν τῶν ἀγίων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν ἐν μελλούσῃ τινὶ νέᾳ («Πεντηκοστῇ»).

Καὶ πρὸς μὲν τὴν πρώτην κατεύθυνσιν, δῆλα δὴ τῆς ἐσωτερικῆς ἀνακαινίσεως τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, εἰργάσθησαν κυρίως ἡ Α΄ καὶ ἡ Ε΄ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις, πρὸς δὲ τὴν δευτέραν, δῆλα δὴ τῆς καλλιεργείας στενοτέρων σχέσεων τῆς Ὁρθοδόξου μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ προπαρασκευῆς θεολογικοῦ μετ' αὐτῶν διαλόγου, εἰργάσθησαν σχεδὸν ἅπασαι αἱ Πανορθόδοξοι Δια-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 436 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

σάρκα, συγχώρησον αὐτοῖς ἐν τῇ μεγαθυμίᾳ σου, διότι σύ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἶσαι καλὸς καὶ ἀγαπᾶς τὸν ἄνθρωπον. Δὲν ὑπάρχει οὐδὲ εἷς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἶναι καθαρὸς καὶ χωρὶς ἁμαρτίαν καὶ σπιλον, ἔστω καὶ ἂν ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἀριθμῆ μίαν ἡμέραν.

(Τέλος)

† Ὁ Κυθῆρων ΜΕΛΕΤΙΟΣ

σκέψεις. Πρὸς πραγματοποιήσιν λοιπὸν τῶν πανορθοδόξως ληφθεισῶν ἀποφάσεων τούτων καὶ γενικῶς τῶν ἱερῶν ὀραματισμῶν σύμπαντος τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος καλεῖται ἡ σύγχρονος Ὁρθόδοξος Θεολογία νὰ ἐπωμισθῇ τὸ βαρύτερον ἔργον τῆς μελέτης καὶ προπαρασκευῆς καὶ ἐκτελέσεως τῶν ἀποφάσεων καὶ ἐπιδιώξεων τούτων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Καὶ πρῶτον ἡ ἐσωτερικὴ ἀνακαινίσις καὶ ὁ ἐκσυγχρονισμὸς (ἐπιτραπητὸς ὁ ὅρος οὗτος ὑπὸ τὴν καλὴν ἔννοιαν αὐτοῦ) τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀπεφασίσθη, ὡς ἐλέχθη, ὅπως ἐπιδιωχθῇ καὶ πραγματοποιηθῇ διὰ μεγάλης Πανορθοδόξου Συνόδου, τὴν σύγκλησιν τῆς ὁποίας καὶ πάντοτε μὲν ἐπόθει διακαῶς ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, μὴ δυνηθεῖσα νὰ μετουσιώσῃ εἰς ἔργον τὸν πόθον τῆς τοῦτον ἐξ ἱστορικῶν καὶ οὐχὶ ἐξ ὀργανικῶν λόγων, ἰδίᾳ δὲ ἐπεδιώξεν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου μέχρι τῆς Ε΄ Πανορθοδόξου Διασκέψεως. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ πολιτικὴ κυρίως κατάστασις τῶν ὀρθοδόξων λαῶν καὶ αἱ γενικώτεροι ἱστορικαὶ συνθήκαι, κατὰ τε τὸν παρόντα καὶ πολὺ περισσότερον κατὰ τοὺς προηγηθέντας αἰῶνας, δὲν ἐπέτρεψαν τὴν συγκρότησιν μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, οὐδὲ κἂν τῆς ὑπὸ τῆς Διορθοδόξου Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἁγίου Ὄρους τοῦ ἔτους 1930 ἀποφασισθείσης («Προσυνόδου»)¹. Ἐντεῦθεν τὸ θέμα τοῦτο ἀπησχόλησε σοβαρῶς τὸ Α΄ Συνέδριον τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας ἐν ἔτει 1936². Ἡδὴ ὁμως ἀνέθορον ἡ ἐλπίς, ὅτι θὰ εἶναι δυνατὴ ἢ ἐν προσεχεί μέλλοντι συγκροτήσις τῆς Πανορθοδόξου Συνόδου, ἥτις θὰ ἐπιληφθῇ τοῦ ἔργου τῆς ἀνακαινίσεως καὶ τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Διὰ τοῦτο ἡ μὲν Α΄ Πανορθόδοξος Διάσκεψις καθώρισε τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως αὐτῆς, ἡ δὲ Ε΄ Πανορθόδοξος Διάσκεψις καθώρισε τὰ τῆς προπαρασκευῆς καὶ τῆς διαδικασίας αὐτῆς.

Οὕτως ἡ Α΄ Πανορθόδοξος Διάσκεψις καθώρισε τὸν ἐπόμενον κατάλογον θεμάτων τῆς μελλούσης Πανορθοδόξου Συνόδου: Ι. Πίστις καὶ δόγμα: α) Ἐννοια τοῦ δόγματος, β) Πηγαι τῆς θείας Ἀποκαλύψεως, γ) Συμβολικὰ κείμενα καὶ δ) Ἐκ τῆς Ἐκκλησιολογίας ἔννοια καὶ αὐθεντία τῆς Ἐκκλησίας, κοινὴ συνείδησις

1. Βλέπ. Πρακτικὰ τῆς Προκαταρκτικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν ἀγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῆς συνελθούσης ἐν Ἀγίῳ Ὄρει, Κωνσταντινουπόλις 1930.

2. Βλέπ. τὰς ἐπομένους ἀνακοινώσεις ἐν αὐτῷ, ἐν Procès-Verbaux du premier congrès de Théologie Orthodoxe à Athènes: Α. Ἀλβιζάτου, Ist die Einberufung einer ökumenischen Synode möglich?, αὐτόθι σ. 256-264. Δ. Μπαλάνου, Zu dem Problem der Einberufung einer ökumenischen Synode, αὐτόθι σ. 264-268. (Ἐβλ. τοῦ αὐτοῦ, Εἶναι ἀναγκαῖα καὶ σκόπιμος ἡ σύγκλησις Οἰκουμενικῆς Συνόδου; Ἀθῆναι 1925). Σ. Ζανκώβ, Die prinzipiellen Schwierigkeiten der Abhaltung eines ökumenischen Konzils, αὐτόθι σ. 269-283. Ε. Γρανιτς, Das Problem der Einberufung der ökumenischen Synode, αὐτόθι σ. 283-287. Β. Σεσαν, Die Einberufung einer ökumenischen Synode, αὐτόθι σ. 288-297.

καὶ ἀλάθητον ἐν αὐτῇ. II. Θεία Λατρεία: α) Ὁρθοδοξία καὶ Βίβλος, β) Ὁμοιομορφία Τυπικῶν καὶ λειτουργικῶν κειμένων, γ) Πληρεστέρα συμμετοχὴ τοῦ λαϊκοῦ σοιχείου ἐν τῇ Λατρείᾳ καὶ δ) Μέσα πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς λειτουργικῆς ζωῆς καὶ τῆς Ὁρθοδόξου τέχνης. III. Διοικήσεις καὶ ἐκκλησιαστικὴ εὐταξία: α) Κωδικοποιήσεις τῶν ἱερῶν Κανόνων, β) Ἐκκλησιαστικὴ δικαιοσύνη καὶ δικονομία, πνευματικὰ δικαστήρια, γ) Τὰ κατὰ τὸν ἐπισκοπικὸν βαθμὸν, δ) Μοναχικὸς βίος, ε) Νηστεία, στ) Μόρφωσις τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καὶ περιβολὴ αὐτοῦ, ζ) Κωλύματα γάμου καὶ η) Ἡμερολογιακὸν ζήτημα. IV. Σχέσεις τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας—τὸ αὐτοκέφαλον καὶ τὸ αὐτόνομον ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. V. Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον, καὶ δὴ α) πρὸς τὰς Ἀντιχαλκηδονεῖους Ἐκκλησίας, β) πρὸς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, γ) πρὸς τὰς Προτεσταντικὰς Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογίας, δ) πρὸς τὴν Παλαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ε) πρὸς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν. VI. Ἡ Ὁρθοδοξία ἐν τῷ κόσμῳ: α) Ἐξωτερικὴ ἱεραποστολή, β) Καλλιέργεια τοῦ Ὁρθοδόξου χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, γ) Ὁδοιπορεῖται πρὸς ἱερά προσκυνήματα καὶ δ) Ἐπιδιώξεις τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφούσης καὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν λαῶν. VII. Θεολογικὰ θέματα: α) Ἡ «οἰκονομία» καὶ ἡ ἀκρίβεια ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, β) Ἀναγνώρισις Ἀγίων, γ) Ὁρθοδοξία καὶ ἄλλαι θρησκείαι, δ) Οἱ κατὰ παράδοσιν ὄροι μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδοξίας ἐν τῷ κόσμῳ, ε) Ἡ εὐθανασία καὶ στ) Ἡ καῦσις τῶν νεκρῶν. VIII. Κοινωνικὰ προβλήματα: α) Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ νεολαία, β) Γάμος καὶ οἰκογένεια, γ) Ἐλεγχος τεκνογονίας, ὑπερπληθυσμὸς καὶ τεχνητὴ γονιμοποιήσις, δ) Φυλετικαὶ διακρίσεις, ε) Κοινωνικὰ ἱδρύματα, ἄσυλα κ.λ.π. καὶ στ) Ἡ Ὁρθοδοξία καὶ τὰ προβλήματα τῶν χριστιανῶν εἰς τὸν τομέα τῶν ραγδαίων κοινωνικῶν μεταβολῶν³.

Μετὰ τὴν Α' Πανορθόδοξον Διάσκεψιν ἤρξατο βραδεῖά τις μελέτη τῶν ἀνωτέρω θεμάτων μεμονωμένως ὑπὸ Ἑλλήνων, Ρώσων, Ρουμάνων καὶ ἄλλων Ὁρθοδόξων θεολόγων⁴, ἕως ὅτου ἡ Ε' Πανορθόδοξος

Διάσκεψις ἐσυστηματοποίησε καὶ ἐπετάχυνε τὸν ρυθμὸν τῆς μελέτης τῶν ὡς ἄνω θεμάτων, ἀποφασίσασα, ὡς προεξετέθη, α) τὴν σύγκλησιν μεγάλης Πανορθοδόξου Συνόδου, ἥτις θέλει ἀποφανθῆ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω θεμάτων, β) τὴν σταδιακὴν προπαρασκευὴν αὐτῆς δι' ἀλληπαλλήλων Προσυνοδικῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων πρὸς τμηματικὴν μελέτην τῶν ἀνωτέρω θεμάτων καὶ γ) τὴν μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων καὶ τὸν τερματισμὸν τοῦ ὅλου προπαρασκευαστικοῦ ἔργου σύγκλησιν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῇ συναινέσει καὶ τῶν ἄλλων Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης Συνόδου τῆς κατ' ἀνατολὰς ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἄπαντα δὲ ἡ ὡς ἄνω προπαρασκευαστικὴ ἐργασία, καὶ μάλιστα ἡ μελέτη τῶν ἀνωτέρω πολυαριθμῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῆς Συνόδου, βαρύνει ἀποκλειστικῶς τὴν σύγχρονον Ὁρθόδοξον Θεολογίαν, ἥτις κέκληται ὅπως ἀποδουθῆ εἰς πολυχρονίους καὶ ἐργάδεις φρενῶνας ἀπὸ τὰς πηγὰς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ διατύπωσιν τῆς ἀληθοῦς καὶ γνησίας διδασκαλίας αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ θεμάτων, ἄνευ ὀθνεῖων ἑτεροδόξων ἐπιδράσεων καὶ δανείων, ἀσυμβιβάστων πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Παράδοσιν.

Τὸ δεύτερον βαρὺ ἔργον, ὅπερ ἀνέθηκται εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν αἱ Πανορθόδοξοι Διασκέψεις, εἶναι ἡ προπαρασκευὴ τοῦ μέλλοντος θεολογικοῦ διαλόγου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, καὶ δὴ (κατὰ σειρὰν ἐγγύτητος πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν) μετὰ τῶν Ἀντιχαλκηδονεῶν, τῆς Παλαιοκαθολικῆς, τῆς Ἀγγλικανικῆς, τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Λουθηρανικῆς. Καὶ τοῦ μὲν θεολογικοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τῶν Ἀντιχαλκηδονεῶν, τῶν Παλαιοκαθολικῶν καὶ τῶν Ἀγγλικανῶν ἔχει ἤδη συντελεσθῆ ἱκανὴ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία ὑπὸ τινῶν ὀρθοδόξων θεολόγων καὶ ὑπὸ τῶν ὀφισταμένων Διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν, αἵτινες καὶ συνεκρότησαν πρὸ διετίας ἐν Βελιγραδίῳ τὴν Δ' Πανορθόδοξον Διάσκεψιν. Δι' ὃ καὶ ἀνετέθη ταῖς Ἐπιτροπαῖς ταύταις ὑπὸ τῆς Ε' Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ὅπως συνεχίσωσι τὸ ἔργον τῆς προπαρασκευῆς τοῦ διαλόγου ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς διὰ συντάξεως εἰδικῶν μελετῶν καὶ εἰσηγήσεων, μετὰ δὲ τὴν ἀποπεράτωσιν αὐτοῦ ὅπως ἄρξωνται τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν ἀντιστοίχων ἑτεροδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν. Ἀντιθέτως τοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ τῶν Λουθηρανῶν δὲν ἤρχισεν εἰσέτι θεολογικὴ τις προπαρασκευὴ, μὴ διορισθεῖσάν τῶν οἰκείων Διορθοδόξων Θεολογικῶν Ἐπιτροπῶν. Ἀπλῶς εὐρισκόμεθα εἰσέτι ἐν τῷ σταδίῳ τῶν ἐκατέρωθεν ἐπαφῶν, πρὸς δημιουργίαν ἀγαθῶν σχέσεων καὶ εὐνοϊκῆς ἀτμοσφαιρας καὶ προλειανσιν οὕτω τοῦ ἐδάφους διὰ μέλλοντα διάλογον.

Les textes symboliques dans l' Eglise Orthodoxe, ἐν «Messager de l' Exarchat du Patriarche Russe en Europe occidentale» 48 (1964) 197-217, 49 (1965) 10-23, 71-82. Ὁμοίως δὲ καὶ Ρουμᾶνοι, Σέρβοι καὶ ἄλλοι ὀρθόδοξοι θεολόγοι ἔγραψαν σχετικῶς.

3. Βλέπ. αὐτοῦσιον τὸν κατάλογον τῶν θεμάτων τῆς μελλούσης Πανορθοδόξου Συνόδου, ὡς συντάξεν αὐτὸν ἡ Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου, ἐν Ἰω. Καρμίρη, Ἡ Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου, σ. 14 ἐξ.

4. Οὕτω π.χ. ἐν τῇ «Θεολογίᾳ» Ἀθηνῶν ἐδημοσιεύθησαν αἱ ἐπόμεναι μελέται: Ἰω. Καρμίρη, Πῶς δεῖ δέχεσθαι τοὺς προσόντας τῇ Ὁρθοδόξῳ ἑτεροδόξους, αὐτόθι 25 (1954) 211-243. (Βλέπ. γερμανικὴν μετάφρασιν αὐτῆς ἐν «Kyrios» 7 (1967) 179-201). Π. Τρεμπέλα, Ἀρχαὶ κρατήσασαι ἐν τῇ ἀνακηρύξει τοῦ αὐτοκεφάλου, αὐτόθι 28 (1957) 5-22. Π. Μπρατσιώτο, Ἡ ἔννοια τοῦ δόγματος ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Θεολογίᾳ, αὐτόθι, σ. 509-516. Ὁμοίως σχετικὴ εἶναι καὶ ἡ μελέτη τοῦ μητροπολίτου Σερρών Κωνσταντίνου, Περί ἀναγνώρισεως τῶν Ἀγίων ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, αὐτόθι 27 (1956) 609-615, ὡς καὶ ἱκαναὶ εἰσηγήσεις εἰς τὸ Α' Συνέδριον τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ἐν Procès-Verbaux... σ. 115 ἐξ. Ὡσαύτως καὶ Ρῶσοι θεολόγοι ἔχουσι προπαρασκευάσει σχετικὰς μελέτας, συμφώνως πρὸς δῆλωσιν τῆς Ρωσικῆς ἀντιπροσωπείας ἐνώπιον τῆς Ε' Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἐξ ὧν ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Βασίλει Κρίνοχέινη,

Ὁμοίως ἡ Ε΄ Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἀπεφάσισε τὴν πληρεστέραν συμβολὴν τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας εἰς τὴν σύνταξιν τῶν διαφορῶν κειμένων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἰδιαίτατα τῶν τοῦ τμήματος «Πίστις καὶ Τάξις» (Faith and Order), καὶ γενικῶς εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ εὐδωσιν τοῦ καθόλου ἔργου τοῦ Συμβουλίου τούτου, οὕτινος ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀποτελεῖ ἰδρυτικὸν καὶ ὀργανικὸν μέλος, καλλιεργοῦσα δι' αὐτοῦ ἀγαθὰς σχέσεις καὶ συνάπτουσα διάλογον καὶ μετὰ τῶν μετεχουσῶν τοῦ Συμβουλίου τούτου Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι καὶ ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ οἱ ὀρθόδοξοι θεολόγοι θὰ ἔχωσι νὰ ἀσχοληθῶσι περὶ πλήθος θεολογικῶν ζητημάτων, ἐν τοῖς ὁποίοις διαφέρονται αἱ χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι πρὸς ἀλλήλας, καὶ περὶ τὰ ὁποῖα ἡσχολήθησαν ἡ Συμβολικὴ, ἡ Ἀντιρρητικὴ καὶ ἡ Πολεμικὴ Θεολογία κατὰ τὴν διαρρέυσασαν δευτέραν χιλιετηρίδα, ἀναγόμενοι ἅμα καὶ εἰς τὰς ἀρχαιότερας ὀρθοδόξους θεολογικὰς πηγὰς, ἵνα ἐκείθεν ἀντλήσωσι τὴν γνησίαν καὶ ἀκαινοτόμητον κοινὴν πίστιν τῆς ἀρχαίας ἡνωμένης Ἐκκλησίας. Τὴν πρὸς τὰς ἀρχαίας ταύτας κοινὰς χριστιανικὰς πηγὰς ἐπιστροφὴν τῶν ἑτεροδόξων θὰ ἐπιδιώξῃ ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία διὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου, παρέχουσα αὐτοῖς τὴν ὀρθόδοξον μαρτυρίαν περὶ τοῦ θησαυροῦ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς συνεχοῦς καὶ σταθερᾶς παραδόσεως τῆς ἀληθείας ἀναλλοιώτου, τὸν ὁποῖον θησαυρὸν διεφύλαξεν ἀσινῆ καὶ ἀλώβητον διὰ μέσου τῶν αἰῶνων μόνῃ ἡ ἀνατολικὴ Ὁρθοδοξία⁵.

Ἐκ τῶν προειρημένων φανερόν καθίσταται, ὅτι διὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν Πανορθοδόξων Διασκέψεων ἀνετέθη εἰς τὴν σύγχρονον Ὁρθόδοξον Θεολογίαν τὸ βαρύτερον διπλοῦν ἔργον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης τῶν θεμάτων τῆς μελλούσης μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς καὶ ἐκείνων τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου αὐτῆς μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν. Εἶναι δὲ τὰ θέματα ταῦτα πολυάριθμα καὶ ποικίλα, ἀναγόμενα εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς Θεολογίας. Ἐπιβάλλεται λοιπὸν, ὅπως οἱ σύγχρονοι ὀρθόδοξοι θεολόγοι ἀναλάβωσι κατ' εἰδικότητα καὶ μετὰ ζήλου τὸ ἀνατεθὲν αὐτοῖς διπλοῦν τοῦτο ἔργον, τὸ ὁποῖον, ὡς προεῖρηται, δέον ἀπαραιτήτως νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῶν ἀθανάτων μνημείων καὶ τῶν ἀειρρόων πηγῶν καὶ τῶν ἀειζώων δυνάμεων καὶ διδασκῶν τῆς ἀρχαίας γνησίας Ὁρθοδόξου Παραδόσεως, δι' ὧν «ἐτιθηγήσατο ἡμᾶς ἡ Ἐκκλησία πρὸς τὴν εὐσέβειαν»⁶.

5. Καὶ κατὰ τὸν J. Meyendorff, «die Rolle der Orthodoxie im ökumenischen Gespräch mit Protestanten und Katholiken besteht gerade darin, die Formeln des lateinischen Mittelalters und der Gegenreformation in Frage zu stellen, ohne dabei den traditionellen Wert zu verleugnen, den sie ausdrücken wollen, sie besteht auch darin, die Katholiken zu einem Zurück zu den Quellen und die Protestanten zu einer geöffneteren Haltung der Tradition gegenüber brüderlich aufzurufen». (Die Orthodoxe Kirche gestern und heute, Salzburg 1963, σ. 257/8).

6. Μ. Βασιλείου, Περὶ νηστείας, Λόγ. 2,3. Migne P. G. 31, 189.

Διότι αὐτὸ κυρίως σημαίνει Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Θεολογία, αὐτὸ σημαίνει Ὁρθοδοξία, δηλ. σταθερὰ καὶ ἀσάλευτος ἐμμονὴ ἐν τῇ Ἱερᾷ Παραδόσει. Ὡστε Ὁρθοδοξία σημαίνει, κυρίως εἶπεῖν, Παράδοσιν, ἧς ἀβθεντικοὶ μάρτυρες καὶ ἐρμηνεῖς οἱ ἱεροὶ Πατέρες, σημαίνει πιστότητα εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, εἰς τὴν Ἀποστολικὴν καὶ τὴν Πατρικὴν Παράδοσιν. Εἶναι δὲ αὐτονόητον, ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία ἀρνήσασθαι ἑαυτὴν οὐ δύναται.

Ἐν πρώτοις δέον νὰ τονισθῇ καὶ πάλιν, ἵνα βαθύτερον συνειδητοποιηθῇ ὑπὸ πάντων, ὅτι τὸ ἔργον τῆς προπαρασκευῆς τῆς μεγάλης Πανορθοδόξου Συνόδου θὰ ἀπαιτήσῃ μακρὰν καὶ ἐνδελεχῆ καὶ βαθεῖαν ἐρευναν τῶν ἀρχαίων τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως πηγῶν, ἵνα ἀπ' αὐτῶν ἀρυσθῶσι καὶ ἐπ' αὐτῶν στηριχθῶσι τὰ θεολογικὰ πορίσματα τῶν προπαρασκευαστικῶν μελετῶν, καὶ ἐπ' αὐτῶν πρὸ πάντων καὶ κυρίως στηριχθῇ πᾶσα συνοδικὴ ἀπόφασις τῆς συγχρόνου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας⁷. Τοιοῦτοτρόπως θὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς τὴν ἀναβίωσιν τοῦ ἀποστολοπαράδοτου καὶ πατροπαράδοτου συνοδικοῦ θεσμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον κυρίως ὀφείλεται ὁ δογματικὸς καθορισμὸς, τὸ διοικητικὸν σύστημα καὶ γενικῶς ἡ ὅλη διοργάνωσις καὶ διαμόρφωσις καὶ ἡ ἀκμὴ καὶ ἡ δόξα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Ἀσφαλῶς δὲ ἡ ἀναβίωσις αὕτη ἔνθεν μὲν θὰ ἐπανασυνδέσῃ στενότερον καὶ ἰσχυρότερον τὸ παρὸν μετὰ τοῦ ἐνδόξου ἐκκλησιαστικοῦ παρελθόντος, τὴν σημερινὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν μετὰ τῆς ἀρχεγόνου «μᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας», ἧς ἀποτελεῖ τὴν κανονικὴν καὶ νόμιμον συνέχειαν καὶ ἐπιβίωσιν, ἔνθεν δὲ μέλλει νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἀγλαοὺς καρπούς, ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, καὶ θέλει συντελέσει εἰς τὴν εἴσοδον αὐτῆς εἰς νέαν περίοδον ἀναπτύξεως καὶ προόδου καὶ ἀκμῆς⁸.

Ἄλλ' ὁμοίως καὶ διὰ τῆς ὑπὸ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας ἐρεύνης, ἐπὶ τῇ βάσει πάλιν τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως, καὶ προπαρασκευῆς τῶν θεμάτων τοῦ μέλλοντος θεολογικοῦ διαλόγου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν θὰ παρασχεθῇ ἡ ὀρθόδοξος μαρτυρία καὶ διδασκαλία ἐπὶ τῶν χωριζουσῶν τὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας διαφορῶν,

7. Πρβλ. καὶ λόγον Α. Ἀλιβιζάτου, ἐν τῷ Α' Συνεδρίῳ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ἐν Procès—Verbaux... σ. 49-50: «Δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προχωρήσῃ ἡ Ἐκκλησία εἰς ταύτην (τὴν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον), ἄνευ τῆς σπουδαίας προπαρασκευαστικῆς ἐργασίας τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης, ἥτις θὰ ὑπέβαλεν εἰς μακρὰν καὶ ἐμπεριστατωμένην μελέτην πάντα τὰ ἀπασχολοῦντα τὴν Ἐκκλησίαν ζητήματα ἀπὸ τῶν σπουδαιοτέρων καὶ δυσχερεστέρων μέχρι καὶ τῶν δευτερευόντων καὶ εὐχερεστέρων. Ταῦτα, καλῶς μελετώμενα καὶ προπαρασκευαζόμενα, θὰ παρασχεθοῦν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς ἔτοιμον ὕλικόν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὴν τελικὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν θὰ ἔχῃ ἡ ἰδίᾳ, διὰ τῆς ποιμανούσης αὐτὴν μερίδος, ἥτις δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ χωρήσῃ ἄλλως εἰς τὴν τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου σύγκλησιν ἄνευ τῆς τοιαύτης προπαρασκευῆς, μὲ τὴν ὁποίαν καὶ αὕτη ματαίως, διὰ τὸν ὄγκον τῆς ποιμαντορικῆς ἐργασίας, ἰδίᾳ ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας καὶ περιστάσεις, θὰ ἡσχολεῖτο».

8. Βλέπ. καὶ Ἰ. ω. Καρμίρη, Ἡ Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις τῆς Ρόδου, σ. 30-35, ὡς καὶ γερμανικὴν μετάφρασιν ἐν «Kyrios» 1 (1960/61) 197-201: Begrüßungsansprache zu Ehren der Mitglieder des auf Rhodos abgehaltenen Panorthodoxen Kongresses, von I. Karmiris.

και οὕτω θὰ μεταδώσῃ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκ τοῦ ἰδίου ἀκενώτου θησαυροῦ τῆς ἀρχαιοπαραδότου Ὁρθόδοξου Πίστεως καὶ Παραδόσεως καὶ εἰς τὰς ἄλλας χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογίας τὴν ἥν, ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, διεφύλαξεν ἀλήθειαν καθαρὰν καὶ ἀνόθευτον. Πιστεύομεν, ὅτι ἡνωμένη ἢ κατ' ἀνατολὰς σύγχρονος Ὁρθόδοξος Θεολογία καὶ ἐντατικῶς ἐργαζομένη, θὰ δυνηθῇ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐξ ἱστορικῶν λόγων ἀνακοπεῖσαν πολύτιμον προσφοράν πρὸς τὴν δυτικὴν Θεολογίαν τῆς ἀρχαίας τῶν Ἑλλήνων Πατέρων Θεολογίας, ἢ ὅποια ἤδη ἐν ἀρχῇ προσεχάραζε τὴν τροχιάν, ἐφ' ἧς ἐκινήθη ἡ Θεολογία τῆς Δύσεως, εἰς βαθμὸν ὥστε αἱ ἀρχαὶ πάσης μετὰ ταῦτα θεολογικῆς ἐξελίξεως ἐν τῇ Δύσει δύνανται νὰ ἀνευρεθῶσιν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Πατερικῇ Θεολογίᾳ, ἣτις δι' ἐκείνην ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν, οἷαν ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ φιλοσοφία διὰ τὴν φιλοσοφικὴν τῆς Δύσεως διανόησιν πάντων τῶν αἰώνων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ σύγχρονος Ὁρθόδοξος Θεολογία θὰ δυνηθῇ νὰ προσφέρῃ πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὸν ἀρξάμενον οἰκουμενικὸν διάλογον, ἢ δὲ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ καὶ τοῦ Προτεσταντισμοῦ ἰσταμένη, θὰ δυνηθῇ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς «γέφυρα» Ἐκκλησία πρὸς ἐπανένωσιν τῶν διεστώτων. Πράγματι ἐν τῇ σημερινῇ ἐποχῇ τοῦ ὁλονὲν ἐξαπλουμένου καὶ ἐπικρατοῦντος οἰκουμενιστικοῦ πνεύματος δύνανται ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ Θεολογία, διὰ τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς τὸν μέλλοντα διεκκλησιαστικὸν διάλογον, νὰ συντελέσωσι μεγάλως εἰς τὴν προσέγγισιν καὶ συνεννόησιν τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ἐργασθῶσιν ἐν ἀκραιφνῶς χριστιανικῷ πνεύματι καὶ ἀγάπῃ πρὸς ταχύτεραν πραγματοποίησιν τῆς ἀρχιερατικῆς προσευχῆς τοῦ Κυρίου: «ἵνα πάντες ἐν ὧσιν» (Ἰωάν. 17, 21). Οὕτως εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος ἀναμφιβόλως θέλει μεγάλως συμβάλλει ἡ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς καὶ ἡ ἀλήθεια, ἣν κατέχει, ἣτις εἶναι καθολικὴ ἀλήθεια, ἀπευθυνομένη πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους πάντων τῶν χρόνων καὶ τόπων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ ἄμεσον καὶ ἐπεῖγον ἔργον τῆς Ὁρθόδοξου Θεολογίας σήμερον εἶναι διπλοῦν καί, καθ' ὅσον μὲν ἀναφέρεται ἐσωτερικῶς εἰς τὴν ἔρευναν τῶν θεμάτων τῆς μεγάλης Πανορθόδοξου Συνόδου καὶ τῆς προπαρασκευῆς αὐτῆς, θὰ ὀδηγήσῃ τὴν σύγχρονον Ὁρθόδοξον Θεολογίαν ὀπίσω πρὸς τὰς πηγὰς τῆς Θεολογίας τῶν Πατέρων, καθ' ὅσον δὲ ἀναφέρεται ἐξωτερικῶς εἰς τὸν θεολογικὸν διάλογον μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, θὰ ὀδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν προβληματολογίαν καὶ τὴν σκέψιν καὶ τὴν συζήτησιν τῶν θέσεων τῆς ἑτεροδόξου Θεολογίας, ἰδίως ἐν οἷς διίστανται ἀπ' ἀλλήλων αἱ διάφοροι Ἐκκλησίαι. Ἄλλ' εἰς τὸ διπλοῦν τοῦτο ἔργον αὐτῶν οἱ ὀρθόδοξοι θεολόγοι ὀφείλουσι νὰ ἐργασθῶσιν ἡνωμένοι ἀρμονικῶς καὶ πανορθόδοξως, ἐπαφελόμενοι ἀμοιβαίως τῶν πορισμάτων τῶν ἑαυτῶν ἐρευνῶν. Διότι ἡ διάφορος ὀπτικὴ γωνία, ἀφ' ἧς ἐξετάζονται τὰ θεολογικὰ θέματα ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων ὀρθόδοξων θεολόγων, ὡς καὶ τὸ φράγμα τῶν ἀγνώστων ἀνατολικῶν γλωσσῶν, κρατοῦσιν αὐτοὺς συνήθως μακρὰν ἀπὸ τῶν πορισμάτων τῶν μελετῶν

τούτων. Καὶ ὅμως ἡ γνώσις αὐτῶν, καὶ μάλιστα ἡ κοινὴ καὶ ἀπὸ συμφώνου διατύπωσις αὐτῶν ἐν ἀδελφικῷ διορθόδοξῳ διαλόγῳ, θὰ ὠδήγει εἰς βαθυτέραν καὶ γονιμωτέραν ὀρθόδοξον σύνθεσιν, ἧς ἔχομεν ἀπόλυτον καὶ κατεπεύγουσαν ἀνάγκην⁹.

Ἄλλὰ δυστυχῶς ἐν τούτῳ ἐπικρατεῖ «σύγχυσις» μετὰ αὐτῶν, κατὰ τὴν ὀρθὴν διαπίστωσιν τοῦ ὀρθόδοξου θεολόγου A. Schmemmann, ὅστις «διὰ τῆς λέξεως σύγχυσις ἐννοεῖ τὴν πασιφανῆ ἔλλειψιν ἐνότητος, ἢ ὅποια ὑφίσταται σήμερον μετὰ αὐτῶν. Δὲν εἶναι μυστικόν, ὅτι ἀπὸ τοῦ θεολόγου ἡμῶν ἐλλείπει σήμερον ἡ ἐνότης θεολογικῆς γλώσσης, ἢ ἐνότης μεθόδου, ἢ συμφωνία ὡς πρὸς τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων καὶ τὸν τρόπον ἐπιλύσεως αὐτῶν. Ἡ Θεολογία ἡμῶν ἀναπτύσσεται ἐπὶ πολλῶν θεολογικῶν κλειδιῶν καὶ ἐντὸς διαφόρων ἀλληλοαποκλειομένων φιλοσοφικῶν πλασιῶν». Καὶ συμπεραίνει, ὅτι «ἐκεῖνο τὸ ὅποιον χρειαζόμεθα, εἶναι μία σύνθεσις, μία ἑνταξίς ὄλων τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον «ἰδιωτικῶν» θεολογιῶν εἰς ἓνα ὁμοιογενὲς σύνολον. Διότι ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία εἶναι, ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς φύσεώς της, μία καθολικὴ ἔκφρασις τῆς πίστεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλην Θεολογίαν ἢ (Ὁρθόδοξον) Ἐκκλησίαν οὔτε ἀναγνωρίζει οὔτε χρειαζεται»¹⁰.

Διὰ πάντα ταῦτα τὸ ἀνωτέρω ἀτελῶς σκιαγραφηθὲν ἐνταῦθα ἔργον τῆς συγχρόνου Ὁρθόδοξου Θεολογίας θὰ εἶναι προφανῶς δυσχερέστατον καὶ πολυχρόνιον, ἀλλ' ὅμως ἐπιβάλλεται ἀπολύτως, ὅπως ἀναληφθῇ ὑπὸ τῶν ὀρθόδοξων θεολόγων καὶ ὀλοκληρωθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Πατερικῆς Παραδόσεως, οὕτω δὲ ὠλοκληρωμένον τεθῇ ὑπ' ὅψιν τῆς μελλούσης μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδοξίας, ὥστε νὰ δυνηθῇ αὕτη νὰ «ἐπακολουθήσῃ τῇ θεηγόρῳ διδασκαλίᾳ τῶν ἁγίων Πατέρων ἡμῶν καὶ τῇ Παραδόσει τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας», οἱ δὲ μετέξοντες αὐτῆς ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι νὰ δυνηθῶσι νὰ ἐπαναλάβωσι τὸ «ἐπόμενον τοῖς ἁγίοις Πατράσιν» καὶ «ταῖς ἁγίαις Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ ἐγκρίτοις Πατράσιν», ὅτινες ὤρισαν «ἐτέραν πίστιν μηδενὶ ἐξεῖναι προφέρειν ἢ γοῦν συγγράφειν ἢ συντιθέναι ἢ φρονεῖν ἢ διδάσκειν ἐτέρως»¹¹.

9. Διὰ τοῦτο νομίζομεν, ὅτι παρίσταται ἀδήριτος ἀνάγκη, ὅπως ὑπὸ τῆς συσταθείσης ὑπὸ τῆς Ε' Πανορθόδοξου Διασκεψέως Διορθόδοξου Γραμματείας ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Κέντρῳ τῆς Γενεύης, γίνωνται μεταφράσεις τῶν μελετῶν τούτων εἰς τινὰ τῶν προσιτῶν γλωσσῶν: ἀγγλικήν, γερμανικὴν καὶ γαλλικὴν, εἴτε αὐτοτελῶς εἴτε διὰ τῆς ἐκδόσεως διορθόδοξου θεολογικοῦ περιοδικοῦ, τὸ ὅποιον ἐνδείκνυται ὅπως κυκλοφορῇ εὐρέως μετὰ τῶν ὀρθόδοξων Θεολογικῶν Σχολῶν, τῶν Ἱεραρχῶν καὶ ἱκανῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν θεολόγων ἀπασῶν τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ἵνα οὕτω πάντες οἱ ἀρμόδιοι καὶ ἐπαίοντες καὶ ὑπεύθυνοι παρακολουθῶσι τὰς καταρτιζομένας καὶ δημοσιευόμενας μελέτας καὶ λαμβάνωσι θέσιν ἐναντι αὐτῶν, ἰδιαιτάτα εἰς περιπτώσεις μὴ ἱκανοποιητικῶν ἢ ἀμφιβαλλομένων ἢ μὴ ἐκφραζόντων πλήρως τὴν κοινὴν πίστιν καὶ συνείδησιν τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας πορισμάτων.

10. A. S c h m e m a n n, Θεολογία καὶ Εὐχαριστία, ἐν «Θεολογία, ἀλήθεια καὶ ζωή», Πνευματικὸν συμπόσιον, Ἀθήναι 1962, σ. 93.

11. Παρὰ Ἰω. Κ α ρ μ ῖ ρ η, Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1960, τ. Ι. ἐκδ. β', σ. 155, 175-176, 223, 224, 240, 242.

ΑΦΕΤΗΡΙΑΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΗΝ

Τὸ θέμα τῆς Ὁρθοδόξου ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς, τὸ ὅποῖον μέχρι πρό τινος ἀπετέλει πόνον καὶ δράμα ὀλίγων σχετικῶς ἀνθρώπων καὶ παρέμενε «θεολογούμενον» ἐντὸς τῶν περισσοτέρων ἐκκλησιαστικῶν κύκλων, ἔχει πλέον τεθῆ ἐπισημῶς εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος¹. Τὸ ἄνοιγμα ἡμῶς τοῦτο τῶν ὀριζόντων τῆς Ἐκκλησίας μας συνδέεται μετὰ πλήθους προβλημάτων θεωρητικῶν καὶ πρακτικῶν, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλουν ἀφ' ἑνὸς μὲν περισσοτέραν θεολογικὴν καὶ θρησκευολογικὴν μελέτην, ἀφ' ἑτέρου δὲ νηφαλίαν καὶ προγραμματισμένην πράξιν. Ὡς μία εἰσαγωγικὴ συμβολὴ ἐπὶ τοῦ πολυπλεύρου τούτου θέματος καὶ ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας» ἃς ἐπιτραπῆ νὰ ὑπογραμμισθοῦν τὰ ἐξῆς σημεία:

1. Διὰ νὰ γίνῃ σαφῆς ἡ ἐκκλησιολογικὴ ἀνάγκη τῆς ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς καὶ νὰ μὴ δημιουργηθῆ ἡ ἐντύπωσις, ὅτι πρόκειται ἀπλῶς περὶ («νέου τομέως»), περὶ («ἐπιδορπίου») τινὸς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως, θὰ ἀπαιτηθῆ ἐπίμονος θεολογικὴ διαφώτισις, ὥστε νὰ συνειδητοποιήσωμεν ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον θεωρητικῶς παρουσιάζεται αὐτονόητον. Ὑπάρχει δυστυχῶς ἀκόμη ἀρκετὴ σύγχυσις καὶ δὲν ἔχει ἐπαρκῶς κατανοηθῆ, ὅτι ἀκινήσια εἰς τὸν τομέα τῆς ἱερα-

1. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Ἱερωσύμου, Σχέδιον ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ἀθῆναι 1967), σ. 110-111. Δι' ἀντιστοιχίους ἐνεργείας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς ἰδὲ «Γραφεῖον Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς βορείου καὶ νοτίου Ἀμερικῆς», ἐν Πορευθέντες 9 (1967), σ. 37-38.

Αὐτονόητον βεβαίως, ὅτι τὸ ἔργον τοῦτο δὲν εἶναι μόνον «τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεούντος Θεοῦ» (Ρωμ. 9,16), «Ὅστις διὰ τῆς χάριτός Του θὰ θεραπεύσῃ τὰ ἀσθενῆ καὶ θὰ ἀναπληρώσῃ τὰ ἐλλείποντα. Οὕτω δὲ εἰς ἡμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους θεολόγους δὲν ἀπομένει ἄλλο τι, παρὰ νὰ ἐργασθῶμεν ἐντατικῶς καὶ συνηνωμένως ἐπὶ τῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας¹² χαραχθείσης θεολογικῆς

12. Τονίζομεν τὴν Θεολογίαν τῶν Ἑλλήνων Πατέρων, διότι, κατὰ τὸν Ρώσον ὀρθόδοξον θεολόγον G. Florovsky, «αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι τὸ ἱστορικὸν νόημα τῆς Πατερικῆς Θεολογίας», καθ' ὅσον («Ὁ Ἑλληνισμὸς ἐνεσωματώθη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν... Ὁ (χριστιανικός) Ἑλληνισμὸς ἔχει ἀποκτήσει αἰώνιον χαρακτῆρα ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας ἔχει ἐνσωματωθῆ εἰς τὴν σάρκα τῆς ἔχει γίνῃ αἰώνια κατηγορία τῆς χριστιανικῆς ὑπάρξεως», ἐννοῶν διὰ τούτων τὴν «χριστιανικὴν ἀρχαιότητα, τὸν Ἑλληνισμὸν τῶν δογμάτων, τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς λατρίας, τὸν Ἑλληνισμὸν τῆς εἰκόνας... Μόνον παράφρονες θὰ ἀπεφασίζον ποτε νὰ «ἀφελήνισουν» τὴν λειτουργίαν καὶ τὰς ἄλλας ἐκκλησιαστικὰς Ἀκολουθίας καὶ νὰ δώσουν εἰς αὐτάς ἕνα ὕψος περισσότερον «σύγχρονον»... «Ὅταν ὁ θεολόγος ἀρχίζῃ νὰ πιστεύῃ, ὅτι αἱ «ἐλληνικαὶ κατηγορίαι» ἔχουν ξεπερασθῆ, αὐτὸ σημαίνει ἀπλοῦστατα, ὅτι ὁ

ποστολῆς σημαίνει, ἐν τελευταία ἀναλύσει, ἄρνησιν τῆς Ὁρθοδοξίας, ὀλίστησιν εἰς τὴν πρακτικὴν αἵρεσιν τοῦ τοπικισμοῦ ὅτι καταντῶμεν, χωρὶς νὰ τὸ ὑποπτευόμεθα, εἰς θεολογικὴν σχιζοφρένειαν, ὅταν ἀφ' ἑνὸς μὲν τονίζωμεν τὴν οἰκουμενικότητα καὶ ἀποστολικότητα τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅταν ἀδιακόπως ἐπαναλαμβάνωμεν, ὅτι ἀπιστεύομεν εἰς Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν», ὅταν οἱ Ἐπίσκοποι δημοσίᾳ — πρὸ τῆς στρατευομένης καὶ θριαμβευούσης Ἐκκλησίας — τὸ ὑπόσχονται κατὰ τὴν ἀνάληψιν τῶν καθηκόντων των, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀπορροφώμεθα ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὰ ἐπὶ μέρους τοπικὰ θέματα, ἀποφασίζωμεν καὶ κρίνωμεν μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στενωῶς νοουμένων «ἰδικῶν μας ἀναγκῶν».

Θὰ χρειασθῆ νὰ ἐπαναληφθῆ («ἔτι καὶ ἔτι»), ὅτι εἶναι ἀδιανόητον νὰ ὀμιλῶμεν περὶ «ὀρθοδόξου πνευματικότητας» καὶ «ζῆν ἐν Χριστῶν» καὶ μιμήσεως τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, παραμένοντες ἱεραποστολικῶς ἀδρανεῖς ὅτι εἶναι ἀκατανόητον νὰ γράφωμεν περὶ ἐντόνου βιώσεως λειτουργικῆς καὶ πνευματικῆς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ὑπὸ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ νὰ παραμένωμεν νωθοὶ καὶ ἀδιάφοροι εἰς τὴν κλήσιν τῆς οἰκουμενικῆς Ἀποστολῆς, μετὰ τῆς ὁποίας συνυφαίνεται τὸ μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως (Ματθ. κη' 18, Μάρκ. κστ' 15)².

2. Ἀναλυτικότεραν ἀνάπτυξιν τῶν θέσεων τούτων ἰδὲ: Ἀ ν Γ ι α ν ν ο υ λ ἄ τ ο υ, Σκοπὸς καὶ κίνητρον τῆς Ἱεραποστολῆς ἐξ ἀπόψεως θεολογικῆς, ἐν Θεολογία 37 (1966)

γραμμῆς καὶ τροχιᾶς, πιστεύοντες ἀκραδάντως ὅτι ὁ Θεὸς «ἐκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος, τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ» (Β' Κορ. 3,6), καὶ πάντοτε ἐπικαλούμενοι τὸν φωτισμὸν καὶ τὴν χάριν καὶ τὴν συναντίληψιν τοῦ ἐν Τριάδι λατρευομένου ἀληθινοῦ Θεοῦ ἡμῶν, εἶτα δὲ καὶ τὴν εὐλογίαν τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἡμῶν, ἐξ ὀνόματος τῆς ὁποίας καὶ ἐπ' ἀγαθῶ τῆς ὁποίας διακονοῦμεν ἐν τῷ ἱερῷ ἔργῳ αὐτῆς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΠΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ἴδιος ἔχει ἐξέλθει ἀπὸ τὸν ρυθμὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας, ὅτι ὁ ἴδιος ἔχει χάσει τὸ αἶσθημα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Ἐνῶς μόνον τρόπος ὑπάρχει διὰ νὰ εἶναι ἡ Θεολογία μας καθολικὴ: νὰ εἶναι ἐλληνικὴ... Ἡ ἄρνησις τῆς «ἐλληνικῆς κληρονομίας» ἰσοδυναμεῖ, ἐν τελευταία ἀναλύσει, μὲ πνευματικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν αὐτοκτονίαν. (Ἡ πορεία τῆς Ρωσικῆς Θεολογίας, ἐν «Θεολογία, ἀλήθεια καὶ ζωὴ», σ. 32 ἐξ.).

Ἡ συνείδησις ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι «Σῶμα Χριστοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου» (Ἐφ. α' 23) καὶ ὅτι τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ εἶναι «ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἐφ. α' 10) δὲν εἶναι θεωρητικαὶ σκέψεις διὰ θεολογικὰς συζητήσεις εἰς συνέδρια εἰδικῶν, ἀλλὰ κεντρικὸν βίωμα διὰ τὸν Ὁρθόδοξον, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ τὸν ἀπελευθερώη ἀδιακόπως ἀπὸ τὸν τοπικισμὸν καὶ τὴν στενοκαρδίαν, νὰ τὸν ὠθήη νὰ ζῆ μετὰ τὸν πόθον τῆς ἀνακεφαλαιώσεως τῶν πάντων ἐν τῷ Χριστῷ. Πόθον, ὁ ὁποῖος δὲν μένει ἀπλῶς εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν συναισθηματικῶν εὐχῶν καὶ τῆς παθητικῆς προσδοκίας, ἀλλὰ ζητεῖ νὰ ἐκφρασθῆ ὡς ἐνεργὸς συμμετοχὴ εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Ἄν καὶ ὄντολογικῶς «τίποτε δὲν δύναται νὰ προστεθῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν — τὸ πλήρωμα τῆς εἶναι ἤδη αὐτὸς οὗτος ὁ Χριστὸς — ἡ φανέρωσις καὶ μετὰδοσις (communication) αὐτῆς τῆς πληρότητος ἀποτελεῖ ἐν τούτοις τὴν ἀληθῆ ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ νῦν αἰῶνι»³.

Μόνον ὅταν γίνῃ ἀποδεκτὸν, ὅτι ἡ παγκόσμιος οἰκουμένη ἱεραποστολὴ εἶναι πρωταρχικὴ συνέπεια θεμελιώδους ἄρθρου τοῦ «Πιστεύω», στοιχειώδης διὰ τὴν Ὁρθόδοξον κατανόησιν τῆς Ἐκκλησίας⁴ καὶ ὅτι ἡ λεγομένη ἐξωτερικὴ ἱεραποστολὴ δὲν εἶναι πρόβλημα «ἐξωτερικόν», ἀλλὰ ἐσωτερικὴ ἀναγκαϊότης, ζήτημα μετανοίας πρὸς συντονισμὸν μετὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας μας, θὰ ἔχωμεν ὀρθὴν καὶ ἐλπιδοφόρον θεολογικὴν ἀφετηρίαν διὰ τὰ περαιτέρω.

2. Αἱ ἀνάγκαι αἱ πνευματικαί, αἱ ὀργανωτικαί καὶ οἰκονομικαί τῆς ἱεραποστολῆς δὲν δύναται νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ὑπὸ ὁμάδων, ἀλλὰ ὑφ' ὁλοκλήρου τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ πρόβλημα δὲν λύεται διὰ τῆς δημιουργίας μερικῶν ἱεραποστολικῶν σωματείων ἢ γραφείων· ὁ ρόλος τούτων, σημαντικώτατος ἀσφαλῶς ὡς ἔναυσμα, μόνον ὡς ἔργον προδρομικόν, διὰ τὴν «έτοιμασίαν τῆς ὁδοῦ», ἔχει νόημα. Τὸ θέμα εἶναι πῶς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας θὰ κινητοποιηθῆ ἀπὸ τὸ ὄραμα τῆς «Καθολικῆς», παγκοσμίου ἀποστολικῆς εἰθύνης.

Ἡ συμμετοχὴ ἐκάστου πιστοῦ εἰς τὴν οἰκουμένην αὐτὴν ἀποστολικὴν διακονίαν πρέπει νὰ ἐπιδιωχθῆ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιμονῆς καὶ ἐμφάσεως, μετὰ τῆς ὁποίας ἐπιδιώκεται ἡ συμμετοχὴ τοῦ εἰς τὴν λατρευτικὴν ζωὴν. Ὡς συνέπεια εἰς τὸ «Πιστεύω», τὸ ὅποιον πανηγυρικῶς εἰς ἐκάστην λατρευτικὴν σύν-

αξιν ὁμολογεῖται, ὡς συνέπεια εἰς τὴν συνειδητὴν βίωσιν τῆς θείας Εὐχαριστίας, τῆς ὁποίας βασικοὶ πόλοι παραμένουν ἡ κινήσις πρὸς τὰ ἄνω, ἡ ἀνάληψις, ἡ θέα τῆς Παρουσίας καί, ἐν συνεχείᾳ, ἡ κινήσις τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὸν κόσμον. «Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ἀπελάσαμεν τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ζωὴ, αὐτὸ τὸ φῶς, μᾶς δίδονται διὰ νὰ μᾶς «μεταμορφώσωμεν» εἰς μάρτυρας τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ... Ἡ Εὐχαριστία, μεταμορφώνουσα τὴν Ἐκκλησίαν εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶναι, τὴν μεταμορφώνει εἰς ἱεραποστολήν»⁵.

Ὁλόκληρος ἡ Ἐκκλησία εὐθύνεται καὶ ὀφείλει νὰ ἐργασθῆ διὰ τὴν ἔλευσιν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ ἰδιαίτερα μορφή βοηθείας καὶ κινητοποιήσεως εἶναι θέμα ἐπὶ μέρους, ὀργανωτικόν. Ἡ πείρα τῆς ἱεραποστολικῆς ὀργανώσεως τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὸ τέλος τοῦ προηγούμενου αἰῶνος πρὸς κινητοποίησιν τῶν πιστῶν πρέπει ἐπισταμένως νὰ μελετηθῆ⁶ (βασικὸν βῆμα ἀσφαλῶς θὰ εἶναι ὁ καθορισμὸς μιᾶς εἰδικῆς ἡμέρας ἢ ἐβδομάδος ἱεραποστολῆς πρὸς κατατόπισιν τοῦ πιστοῦ λαοῦ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου καὶ παρακίνησιν τοῦ πρὸς παντοειδῆ συμπαράστασιν).

Τὸ πρόβλημα δὲν περιορίζεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὴν σύγχρονον οἰκουμένην ἀποστολικὴν προσπάθειαν ἐπιβάλλεται ἡ συνεργασία τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Εἶναι ἀδύνατον σήμερον νὰ ἐμφανισθῆ ἡ Ὁρθόδοξία κεχωρισμένη εἰς ἓνα κόσμον, ὁ ὁποῖος ὅλον καὶ περισσότερον γίνεταί «μιά γειτονιά». Εὐτυχῶς ἤδη ἀρμοδίως ἐτονησθῆ ἡ ἀνάγκη ἀνὰ διαμορφωθῆ ὄχι μόνον Ἑλληνικῆ Ὁρθόδοξος, ἀλλὰ καὶ Πανορθόδοξος συνείδησις ἱεραποστολῆς, ἥτοι νὰ μὴ θεωρηθῆ τὸ πεδῖον τοῦτο τῆς δράσεως ὡς πεδῖον ἀνταγωνισμοῦ, ἀλλὰ στενῆς μεταξὺ τῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν συνεργασίας»⁷. Μία τοιαύτη προοπτικὴ εἰς τὰ ἕμεσα πρακτικὰ βήματά της παρουσιάζει ἀσφαλῶς ἀρκετὰ προβλήματα. Ὅμως τοῦτο θὰ πρέπει νὰ μᾶς ὠθήσῃ τὸ συντομότερον εἰς τὴν συστηματικὴν καὶ νηφαλίαν ἀντιμετώπισιν τοῦ θέματος καὶ ὄχι εἰς τὴν δίκην στρουθοκαμήλου παραθεώρησιν τοῦ.

3. Αὐστηρὰ κριτικὴ ἀσκειῖται κατὰ τὴν ἐποχὴν μας εἰς τὴν τάσιν πολλῶν ἱεραποστολῶν νὰ ἰδρῦουν πνευματικὰς ἀποικίας ἢ παραρτήματα τῆς Ἐκκλησίας των, ἀντὶ νὰ δημιουργοῦν νέας ζώσας Ἐκκλησίας, ἐρριζωμένας εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν παράδοσιν τῶν λαῶν. Εὐτυχῶς ἡ Ὁρθόδοξος γραμμὴ ὑπῆρξεν ἐπ' αὐτοῦ πολὺ διαφυγῆς: Εἰλικρινῆς σεβασμὸς πρὸς τὴν προσωπικότητα τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν, ἐξαγιασμὸς τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν των, ὥστε νὰ ἀναπτύξουν τὴν ἰδιαίτουσαν ὀντότητά των. Τοῦτο συνέβη κατὰ τὸν ἐκχριστιανισμὸν τοῦ σλαβι-

434-452.—Τοῦ Αὐτοῦ, Ἀδιαφορία γιὰ τὴν ἱεραποστολὴ σημαίνει ἄρνησι τῆς Ὁρθόδοξίας, ἐν Ἐκκλησίᾳ 45 (1968), σ. 302-304.

3. A. Schmemmann, The Missionary Imperative in the Orthodox Tradition, ἐν The Theology of the Christian Mission, ed. G. H. Anderson, (New York 1961), σ. 254.

4. Ἀναλυτικώτερον ἰδέ: N. Nissiotis, The Ecclesiological Foundation of Mission, ἐν Orthodox Theological Review (Boston 1962), σ. 22-52.

5. A. Schmemmann, ἔνθ' ἄν., σ. 255-256.

6. J. Glazik, Die russisch—orthodoxe Heidenmission seit dem Peter dem Grossen (Münster 1954).

7. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Γερωνύμου, μνημ. ἔργ., σ. 110.

κοῦ κόσμου⁸, τὸ αὐτὸ ἐπραξαν καὶ οἱ μεταγενέστεροι Ὀρθόδοξοι ἱεραπόστολοι ἐργασθέντες εἴτε ἐν μέσῳ μεγάλων ἐθνικοτήτων, ὅπως ὁ Νικόλαος Καζάκιν εἰς τὴν Ἰαπωνίαν⁹, εἴτε εἰς μικρὰς πρωτογόνους φυλάς, ὅπως ὁ Ἰννοκέντιος Βενιαμίνωφ εἰς Ἀλάσκαν¹⁰. Ἡ συμπεριφορὰ αὕτη δὲν ὑπῆρξεν ἀπόρροια «στρατηγικῆς τακτικῆς»· ἀπετέλει ὀρθόδοξον θεολογικὴν συνέπειαν, ἐπακόλουθον τοῦ γεγονότος, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἀπεστάλη παρὰ τοῦ Πατρὸς («ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν») (Ἰωάν. α' 14) καὶ ὠμοιώθη μετὰ τοῦ λαοῦ του.

Ἡ «Σάρκωσις» τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἦθη μιᾶς χώρας ὑπῆρξε, καὶ πρέπει νὰ παραμείνῃ, ἢ πρώτη μέριμνα πάσης ὀρθοδόξου ἱεραποστολῆς. Προοπτικὴ τῆς δὲ ἢ ἀνάπτυξις γηγενοῦς Ἐκκλησίας, αὐτοδύναμου καὶ αὐτονόμου, ἢ ὁποῖα θὰ ἀξιοποιήσῃ ὅλα τὰ γνήσια στοιχεῖα τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων καὶ συμφώνως πρὸς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ λαοῦ θὰ τὰ μεταμορφώσῃ καὶ ἐξαγιασθῇ πρὸς δόξαν Θεοῦ. Ἀσφαλῶς εἶναι χρέος τῶν ἱεραποστόλων νὰ γνωστοποιῶν εἰς τοὺς νεοφωτιστοὺς τὸν πολιτισμὸν τῶν ἄλλων χριστιανικῶν λαῶν καὶ νὰ τοὺς βοηθοῦν νὰ τὸν προσεγγίσουν καὶ κατανοήσουν. Ἀλλὰ τοῦτο κατ' οὐδένα λόγον ἐπιτρέπεται νὰ ἀποσκοπῇ εἰς παθητικὴν μίμησιν τοῦ ξένου, ἀλλὰ νὰ ἀφορᾷ εἰς παροχὴν προτύπων πρὸς νέαν δημιουργίαν. Τὸ παράδειγμα τῶν Θεσσαλονικέων ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου παραμένει πάντοτε ἐπίκαιρον καὶ καθοδηγητικόν¹¹.

Ὅπως ἕκαστος πιστὸς ἐντὸς τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας ἔχει τὴν ἰδιαιτέραν του προσωπικότητα, ἢ ὁποῖα ἐξαγιαάζεται, χωρὶς ὅμως νὰ ἀπορροφᾶται καὶ χάνεται, κατὰ παρόμοιον τρόπον ἕκαστον ἔθνος δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἰδιάζουσαν ὁμαδικὴν φυσιογνωμίαν του, ἢ ὁποῖα ἀναπτύσσεται αὐτονόμως ἐπὶ τῇ βάσει πάντοτε τῆς παραδόσεως τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας.

4. Ἡ μεταβατικὴ περίοδος καὶ κρίσις προσανατολισμοῦ εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκεται σήμερον ἡ χριστιανικὴ ἱεραποστολή, τὸ νέον οἰκουμενικὸν κλίμα, τὸ συνεχῶς ἐπεκτεινόμενον εἰς τὰς σχέσεις τῶν διαφόρων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν, δημιουργεῖ ἰδιάζοντα προβλήματα σχέσεως μετὰ τῶν ἄλλων ἱεραποστολῶν. Ἀνεξαρτήτως τῶν ἐπιφυλάξεων, αἱ ὁποῖαι

ὑφίστανται καὶ κατὰ καιροὺς ἀκούονται διὰ πολλὰς ἐξ αὐτῶν, θὰ ἦτο ἄδικον νὰ γενικευθῇ μία τοιαύτη κρίσις καὶ νὰ παραθεωρηθῇ τὸ γεγονός, ὅτι πλήθη πιστῶν ἐργατῶν ἔχουν διακονήσει ἐπὶ αἰῶνας εἰς τὸ ἔργον τοῦ εὐαγγελισμοῦ τῶν μὴ χριστιανικῶν λαῶν μετὰ συγκινητικῆς αὐταπαρνήσεως. Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀγνοῶμεν ἢ ὑποτιμῶμεν τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ ἐπιτευγμάτα τῶν καὶ νὰ παρουσιαζώμεθα ὄψιμοι «τιμηταί» ἢ ἀνταγωνισταί.

Ἡ παρουσία μας πρέπει νὰ εἶναι θετικὴ καὶ ὄχι ἐπιθετικὴ ἐναντίον ἄλλων. Πολύτιμον ἀρχὴν ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελῇ ἡ γραμμὴ τοῦ μεγάλου ὀρθοδόξου ἱεραποστόλου τῆς Ἰαπωνίας Νικολάου Καζάκιν: «Τὸ κήρυγμα εἶναι θετικόν (ὄχι ἀπολογητικόν). Εἶπεν ὁ Χριστὸς: Πίστεψε ἂν θέλῃς. Χωρὶς πολεμικὴν, χωρὶς κριτικὴν τῶν ἄλλων ὁμολογιῶν, χωρὶς ἐπιθέσεις, οὔτε ἀκόμη ἐναντίον τοῦ βουδδισμού καὶ σιντοϊσμοῦ. Ὁ Χριστὸς ὁ ἴδιος, πλήρωμα τῆς ἀληθείας, δὲν κατακτοῦσε τὰς καρδίας παρὰ μόνον διὰ τῆς εἰρήνης»¹². Τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησεν ἡ ἀντίθεσις καὶ πολεμικὴ τῶν χριστιανικῶν ἱεραποστόλων μετὰ τῶν εἶναι τόσο γνωστὸν, ὥστε νὰ περιττεύουν πλέον σχόλια¹³. Ἐννοεῖται, ὅτι δὲν ἀποτελεῖ οὐδένα προσηλυτισμὸν, ὅταν ἐλευθέρως καὶ αὐτοβούλως πολλοὶ ἄνθρωποι στρέφονται πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν. Τὸ πρόβλημα βεβαίως τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως, πολὺ δὲ περισσότερον τῆς συνεργασίας — εἰς περιοχὰς κοινωρικῆς καὶ ἐθνικῆς δραστηριότητος — παρουσιάζει πλήθος λεπτοτάτων περιπτώσεων, αἱ ὁποῖαι μόνον με ὀρθὴν γνώσιν τῶν συνθηκῶν, ἀγνόητα προθέσεων, φωτισμὸν καὶ φόβον Θεοῦ εἶναι δυνατόν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ὀρθῶς.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῶν προβλημάτων τούτων, ὁ ρόλος τῆς Ὀρθοδόξου ἱεραποστολῆς σήμερον δὲν ἐπιτρέπεται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ εἶναι ἢ προσθήκη μιᾶς ἀκόμη φανατικῆς ἱεραποστολικῆς ὁμάδος πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν συγκρουομένων Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ ἡ οὐσιαστικὴ, σεμνὴ προσφορὰ τῶν ἀγνωστομένων θησαυρῶν τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας: τῆς λατρευτικῆς ζωῆς, τῆς ἐκκλησιαστικῆς τῆς συνειδήσεως, τῆς ἐν Χριστῷ κοινωρίας μετὰ τῶν ἀπελθόντων, τοῦ νοήματος τοῦ ἀγιασμοῦ καὶ τῆς μεταμορφώσεως πάντων — καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως — ἐν Χριστῷ, τοῦ ἀληθινοῦ

8. F. D v o r n i k, Les Slaves, Byzance et Rome au IX siècle (Paris 1929).—Γ. Κ ο ν ι δ ἄ ρ η, Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία ὡς πολιτιστικὴ δύναμις ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου (Ἀθήναι 1948).—Ἀν. Γ ι α ν ν ο υ λ ἄ τ ο υ, Βυζάντιον — Εὐαγγελιστικὸν ἔργον, ἐν Ἐρησκυτικῇ καὶ Ἡθικῇ Ἐγκυκλοπαίδειᾳ (Ἀθήναι 1964), τόμ. Δ', σ. 19-59.

9. O t i s C a r y, A History of Christianity in Japan (New York — London 1909), σ. 375-425.

10. N. S t r u v e, Ἡ Ἱεραποστολικὴ δράσις τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Πορευθέντες 3 (1961), σ. 22-24.

11. F. r. G r i v e c, Constantin and Method, Lehrer der Slaven (Wiesbaden 1900).—Πανηγυρικὸν τεύχος «Ἐκκλησίας», 43 (1966), σελ. 373-512.—Κυρίλλω καὶ Μεθοδίω τόμος ἐόρτιος ἐπὶ τῇ χλίστῃ καὶ ἐκατοστῇ ἐτηρίδι, ἐκδοσις Ἱ. Μητροπόλεως καὶ Θεολογικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης, ἐπ.μ. Ἱ. Ἀναστασίου,* (Θεσσαλονικῆ 1966).

12. S. T y c h o m i r o f f, Missions orthodoxes du Japon et des Perses, ἐν Irénikon (1931), σ. 20.

13. Ὡς χαρακτηριστικὸν μόνον παράδειγμα (πρὸς ἀποφυγὴν!) ἐν τῆς συγκρούσεως ἀγγλικανῶν καὶ καθολικῶν ἐν Οὐγκάντα κατὰ τὴν πρώτην φάσιν τῆς ἱεραποστολῆς, σημειοῦμεν τὸ ἐξῆς περιστατικόν: Ὁ ἀγγλικανὸς ἱεραπόστολος Maskay τὸ 1878, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν καθολικῶν Γάλλων ἱεραποστόλων, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐπιχειρημάτων περὶ «Πάπα καὶ Μαρία» προσέθεσεν εἰς τὸν βασιλεῖα τῶν Μπαγκάντα Mutesa καὶ τὸ ἐξῆς πειστικώτερον: «Οἱ Γάλλοι ἰδιαιτέρως δὲν ἀγαποῦν τοὺς βασιλεῖς. Ἐσκότωσαν τὸν ἰδικόν των πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Δὲν ἐγγυῶμαι τίποτε ἐὰν τοὺς ἀφήσῃς νὰ ἐγκατασταθοῦν ἐδῶ, ἐντὸς τοῦ ἰσχυροῦ βασιλείου σου». Abbé N i c g, Le Père Siméon Lourdel (Alger 1932), σ. 107. Περισσότερα περὶ τῆς ἀντιθέσεως τῶν δύο ἱεραποστόλων ἰδὲ H. P. G a l e, Uganda and Mill Hill Fathers (London 1959), σ. 16.

γεγονότος τῆς σωτηρίας. Ἡ θεολογική προοπτική καὶ ὁ πλοῦτος ζωῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, κατὰ τὴν ὁμολογίαν πολλῶν Ἀσιατῶν καὶ Ἀφρικανῶν διανοουμένων, ὡς ἐπίσης καὶ πλείστων Δυτικῶν ἱεραποστόλων καὶ Θεολόγων, ἔχουν τεραστίαν σημασίαν εἰς τὴν συντελουμένην πνευματικὴν ζύμωσιν καὶ ἀναζήτησιν τῶν ἐν λόγῳ λαῶν καὶ θὰ ἦτο ἐγκληματική ἢ παράλειψις τῆς προσφορᾶς των.

Εἰς τὰ στενὰ πλαίσια τοῦ παρόντος ἄρθρου δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπεκταθῶμεν εἰς προβλήματα, ὅπως: Ἡ ὀρθόδοξος κατήχησις, τὸ κήρυγμα, ἡ ἐργασία διὰ τὴν νεότητα, ἡ προετοιμασία στελεχῶν καὶ ἱερέων, ἡ στάσις εἰς τὰ ἐθνικιστικὰ καὶ φυλετικὰ θέματα, ἡ ἀποφυγὴ πολιτικῶν σκοπιμοτήτων κ.λπ.¹⁴.

Ἐνδεικτικῶς μόνον ἀναφέρομεν εἰς τὴν ἐπομένῃν παράγραφον γενικὰς τινὰς γραμμὰς ἐκ τῆς πολυπλεύρου προβληματικῆς τῶν ἐν λόγῳ θεμάτων σχετικῶς μὲ τὸ μεταφραστικὸν καὶ λατρευτικὸν πρόβλημα.

5. Τὸ γεγονός τῆς Πεντηκοστῆς (Πράξ. β' 6-11), ὅτε ἀκήκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ... τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, ὑπῆρξεν ἀνέκαθεν ἡ θεμελιώδης ἀρχὴ τῆς ὀρθοδόξου ἱεραποστολικῆς τακτικῆς. Ἡ μετάφρασις τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τῆς θείας Λειτουργίας εἰς τὴν γλῶσσαν ἑκάστου λαοῦ ἦτο συνεχῆς παράδοσις τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησίας· οἱ Ρῶσοι ἱεραπόστολοι ἠκολούθησαν τὴν χαραχθεῖσαν ὁδὸν καὶ ἐπέδωξαν εἰς μεταφράσεις τῶν ἱερῶν κειμένων εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τῶν μικροτέρων φυλῶν τῆς Σιβηρίας, τῆς Χερσονήσου τῆς Καμπτσάτκας καὶ τῆς Ἀλάσκας¹⁵. Ὅταν εἰς μίαν, δεδομένην χρονικὴν περίοδον ἡ ἀρχὴ αὕτη παρημελήθη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Ρωσίας, ἡ ἱεραποστολικὴ προσπάθεια ἀπετελματώθη. Σήμερον, παρὰ τὸ γιγαντιαῖον ἔργον τῶν διαφόρων μεγάλων βιβλικῶν ἐταιρειῶν, ὑπάρχουν ἀκόμη περὶ τὰς χιλιάς γλῶσσαι καὶ διάλεκτοι, εἰς τὰς ὁποίας ἡ Ἁγία Γραφή δὲν ἔχει μεταφρασθῆ. Ἡ συμβολὴ Ἑλλήνων γλωσσολόγων κατεχόντων τὴν γλῶσσαν τοῦ πρωτοτύπου τῆς Κ. Διαθήκης δύναται νὰ ἀποβῆ σημαντικωτάτη εἰς τὴν θεμελιώδη διὰ τὴν χριστιανικὴν ἱεραποστολὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου τῆς μεταφράσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὰς γλῶσσας τῶν ἀνθρώπων. Μόνον εἰς τὴν Ἀφρικὴν ὁμιλοῦνται σήμερον ὑπὲρ τὰς ἐπτακοσίας γλῶσσαι καὶ διάλεκτοι¹⁶ καὶ δὲν προβλέπεται, ὅτι θὰ ὑποχωρήσῃ ἡ

χρῆσις καὶ ἡ σημασία των, τοῦλάχιστον κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον. Ἡ γλωσσολογικὴ προσπάθεια ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποτελῇ βασικὸν παράγοντα τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου. Ἀλλὰ ἡ μεταφορὰ τῶν χριστιανικῶν ἐννοιῶν καὶ ἰδεῶν εἶναι πολὺ συνθετώτερον πρόβλημα ἀπὸ ὅ,τι συνήθως νομίζεται¹⁷. Ἰδιαίτερος ἀξιοπρόσεκτος εἶναι ἡ πείρα τῆς ρωσικῆς ἱεραποστολῆς ἐν Καζάν διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς μεταφραστικῆς ἐργασίας τοῦ μεγάλου γλωσσολόγου Ἰλμίνσκι (1821 - 91)¹⁸.

Ἡ ὀρθόδοξος λατρεία, ὅπως σημειώνουν πολλοὶ ἐρευνηταί, δύναται εὐκόλως νὰ γίνῃ καταληπτὴ καὶ ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὸν ἀσιατικὸν καὶ ἀφρικανικὸν κόσμον. Ἡ μυσταγωγικὴ ἀτμόσφαιρά τῆς, ἡ καθιστώσα ἀδιακόπως παρὸν τὸ μυστήριον τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου καὶ θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐπηρεάζει βαθύτατα ὀλόκληρον τὸ ἀνθρώπινον εἶναι. Ὡς δὲ μαρτυρεῖ ἡ πρόσφατος πείρα τῶν ὀρθοδόξων κοινοτήτων τῆς Κένυα, εἶναι βασικὸς παράγων διαδόσεως καὶ σταθεροποιήσεως τῆς Ὁρθοδοξίας. Πῶς ὅμως ἡ λειτουργικὴ αὕτη ζωὴ θὰ μεταφερθῆ ὀρθῶς διὰ νὰ γίνῃ κτῆμα τῶν ἄλλων λαῶν, π.χ. τῶν ἀφρικανικῶν;

Δὲν εἶναι μόνον τὸ θέμα τῆς γλώσσης, τὸ ὁποῖον ἀνεφέρθη ἀνωτέρω. Εἶναι ἡ ὅλη νοοτροπία ἐνὸς λαοῦ, ἡ ὁποία πρέπει νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν. Πολλοὶ φυλαί, τὰς ὁποίας συνήθως ἡ ἄγνοιά μας ὀνομάζει πρωτογόνους, ἔχουν μακροτάτην ἐσωτερικὴν πολιτιστικὴν ἐξέλιξιν¹⁹. Ἐχουν ἕνα ἐθιμικὸν κώδικα, μὲ τὸν ὁποῖον ἐκφράζουν τὰς διαθέσεις ἐμπειρίας, τὰ βιώματά των, συνθετώτατον καὶ ἐκφραστικώτατον. Αὐτὸς πρέπει νὰ τύχῃ σεβασμοῦ, νὰ μελετηθῆ, νὰ ἀναλυθῆ καὶ ἀξιοποιηθῆ διὰ τὴν ἔκφρασιν τῆς νέας ζωῆς. Δὲν πρέπει νὰ ἐπαναληφθῆ ὅ,τι δυστυχῶς συνέβη μὲ πολλοὺς δυτικῶν ἱεραποστόλους, νὰ ἀπορρίπτονται τὰ πάντα ὡς «εἰδωλολατρικά» καὶ νὰ ἀπογυμνῶνται ἡ φυλὴ ἀπὸ τὸν ἐθιμικὸν πλοῦτον γενεῶν, διὰ νὰ τῆς ἐπιβάλλωνται ξένα διανοητικὰ κατασκευάσματα.

Κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὁ Θεὸς «οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν, οὐρανῶθεν ἡμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν ζωῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας» τῶν ἐθνικῶν (Πράξ. ιδ' 17). Ἐπιβάλλεται λοιπὸν προσοχὴ

¹⁴ Δι' ἄλλας ἀπόψεις τῆς ἱεραποστολικῆς δεοντολογίας, ἰδέ: Μητροπολίτου Μύρων Χρυσοστόμου, Τὸ «Πορευθέντες» τοῦ Κυρίου καὶ ἡ Θεολογία, ἐν Πορευθέντες 3 (1961), σ. 19-20.

¹⁵ E. Smirnoff, Ρωσικαὶ Ἱεραποστολαί, ἐν Πορευθέντες 7 (1965) καὶ 8 (1966), συνέχειαι — J. Glazik, μνημ. ἔργ. — Τοῦ αὐτοῦ, Die Islammission der russisch — orthodoxe Kirche (Münster 1959).

¹⁶ E. G. Jacob, Grundzüge der Geschichte Afrikas (Darmstadt 1966), σ. 15. Εἰδικώτερον διὰ τὰς ἀφρικανικὰς γλώσσας, ἰδέ: J. H. Greenberg, Studies in African Linguistic Classification (New Haven 1955). — L. Homberg, Les Langues Nègre — africaines et les Peuples qui les parlent (Paris² 1957).

¹⁷ C. Schumann, Wie sind biblische Begriffe in eine heidnische Sprache zu übertragen?, ἐν Evangelisches Missionsmagazin 60 (1962), σ. 95-104. — C. Meinhof, Christliche Gedanken in afrikanischer Sprache, ἐν Neue Allgemeine Missionszeitschrift 14 (1937), σ. 212-221, 244-253, 279-286. H. Βουλογράκη, Γλῶσσα καὶ Ἱεραποστολή, ἐν Πορευθέντες 4 (1962) σ. 42-44. — E. Nida, Towards a Science of Translating. With special Reference to Principles and Procedures involved in Bible translating (Leiden 1964).

¹⁸ E. Smirnoff, ἔθ' ἀν., ἐν Πορευθέντες 8 (1966), σ. 14-15.

¹⁹ D. Westermann, Geschichte Afrikas. Staatenbildungen südlich der Sahar (Köln 1952), ὅπου ἀναφέρει 64 μεγάλα κράτη ἀκμάσαντα ἐν Ἀφρικῇ. — G. P. Murdock, African Peoples and their Culture History (New York — Toronto — London 1959). — H. B. Aumann — E. Ritter, Afrika, Abriss der Geschichte außereuropäischer Kulturen, 1 Bd. Teil II (München 1961).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Καρποφόρος δεκαετής πατριαρχεία.

Εὐδοκία Θεοῦ, τὴν 13 Σεπτεμβρίου ἔ. ἔτους συν-επληρώθη μία δεκαετία ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως τῆς Ἀδ-τοῦ Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Σερβίας κ. Γερ-μανοῦ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς ὁμόρου ἁ-δελφῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας. Ἀναλαμβάνων τοὺς οὐκασ τοῦ θεοτεύκτου σκάφους τῆς Ἐκκλησίας του ὑπὸ συνθήκας οὐχὶ κατὰ πάντα εὐνοϊκάς, ὁ Μακα-ριώτατος ἐπωμίσθη βαρύντατον ἔργον μὲ τεραστίας εὐθύνας, διότι εἶχε νὰ ἀντιμετωπίσῃ σωρείαν μεγά-λων προβλημάτων μὴ ἐπιδεχομένων ἀναβολῆν. Κα-τὰ τὴν δεκαετὴ καρποφόρον πατριαρχείαν του ἐξε-δαπάνησεν ἀφειδῶς τὰ πολλὰ διοικητικά, ὀργανωτι-κά καὶ ἄλλα χαρίσματα του, ἐργασθεὶς μὲ ζῆλον καὶ ἀφοσίωσιν, μὲ σύνεσιν καὶ ρεαλισμὸν, μὲ πίστιν καὶ ὑπομονήν, διὰ τὴν ἐπίλυσιν αὐτῶν καὶ ἐν γένει διὰ τὴν προαγωγήν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, τὴν δια-τήρησιν τῆς καθαρότητος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τὴν διαφύλαξιν τῆς κανονικῆς τάξεως, τὴν ἀναζω-πόρησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως, τὴν σύ-σφιγξιν τῆς παρορθόξου ἐνότητος ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τὴν ἀ-ποκατάστασιν σχέσεων χριστιανικῆς συνεργασίας με-τὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν.

διὰ νὰ διερευνηθοῦν τὰ στοιχεῖα αὐτῆς τῆς μαρτυ-ρίας τοῦ Θεοῦ εἰς ἕκαστον λαόν. Ἴσως ἡ συσχέτισις τοῦ «οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφήκεν» μετὰ τοῦ «ἐμ-πιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης» θὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ κατανοήσωμεν βαθύτερον τὴν σημασίαν ὀρισμένων πατροπαράδοτων ἑορταστικῶν παραδόσεων, αἱ ὁποῖ-αι ἐπὶ αἰῶνας ἔχουν ζυμωθῆ μὲ τὴν ζωὴν τῶν διαφό-ρων φυλῶν, ὥστε νὰ τὰς ἀξιοποιήσωμεν εἰς τὴν με-τάδοσιν καὶ βίωσιν τοῦ μυστηρίου τῆς ἐν Χριστῷ σω-τηρίας. Βίλικρινῆς σεβασμὸς ὀφείλεται νὰ τηρηθῆ ἕναντι ὅλων τῶν στοιχείων τῆς παραδόσεως τῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἀντίκεινται εἰς τὸ Εὐαγγέλιον.

Ἡ ποικιλία, ἡ ὁποία ἐνδεχομένως θὰ προέλθῃ εἰς τὴν λατρευτικὴν ἔκφρασιν ἐκ τῆς υἰοθετήσεως πα-λαιῶν ἀξιῶν τῶν ἐπὶ μέρους φυλῶν, δὲν ἀποτελεῖ κίν-δυνον ἢ μειονέκτημα, ὅταν καλλιεργηθῆ καταλλήλως ἢ ἐνιαία ὀρθόδοξος ἐκκλησιαστικὴ συνειδήσις. Ἡ ἐ-νότης τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν βασιζέται ἐπὶ μιᾶς ἐπιφανειακῆς ὁμοιομορφίας, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ἐνι-αίας πίστεως καὶ μυστηριακῆς ζωῆς. Εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἐνδιαφέρον καὶ ἀπὸ ἱεραποστολικῆς ἐπόψεως, ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς Μιᾶς Ἐκκλησί-ας εὐρίσκοντο ἐν χρήσει διάφοροι Λειτουργίαι μὲ ση-μαντικὰς παραλλαγὰς καὶ εἰς δεκάδας διαφορετικῶν γλωσσῶν. Τὸ πρόβλημα εἶναι ὅχι πῶς θὰ ἀποφευ-χθῆ ἢ χρῆσις τῆς ποικιλίας τῶν φωνῶν, ἀλλὰ πῶς αἱ διάφοροι αὐταὶ φωναὶ θὰ ἀποτελέσουν ἐναρμόδιον δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ.

(Συνεχίζεται) Ἀρχιμ. ΑΝΑΣΤ. Γ. ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΤΟΣ

Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τοῦ Μακαριωτάτου Πατρι-άρχου Σερβίας κ. Γερμανοῦ δέον νὰ ἀναγραφῶν πολ-λαὶ ἐπιτυχίαι, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ σπουδαιότεραι εἶναι: ἡ ἀρξαιμένη συστηματικὴ πλήρωσις τῶν οὐκ ὀλίγων κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων· ἡ ἰδρῶσις δύο εἰσέτι Ἱ-ερατικῶν Σχολῶν, ἐνὸς Ἐκκλησιαστικοῦ Φροντι-στηρίου καὶ μιᾶς Σχολῆς Μοναχῶν· ἡ ἀθρόα ἐπισκενὴ τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τελευταίου πολέμου κα-τεστραμμένων ἱερῶν Ναῶν καὶ ἡ ἀνέγερσις νέων τοι-ούτων· ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν περιοδικῶν καὶ ἡ ποιοτικὴ των βελτίωσις· ἡ ἐκδο-σις ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου σειρᾶς ἐποικοδομητικῶν θρησκευτικῶν βιβλίων καὶ ἡ περαιτέρω διεύρυνσις καὶ σύσφιγξις τῶν διορθοδόξων καὶ διεκκλησιαστικῶν σχέσεων.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εὐχεται ὀλοφύχως, ὅπως ὁ πανάγαθος Θεός, ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ «τὰ ἔρ-γα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν» τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Σερβίας κ. Γερμανοῦ, ἀξιώσῃ οὐτὸν νὰ διανύσῃ πλεί-στας ἔτι καρποφόρους δεκαετίας, νὰ εὐλογῆ δὲ τοὺς ἀτῦτους κόπους του, ὥστε νὰ εἶναι «τὰ ἔργα του τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων».

Συνεχῆς ὑπόμνησις.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐπικύρωσιν τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Κυβερνήσεως ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐτοιμασθέντος νέου Συν-τάγματος, διάπτωρος εἶναι ἡ εὐχὴ πάντων, ὅπως ἡ ἐν κεφαλίδι αὐτοῦ ἀξιεπαίνως διατηρηθεῖσα ἐπίκλησις εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας Τριάδος καταστή ἡ ζωτικὴ ἐντελέχεια, ἥτις θὰ ἐμψυχώσῃ πᾶσαν ἐπὶ μέρους προσ-πάθειαν ἐφαρμογῆς καὶ ἀξιοποιήσεως αὐτοῦ.

Τὸ πρόβλημα τῆς ποιότητος τῆς πολιτειακῆς ζω-ῆς εἶναι κατ' οὐσίαν πρόβλημα πνευματικοῦ προσα-νατολισμοῦ καὶ ἠθικῆς ποιότητος τῶν κρατικῶν ὀρ-γάνων καὶ τῶν πολιτῶν. Ὅθεν ἡ κεφαλὴς τοῦ Συν-τάγματος δὲν εἶναι εἰς τύπος, διατηρηθεῖς ἀπλῶς ἐκ τοῦ παρελθόντος, ἀλλ' εἶναι συνεχῆς ὑπόμνησις εἰς τοὺς Ἑλληνας πολίτας καὶ κρατικούς λειτουργούς περὶ τοῦ κοσμοθεωριακοῦ καὶ βιοθεωριακοῦ προσα-νατολισμοῦ, τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχη ἡ ἐφαρμογὴ οἰοῦνδήποτε ἀρθρου τοῦ Συντάγματος.

Νέα ἐκδοσις τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

Πρέπει καὶ ἀπὸ τῆς στήλης αὐτῆς νὰ ὑπογραμ-μίσωμεν τὴν ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἐκτό-πωσιν τοῦ θείου καὶ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ὅπερ περιέχει τὰς κατὰ τὴν θ. λατρείαν ἀναγινωσκομένας εὐαγγε-λικὰς περικοπὰς.

Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκδοσις ἐγένετο μετὰ τετρα-χρωμίας εἰς μέγα σχῆμα καὶ ἐπὶ ἐκλεκτῆς ποιότητος χάρτου, περιέχει δὲ ὠραίας παλαιὰς εἰκόνας τῶν Εὐ-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τῆς 114ης Συνοδικῆς περιόδου τῆς 23 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔ. ἀνεγνώσθη ἐν Συνόδῳ ἡ ἔκθεσις τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ἑλληνικῶν Ὀρθοδόξων Νεανικῶν Κινήσεων περὶ τῆς ἐν Σουηδία συνελθοῦσης Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ «ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ», ὡς καὶ ἡ ἔκθεσις τοῦ πρεσβ. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου περὶ τῆς ἐν Ρωσίᾳ μεταβάσεώς του ὡς ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς ὀργανωθείσας ἐν Μόσχᾳ τελετὰς ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 50 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀνασυστάσεως τοῦ Πατριαρχείου.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐν συνεχείᾳ ἠσχολήθη μὲ τρεχούσης φύσεως ὑπηρεσιακὰ ζητήματα, μετὰ δὲ τὸ πέρασ τῆς Συνεδριά-

σεως, κατελοῦσα εἰς τὸ παρεκκλήσιον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, ἐτέλεσε Τρισάγιον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ εἰς Κύριον ἐκδημήσαντος Μητροπολίτου πρῶην Θεσσαλιώτιδος κυροῦ Κυρίλλου.

Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον, συνεδρίασαν τὴν 18ην Σεπτεμβρίου 1968, ἐπέβλεπε τὰς κάτωθι ποινας:

1) Εἰς τὸν Ἀρχιμανδρίτην Ἰωάσαφ Θηβαίου, τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως καὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

2) Τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἱερέως Ἡλία Παπαδοπούλου, τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Λαρίσης, παρέπεμψε πρὸς ἐκδίκασιν εἰς τὸ Ἐπισκοπικὸν Δικαστήριον τῆς αὐτῆς Μητροπόλεως.

αγγελιστῶν καὶ καλλιτεχνικῶν μικρογραφίας καὶ προμετωπίδας ἐκ παλαιῶν χειρογράφων.

Διὰ τῆς λίαν ἐπιμελελημένης καὶ καλλιτεχνικῆς ταύτης ἐκδόσεως ἀναζητῆ ἢ παραδόσις τῆς Ἐκκλησίας μας, ἥτις διὰ τῶν αἰῶνων δὲν ἐφείσθη κόπων καὶ ἐξόδων πρὸς πολυτελεῖ ἐκδοσῶν καὶ ἀνταξίαν πρὸς τὴν λατρείαν ἐμφάνισιν τῶν περιεχόντων καινοδιαθηκικὰς περικοπὰς χειρογράφων ἢ ἐντόπων λειτουργικῶν βιβλίων καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἱεροῦ Ἐὐαγγελίου, ὅπερ ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ μέχρι σήμερον τοποθετεῖται καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀγίας Τραπέζης, ἐφ' ἧς τελεσιουργεῖται αὐτὸ τὸ μυστήριον τῆς θείας Ἐὐχαριστίας.

Φροντιστήριον Ἐξομολόγων.

Λίαν ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐξήσκησιν τοῦ ἱεροῦ ὑποουργήματός των εἶναι τὰ θέματα, περὶ τὰ ὁποῖα θὰ ἀσχοληθῆ κατὰ τὴν β' περιόδον τῆς λειτουργίας αὐτοῦ τὸ ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας διοργανωθὲν «Ἐπιμορφωτικὸν Φροντιστήριον Ἐξομολόγων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», εἰς τὸ ὁποῖον φοιτοῦν ἐξομολόγοι τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῶν ὁμόρων Ἱ. Μητροπόλεων.

Τὰ θέματα ταῦτα περιστρέφονται εἰς τὴν ἐν τῇ Ἱ. Ἐξομολογήσει ἀντιμετώπισιν γενικῶς τῶν προβλημάτων τῆς οἰκογενείας καὶ εἰδικώτερον τοῦ προβλήματος τῆς προετοιμασίας τῶν νέων διὰ τὸν γάμον, τῶν προβλημάτων τῶν μεμνηστευμένων καὶ τῶν συζύγων, τῶν προβλημάτων τῆς χριστιανικῆς ἀνατροφῆς καὶ διαπαιδαγωγήσεως τῶν νέων, τῶν προβλημάτων τῶν σχέσεων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας πρὸς ἕτερα πρόσωπα (πενθερικά, λοιποὺς συγγενεῖς, ὑπηρέτας κ.λπ.) καὶ τέλος τῶν προβλημάτων τῆς ψυχαγωγίας.

Ὡς εἶναι φανερόν, ἡ διὰ σχετικῶν εἰσηγήσεων διαφώτισις τῶν πνευματικῶν καὶ ἡ ἀνταλλαγὴ τῆς πείρας των ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐν τῷ ἱερῷ μυστηρίῳ τῆς Ἐξομολογήσεως ἀντιμετώπισιν τῶν οἰκογενειακῶν ζητημάτων κατὰ τρόπον πλέον οἰκοδομητικὸν καὶ τελεσφόρον.

«Κηλὶς καταισχύνης».

Ὁρθῶς ἐχαρακτηρίσθη ὡς «κηλὶς καταισχύνης

διὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης» ἡ εἰς τὸ Ἀνώτατον Συμβούλιον Μορφωτικῆς Συνεργασίας τῶν Κρατῶν — μελῶν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης ὑποβληθεῖσα ἔκθεσις τῶν διεκδικήσεων μιᾶς μεγάλης ὁμάδος εὐρωπαίων φοιτητῶν καὶ φοιτητριῶν.

Μεταξὺ τῶν διεκδικήσεων τούτων περιλαμβάνονται ἡ κατάργησις τῶν ἐξετάσεων, ἡ κατάργησις τῶν ἀνθρωπιστικῶν μαθημάτων, ἡ συμμετοχὴ τῶν φοιτητῶν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν καθηγητῶν, ἡ ἐλευθέρω ἀνάγνωσις τῶν ἔργων τοῦ Λένιν, τοῦ Μάρξ, τοῦ Μάο καὶ τοῦ Κάστρο, ἡ ἐλευθέρω καταπολέμησις πάσης θρησκείας καὶ πάσης πατρῶδος, ἡ συμβίωσις τῶν δύο φύλων εἰς τὰ αὐτὰ φοιτητικὰ οἰκήματα, ἡ ἐλευθέρω στέγασις εἰς τὰς φοιτητικὰς λέσχας τῶν φοιτητριῶν ἀνυπάρχον μητέρων μετὰ τῶν τέκνων των, ἡ ἀνεμπόδιστος χρῆσις ναρκωτικῶν κλπ.

Εἶναι φανερόν, ὅτι αἱ διεκδικήσεις αὗται δὲν καταισχύνουν μόνον τοὺς ὑποβαλόντας ταύτας φοιτητὰς καὶ τοὺς ὑποστηρικτάς των, ἀλλὰ καὶ πάντας, ὅσοι διὰ τῆς ἀπεμπολήσεως τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν συνετέλεσαν εἰς τὴν πνευματικὴν διάβρωσιν καὶ φθορὰν τῆς εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας καὶ εἰς τὸ τραγικὸν αὐτὸ κατάντημα μεγάλης μερίδος τῆς φοιτητικῆς νεολαίας. Ἴδου τὸ κατάντημα...

Πρέπει νὰ ὀδηγήσῃ εἰς αὐτοκριτικὴν.

Εἶδησις μεταδοθεῖσα ἐκ τῆς Νταρσσεαλέμ τῆς Τανζανίας πληροφορεῖ ἡμᾶς, ὅτι ἀπηγορεύθησαν ἐκεῖ διὰ κυβερνητικῆς διαταγῆς τὰ «καλλιστεῖα», διότι ἐθεωρήθησαν ὡς «μέσον διαφθορᾶς τῆς νεολαίας». Μάλιστα ὁ ἀρμόδιος ὑπουργὸς ἐτόνισε χαρακτηριστικῶς: «Αἱ νεάνιδες ἀποτελοῦν βῆθρον τῆς ὑγείας τοῦ ἔθνους μας. Δὲν εἶναι συνεπῶς νοητὸν νὰ ἐπιτρέψωμεν τὴν διάβρωσιν τοῦ βῆθρου αὐτοῦ, ἀνοίγοντες τὰς πόλεις μας εἰς τὴν ἐπικίνδυνον αὐτὴν ξένην κουλτούραν».

Ἡ στάσις αὕτη ἀφρικανῶν ἐναντι ἐνὸς θεσμοῦ, ἐκφυλισθέντος εἰς ἀρνησιν πάσης ὑγιούς Αἰσθητικῆς, πρέπει νὰ ὀδηγήσῃ εἰς αὐτοκριτικὴν τοὺς «πεπολιτισμένους» εὐρωπαίους καὶ ἀμερικανούς, οἵτινες ὀργανώνουν διάφορα δῆθεν «Καλλιστεῖα».

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος ἀπὸ τῆς 10 μέχρι τῆς 25 Σεπτεμβρίου ἔ. ἔτους:

Ἐχοροστάτησε: Τὴν 13 Σεπτεμβρίου κατὰ τὸν πανηγυρικὸν Ἑσπερινὸν τοῦ ἑορτάζοντος ἱεροῦ Ναοῦ Τιμίου Σταυροῦ Αἰγάλεω.

— Τὴν 14 Σεπτεμβρίου κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Ἀθηνῶν.

— Τὴν 15 Σεπτεμβρίου κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Νικολάου Καισαριανῆς.

— Τὴν 22 Σεπτεμβρίου κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Χρυσοσπηλαιωτίσσης.

Προέστη: Τὴν 22 Σεπτεμβρίου τῆς Νεκρωσίμου Ἀκολουθίας κατὰ τὴν ἐν τῷ Ἀ΄ Νεκροταφείῳ Ἀθηνῶν κηδεῖαν τοῦ Μητροπολίτου πρ. Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων κυροῦ Κυρίλλου.

Προήδρευσε: Τὴν 10, 12, 17, 19 καὶ 23 Σεπτεμβρίου τῶν συνεδριῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου.

— Τὴν 11 καὶ 12 Σεπτεμβρίου τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς.

— Τὴν 17 Σεπτεμβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Βαφειαδακείου Κληροδοτήματος.

— Τὴν 18 Σεπτεμβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

— Τὴν 20 Σεπτεμβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

— Τὴν 24 Σεπτεμβρίου τῆς συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς.

Ἐπεσκέφη: Τὴν 13 Σεπτεμβρίου τὸν Ἐξοχώτατον Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον.

— Τὴν 14 Σεπτεμβρίου τὸ ἐν Ἁγίᾳ Παρασκευῇ Ἀττικῆς οἴκημα, τὸ προοριζόμενον διὰ Γηροκομείον Κληρικῶν.

Παρέστη: Τὴν 16 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ ὀργανωθείσαν τελετὴν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς ἐφαρμογῆς ὑπὸ τῶν Δικαστηρίων τοῦ Κράτους τοῦ Νέου Κώδικος Πολιτικῆς Δικονομίας.

— Τὴν 18 Σεπτεμβρίου εἰς τὸν τελεσθέντα Ἀγιασμόν εἰς τὸν πρὸ τῆς Ἀκροπόλεως χώρον ἐπὶ τῇ δωρεάν ἀποστολῇ σχολικῶν βιβλίων εἰς τὰς ἐπαρχίας.

— Τὴν 21 Σεπτεμβρίου εἰς τὸν Ἀγιασμόν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὀρφανοτροφείου Βουλιγαμένης, καθὼς καὶ εἰς τὸν Ἀγιασμόν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς φιλοξενίας ἑκατὸν ἱερέων τῆς ὑπαίθρου εἰς τὴν Ἐθνικὴν Ἑστίαν «Βασιλεὺς Παῦλος».

— Τὴν 24 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν ὀρκωμοσίαν τῶν νέων ἀξιωματικῶν τῆς Σχολῆς Ἰκάρων.

— Τὴν 25 Σεπτεμβρίου εἰς τὴν ὀρκωμοσίαν τῶν νέων ὑπαστυνόμων.

Ἐδέχθη: Τὴν 10 Σεπτεμβρίου τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας Ἐάνθης κ. Ἀντώνιον, Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος κ. Κωνσταντίνου, Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Χαρίτωνα καὶ Φλωρίνης, Ἀλμωπίας καὶ Ἑορδαίας κ. Αὐγουστίνου.

— Τὴν 11 Σεπτεμβρίου τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας κ. Τιμόθεον, τὸν Διευθύνοντα Σύμβουλον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. κ. Καρρᾶν καὶ τὸν πανοσ. ἀρχιμ. Χριστοφόρον Παπουτσόπουλον.

— Τὴν 12 Σεπτεμβρίου τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καθηγητὴν κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου, τὸν Διευθύνοντα Σύμβουλον τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. κ. Καρρᾶν, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. τῆς Ἱ. Μονῆς Σινᾶ Δαμιανὸν Σαμαρτζῆν καὶ τὸν ἀρχιτέκτονα κ. Φλωρᾶν.

— Τὴν 13 Σεπτεμβρίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Κορθαγένης κ. Παρθένιον, τὸν καθηγητὴν Παν/μίου κ. Βασίλειον Βέλλαν, τὴν κυρίαν Ποταμιάνου, τὸν Γενικὸν Γραμματέα τῆς Συνομοσπονδίας Ἐργατῶν Ἑλλάδος κ. Μακρῆν, τὸν ἱατρὸν κ. Μερικᾶν, τὸν καθηγητὴν Παν/μίου κ. Σπυριδάκη, τὸν

κ. Σκουζέν, τὸν ἱατρὸν κ. Οἰκονόμου, τὴν κυρίαν Κορδᾶ καὶ τὸν καθηγητὴν κ. Ράντσλαβ Κάτιτσιτς.

— Τὴν 14 Σεπτεμβρίου τὸν στρατηγὸν κ. Ξένον καὶ τὸν ναύαρχον κ. Παναγιωτόπουλον τοῦ Ἐθνικοῦ Βασιλικοῦ Ἰδρύματος, τὸν ψυχίατρον κ. Καζαμίαν, τὸν ἐκ Κογκὸ ὁμογενῆ κ. Ἰατροῦ, ἐπιτροπὴν Ἐπιμελητῶν Ἀνηλικῶν Πειραιῶς, τὸν θεολόγον κ. Ἠλίαν Μουτσούλαν, τὸν καθηγητὴν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης κ. Καλλίνικον, τὸν δημοσιογράφον κ. Κατσάρην, τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν κ. Κωνσταντόπουλον καὶ τὸν ἱατρὸν κ. Χατζηδάκην.

— Τὴν 16 Σεπτεμβρίου τὸν Ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν Δημοσίων Ἔργων κ. Παπαδημητρίου, τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβον, τοὺς καθηγητὰς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Μᾶρκον Σιώτην καὶ κ. Ἀθανάσιον Χαστούπην, τὸν ἀρχαιολόγον κ. Φοῖβον Σταυρόπουλον, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. Ἀναστάσιον Γιαννουλάτον καὶ τὸν αἰδεσ. ἱερέα Κων/τίνον Χαλβατζάκη.

— Τὴν 17 Σεπτεμβρίου τὸν στρατηγὸν κ. Ξένον τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος καὶ ἐπιτροπὴν ἀδιορίστων θεολόγων.

— Τὴν 18 Σεπτεμβρίου τὸν Ἐξοχώτατον Ὑπουργὸν Οἰκονομικῶν κ. Ἀνδρουτσόπουλον.

— Τὴν 19 Σεπτεμβρίου τὸν Σεβασμ. Μητροπολίτην Κεφαλληνίας κ. Προκόπιον, τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καθηγητὴν κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου καὶ τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ Ο.Δ.Ε.Π. κ. Στεφανίδην.

— Τὴν 20 Σεπτεμβρίου τοὺς Σεβασμ. Μητροπολίτας Ἡλείας κ. Γερμανόν, Θήρας κ. Γαβριήλ, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Θεόκλητον, Νομβίας κ. Συνέσιον καὶ πρ. Αὐστραλίας κ. Ἰεζεκιήλ, τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου Ἱεροσαλῶν «Ρωμανὸς ὁ Μελωδὸς καὶ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός», τὸ Προεδρεῖον τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑνώσεως Βορειοηπειρωτῶν Ἀναπήρων καὶ Θυμάτων Πολέμου, τὸν κ. Βαλασιμίδη, τὸν πτέραρχον ἔ.ἀ. κ. Ποταμιάνου, τὸν καθηγητὴν Πανεπιστημίου κ. Βασίλειον Δεντάκη, τὸν εἰς Λάγκος πρόξενον κ. Σπαθάρην, τὸν καθηγητὴν κ. Παπαμιλιτιάδην, τοὺς πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτας Φώτιον Σταματόπουλον καὶ Ἀχίλλειον Παπαθανασόπουλον καὶ τὸν κ. Ἰ. Κολιτσάραν, τὸν κ. Ἰωάννην Ἰωάννου, τὸν αἰδεσ. ἱερέα Δημήτριον Παπαϊωάννου, τὸν θεολόγον κ. Μπαϊρακτάρην, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. Τιμόθεον Κοντομέρκον, τὸν πανοσ. ἀρχιμ. Φιλόθεον Φάρον, τὸν ταξίαρχον κ. Παπαθανασίου, τὸν αἰδεσ. πρωτοπρεσβύτερον Εὐάγγελον Καραγιάννην, τὸν ἱεροδιάκονον καὶ ἱεροκήρυκα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Παῦλον Τσαούσογλου, τὸν ἱεροκήρυκα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ζιχνῶν πανοσ. ἀρχιμ. Εὐάγγελον Μπράϊλαν καὶ τὸν θεολόγον κ. Διονύσιον Διάκουραν.

— Τὴν 21 Σεπτεμβρίου τοὺς νέους ὑπαλλήλους τοῦ Τ.Α.Κ.Ε.

— Τὴν 23 Σεπτεμβρίου τὸν κ. Κουτσόπουλον.

— Τὴν 24 Σεπτεμβρίου τὸν παλαιοκαθολικὸν ἐπίσκοπον κ. Herrmann καὶ τὸν αἰδεσ. κανανικὸν κ. R. B. Jolly.

— Τὴν 25 Σεπτεμβρίου τὸν προπρύτανιν τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν κ. Γεώργιον Ράμμου, τὴν κυρίαν Νανάκου καὶ τὸν κ. Μπεκατώρον.

Παιδικὰ κατασκηνώσεις.

Κατὰ τὴν περίοδον τοῦ θέρους, καὶ δὴ ἀπὸ τῆς Κυριακῆς 14ης Ἰουλίου μέχρι καὶ τῆς Κυριακῆς 8ης Σεπτεμβρίου, ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν ἐξυπηρετήσῃ πνευματικῶς τὰς εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτῆς παιδικὰς κατασκηνώσεις, ὡς καὶ τινὰς εἰς τὴν περιφέρειαν Ἀττικῆς. Κατὰ τὸ ὡς ἄνω διάστημα ἐξυπηρετήθησαν αἱ τρεῖς κατασκηνώσεις τοῦ Ὑπουργείου Πρόνοιας τοῦ ΠΙΚΠΑ, τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας καὶ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Πεντέλης, αἱ δύο τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, δύο τοῦ Ὑπουργείου Πρόνοιας, τῷ Ἐθνικῷ Ἰδρύματι Προστασίας Ἐργαζομένου Παιδιοῦ, τοῦ Οἴκου Ναύτου, τοῦ Δήμου Ἀθηνῶν, τῆς Ἀστυνομίας Πόλεως καὶ Β. Χωροφυλακῆς εἰς Ἀγ. Ἀνδρέαν Ἀττικῆς, τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Προστασίας Ἐργαζομένου Παιδιοῦ εἰς Καβούρι, τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Προστασίας Ἐργαζομένου Κοριτσιοῦ εἰς Βούλαν, τοῦ Λυκείου «ὁ Πλάτων» καὶ

τῶν Σ.Ε.Κ. εἰς Μεγάλο Πεῦκο, τῆς Ὁρθοδόξου Ἀδελφότητος «ὁ Λυτρωτῆς» καὶ τῶν Ἑογατῶν Μετάλλου εἰς Βίλλια Ἀττικῆς, ὡς καὶ τῆς Ἀδελφότητος «ἡ Χρυσοπηγή» εἰς Πολυδένδριον Ἀττικῆς. Οἱ ἱεροκλήρυκες καὶ θεολόγοι ἐφημέριοι τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς μετέβαινον κατὰ Κυριακὴν διὰ τὴν τέλεσιν τῆς θ. Λειτουργίας χάριν τῶν κατασκηνωτῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους καὶ ὠμίλου καταλλήλως. Εἰς τινὰς τῶν ὡς ἄνω κατασκηνώσεων ἐγένετο θεία Λειτουργία κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Αὐγούστου οἱ κατασκηνωταὶ προσῆλθον εἰς τὸ μυστήριον τῆς θ. Εὐχαριστίας, προετοιμασθέντες καταλλήλως. Ἡ θ. Λειτουργία ἐτελείτο ἐν ὑπαίθρῳ ἢ ἐν ναυδρίοις, ἐφ' ὅσον ὑπῆρχον τοιαῦτα, ἢ ἐν τῷ κινητῷ παρεκκλησίῳ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς «ὁ Ἀπ. Παῦλος». Ἡ κινητὴ αὕτη ἐκκλησία τὰ μέγιστα συνετέλεσεν εἰς τὴν πραγματικὴν συμμετοχὴν τῶν κατασκηνωτῶν εἰς τὴν θ. Λατρείαν.

Κατὰ τὸ ὑπ' ὄψιν δίμηνον διάστημα ἐτετέλεθησαν 194 Λειτουργίαι καὶ ἐγένοντο ἰσάριθμοι ὁμίλιαι. Ἐπίσης συνεργεῖα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς ὑπὸ τοὺς ἱεροκλήρυκας αὐτῆς μετέβαινον τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας εἰς τὰς κατασκηνώσεις καὶ ἀφοῦ ἐγένετο διανομὴ πρὸς τοὺς κατασκηνωτάς βιβλίων, φυλλαδίων, περιοδικῶν καὶ εἰκόνων, ὡς καὶ κατάλληλα ὁμίλια, ἐπηκολούθη προβολὴ ἐγχρωμῶν διαφανειῶν (σλαΐτες) ἢ κινηματογραφικῆς ταινίας ἠθικοθρησκευτικῆς καὶ ἐθνικοῦ περιεχομένου.

Εἰς τὰς ἐπὶ τῇ λήξει τῆς κατασκηνωτικῆς περιόδου ἐκάστης κατασκηνώσεως γενεόμενος ἑορτὴς παρίστατο πάντοτε εἰς ἱεροκλήρυξ, ἐκπρόσωπος τοῦ Μακαριωτάτου, ὅστις διεβίβαζε τοὺς κατασκηνωτάς καὶ τοὺς παρευρισκομένους τὰς ποτηρικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας αὐτοῦ.

Οὕτως, ἡ παρυσία τῆς Ἐκκλησίας ἐφέτος εἰς τὰς κατασκηνώσεις ἐυσυστηματοποιήθη.

Ἱερά Μητρόπολις Πατρῶν

Ἡ πόλις τῶν Πατρῶν ἐώρτασε τὴν 26 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔτους, μὲ λαμπρότητα καὶ θρησκευτικὴν κατάνυξιν, τὴν 4ην ἐπέτειον τῆς ἐπανομοθεσίας τῆς Τιμίας Κράσας τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου. Τὰς ἑορταστικὰς ἐκδηλώσεις παρηκολούθησαν χιλιάδες πιστῶν.

Ἀποκορύφωμα τοῦ πανηγυρισμοῦ ὑπῆρξεν ἡ λιτάνευσις τῶν Σεπτῶν Λειψάνων τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, ἡ ὁποία ἐγένετο τὴν ἑσπέραν μὲ σεμνοπρέπειαν καὶ βαθυτάτην κατάνυξιν.

Ἡ ἐκκίνησις τῆς ἱερᾶς πομπῆς, μὲ ἐπικεφαλῆς τὰ ἐξαπτέρυγα καὶ θρησκευτικὰ λάβαρα, τὰ ὁποία περιέβαλον τὴν φερόμενην ὑπὸ δύο ἀρχιμανδριτῶν Τιμίας Κράσας, ἐγένετο τὴν 6 μ.μ. ἐκ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ, τοῦ ὁποίου οἱ κώδωνες ἐκρούοντο χαρμωδῶς. Αὕτη διὰ τῶν ὁδῶν Μαιζώνος καὶ Ἁγίου Νικολάου κατηνύθη εἰς τὴν πλατεῖαν Βασιλέως Κωνσταντίνου (Συμμάχων), ὅπου ἐτετέλεθη παρουσία ὀδῶν τῶν ἀρχῶν καὶ πλήθους κόσμου εὐχαριστήριος Δοξολογία.

Ἡ λιτανεὶα ἤρχισε τὴν 6.45' μ.μ. καὶ διὰ τῆς μὲ Βυζαντινὰ λάβαρα διακοσμημένης ὁδοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου κατηνύθη εἰς τὸν ναὸν τοῦ Πρωτοκλήτεως, ὅπου ἐψάλη εἰδικὴ κατασκευτικὴ Παράκλησις πρὸς τὸν Προστάτην Ἁγίον ὑπὲρ τοῦ ἔθνους καὶ τῶν κατοίκων τῆς Πόλεως.

Εἰς τὰ πεζοδρόμια, τοὺς ἐξώστας καὶ τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν τῶν ὁδῶν, δι' ὧν διήλθεν ἡ πομπή, πλήθη πιστῶν ἐκράτουν ἀνημέμενας λαμπάδας καὶ ἕκαιον λιβανωτῶς.

Τῆς πομπῆς ἠγείτο παιανίζουσα ἡ Δημοτικὴ Μουσικὴ, εἰς τὴν λιτάνευσιν δὲ τῶν Ἁγίων Λειψάνων ἔλαβε μέρος καὶ ἡ Μουσικὴ τῆς Α.Σ.Δ.Ε.Ν.

Εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἐκδηλώσεις καὶ τὰς ἱεροτελεστίας παρέστησαν οἱ Σεβασμιώτατοι Μητροπολίται Πατρῶν κ. Κωνσταντίνος, πρῶην Αὐστραλίας κ. Ἰεζεκιήλ, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Θεόκλητος, Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Σωτήριος, Ἐνόπλων Δυνάμεων κ. Νικόλαος καὶ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κ. Νικηφόρος.

Ἱερά Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης

Εἰς τὸ ἐν Τσοτυλίῳ Βοίου νεόδμητον ἐπισκοπεῖον συνῆλθε τὴν 20 Αὐγούστου ἐ. ἔτους, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Πολυκάρπου, τὸ ΣΤ' συνέδριον τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς Μητροπόλεως Σισανίου καὶ Σιατίστης, τοῦ ὁποίου μετέσχον 67 ἱερεῖς ὡς φιλοξενούμενοι τοῦ Σεβασμιωτάτου.

Κατὰ τὸ συνέδριον ἀνεπτύχθησαν τὰ ἑξῆς θέματα: 1) «Ὁ Καλὸς Ποιμὴν», ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πολυκάρπου· 2) «Ἡ τάξις καὶ ἐν γένει συμπεριφορὰ τῶν κληρικῶν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ», ὑπὸ τοῦ πανοσ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσόστομου Ζαφειροπούλου· 3) «Ἀπαιτούμενη προετοιμασία τοῦ Λειτουργοῦ πρὸ τῆς θείας Εὐχαριστίας», ὑπὸ τοῦ αἰδεσ. Κωνσταντίνου Σκαλιστῆ· 4) «Ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ», ὑπὸ τοῦ αἰδεσ. Ἀλεξάνδρου Θεοδοροπούλου καὶ 5) «Ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ Νέοι», ὑπὸ τοῦ αἰδεσ. Νικολάου Δάρδα.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἱερά Μητρόπολις Θυατείρων

Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καὶ Μεγάλῃς Βρετανίας πραγματοποιεῖ τὸ 3ον Ἐκκλησιαστικὸν Συνέδριον κοινότητων καὶ ἐνοριῶν εἰς Μπρίμιγχαμ ἀπὸ 17ης μέχρι 20ῆς Ὀκτωβρίου.

Γενικὸν θέμα τοῦ Συνεδρίου εἶναι: «Ἡ διακονία τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν».

Εἰς τὸ Συνέδριον θὰ ἀναγνωσθῇ μῆνυμα τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρα καὶ θὰ ἀκολοθήσονται ὁμίλια κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἐπὶ τοῦ θέματος, καθὼς καὶ εὐρεία συζήτησις ἐπ' αὐτοῦ.

Τὸ Συνέδριον θὰ λάβῃ, ἐπίσης, ἀποφάσεις διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος σχετικῶς μὲ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς παροικίας ταύτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Συνεδρίου, ἐξ ἄλλου, θὰ προηγηθῇ, εἰς Λονδίνον τὴν 5ην Ὀκτωβρίου, τὸ Γ' Ἐκπαιδευτικὸν Συνέδριον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ μελετηθῶν τὰ θέματα τῆς ἐλληνικῆς παιδείας εἰς Ἀγγλίαν καὶ θὰ ληφθῶν αἱ σχετικαὶ ἀποφάσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Τὴν 13 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔτους συνεπληρώθησαν δέκα ἔτη ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου κ. Γερμανοῦ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον Σερβίας.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὕτῃ ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Σερβίας κ. Γερμανὸς ἔδωκε λίαν ἐνδιαφέρουσαν συνέντευξιν πρὸς τὴν ἐν Βελιγραδίῳ ἐκδιδόμενην δεκαπενθήμερον θρησκευτικὴν ἐφημερίδα «Πραβροσλάβιε».

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ποιοὶ εἶναι οἱ κυριώτεροι λόγοι, οἱ ὁποῖοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ὑπὸ τῆς ἐν Οὐψάλας συνελεύσεως Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Π.Σ.Ε. ἐκλογὴν του ὡς πρώτου προέδρου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν διὰ τὴν προσεχῆ ἐπταετίαν, ὁ Μακαριώτατος ἀπήντησεν, ὅτι δύο εἶναι οἱ κυριώτεροι λόγοι: 1) Αἱ ἀδελφικῶς στεναὶ σχέσεις τῆς Σερβικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετ' ὄλων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ 2) ἡ προσπάθεια τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἀποκαταστήσῃ μετ' ὄλων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἀγαθὰς σχέσεις καὶ ἀναπτύξῃ εἰλικρινῆ χριστιανικὴν καὶ εὐαγγελικὴν συνεργασίαν.

Ἀκολουθῶς, ἀπαντῶν εἰς τὴν ἐρώτησιν πῶς βλέπει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν οἰκουμενικῶν σχέσεων, ὁ Μακαριώτατος εἶπε τὰ ἑξῆς: «Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι ἡ ἰδέα τοῦ οἰκουμενισμοῦ ἐγεννήθη εἰς τὴν Δύσιν, αὕτη ἐπὶ μακρὰν περίοδον ἐκαλλιέργητο καὶ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἰδίως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1920. — Μεταξὺ τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων ὅλοι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι μετεῖχον ὄλων τῶν κυρίων οἰκουμενικῶν ἐγχειρημάτων. Τὰ εἰσέτι μὴ ἐπουλωθέντα δραματικὰ γεγονότα τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου συνεκλόνησαν τὴν ζωὴν πολλῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐξῆλθον ἐξ αὐ-

τοῦ βαρέως τραυματισμένοι. Ἡ βοήθεια — ἡθικὴ καὶ ὕλική — τὴν ὅποιαν παρέσχε μέχρι σήμερα τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν πρὸς αὐτάς, ὡς καὶ πρὸς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν, ὑπῆρξε πολὺ μεγάλη. Ἐκάστη τούτων, εἰς τὰ πλαίσια τῶν δυνατοτήτων της, συνεχῶς συνεργάζεται εἰς τὴν Οἰκουμένην Κίνησιν. Καὶ αἱ τρεῖς Πανορθόδοξοι Διασκέψεις τῆς Ρόδου ἐξέφρασαν ἐκδήλωσιν τὸ πνεῦμα τῶν εὐλιγρῶν πόθων τῆς Ὀρθοδοξίας περὶ διεκκλησιαστικῆς χριστιανικῆς συνεργασίας καὶ ἀμοιβαίας προσεγγίσεως. Εἰς τὰς Διασκέψεις τῆς Ρόδου παρέστησαν ἀντιπρόσωποι καὶ παρατηρηταὶ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ ἀντιπρόσωποι καὶ παρατηρηταὶ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν τῆς Δύσεως, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι μέλη τῆς Οἰκουμένης Κινήσεως. Ἐπειτα, τὸ 1966 συνήλθεν εἰς Βελιγράδιον ἡ Πανορθόδοξος Διάσκεψις διὰ τὸν διάλογον μὲ τὴν Ἀγγλικανικὴν καὶ τὴν Παλαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἀνεζητήθη δὲ καλυτέρα κατανόησις καὶ μὲ τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, πρὸς ὃν σκοπὸν καὶ ἐστέλλοντο παρατηρηταὶ μᾶς εἰς τὴν Β' Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ. Δέον νὰ τονισθῆ, ὅτι σήμερον ὅλας αἱ Ὀρθόδοξοι Ἀυτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι εἰνοὶ μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. — Παραλλήλως πρὸς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας, ἡ Σερβικὴ Ἐκκλησία ἐδεικνυεν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Οἰκουμένην Κίνησιν. Μεταξὺ τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων συνέβαλον μεγάλως καὶ πολλαπλῶς εἰς τὸν οἰκουμενισμόν οἱ ἐπιφανέστεροι Ἀρχιερεῖς καὶ θεολόγοι τῆς καθ' ἡμᾶς Σερβικῆς Ἐκκλησίας. Συνεχίζοντες τὴν παράδοσιν εἰς τὸ θέμα τοῦ οἰκουμενισμοῦ, ἡμεῖς προσωπικῶς δὲν διαχωρίζομεν τὸ ἔργον μᾶς ἀπὸ τὴν πεπατημένην ὁδόν, τὴν ὅποιαν βαδίζομεν ἡ Ὀρθόδοξία καὶ ἡ Σερβικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία. Ὡς θεμελιώδη καθοδηγητικὴν ἰδέαν θεωροῦμεν τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἀγάπης, τῆς καλῆς θελήσεως καὶ τῆς προσεγγίσεως ὄλων τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων πρὸς εὐαγγελισμόν τοῦ κόσμου.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ποία ἦσαν τὰ κύρια προβλήματα κατὰ τὴν δεκαετῆ πατριαρχικὴν διακονίαν του, ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης κ. Γερμανὸς ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς: «Υπῆρχον ἀρκετὰ προβλήματα, πάντοτε ὑπάρχουν καὶ θὰ ὑπάρχουν. Ἐν τῶν κυρίων ἦτο ἡ πληρωσις τῶν κενῶν Ἐπαρχιῶν καὶ ἑνοριῶν. Ἐνῶ Ἐπαρχίαι τινὲς κατηργήθησαν, διερρυθμίσθησαν καὶ ἐπληρώθησαν, τὸ ζήτημα τῶν ἑνοριῶν παρουσιάζει διαφορετικὴν ἔμφιν. Πολλοὶ ἑνορίαί, ἴδια τῶν περιοχῶν ὅπου κατὰ τὸν παρελθόντα πόλεμον ἐφονεύθησαν πολλοὶ ἱερεῖς, παραμένουν καὶ σήμερον κεναί. Ὑπάρχουν περιπτώσεις καθ' ὅσας Ἐπαρχίας τιναὲς εἰς ἐφημέριον ἐξυπηρετεῖ πλειονὰς ἑνορίας καὶ μόλις προφθάνει νὰ τελέσῃ τὴν θείαν Λειτουργίαν δις ἢ τρίς τοῦ ἔτους εἰς τὴν ἄλλην ἑνορίαν, τὴν ὅποιαν παρεμπιπτόντως ἐξυπηρετεῖ».

Ἐν συνεχείᾳ, ἀπαντῶν εἰς ἄλλην ἐρώτησιν, ὁ Μακαριώτατος ἐτόνισεν, ὅτι αἱ τέσσαρες λειτουργοῦσαι Ἐκκλησιαστικαὶ Σχολαὶ διδούσι ἐτησίως περὶ τοὺς 100 ὑποψηφίους ἱερεῖς καὶ ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶς δὲν ἐπαρκεῖ διὰ τὴν πληρωσιν τῶν ὑφισταμένων κενῶν.

Ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἐν Βελιγράδιω πρὸ τοῦ πολέμου ἀρξαμένην ἀνέγερσιν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σάββα, ἡ ὁποία διεκόπη λόγω τοῦ πολέμου, ὁ Μακαριώτατος εἶπε τὰ ἑξῆς: «Δυστυχῶς, εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ δὲν δυνάμεθα νὰ καυχώμεθα. Πολλάκις παρεκαλέσαμεν καὶ ἐξωρκίσαμεν πολλὰ ὄργανα τῆς ἐξουσίας μᾶς νὰ φύγουν ἀπὸ τὰ τεῖχη τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σάββα αἱ διάφοροι ἐπιχειρήσεις καὶ νὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ συνεχίσωμεν τὴν ἀρξαμένην ἀνέγερσιν. Μέχρι τοῦδε ἔμειναν ἄκαρποι ὅλαι αἱ προσπάθειαι. Ἀλλὰ παρ' ὅλα αὐτά, ἐλπίζομεν ὅτι ἐπὶ τέλους οἱ ἀρμόδιοι θὰ ἀνοίξουν τὰ μᾶτια καὶ θὰ ἴδουν, ὅτι εἶναι πλέον καιρὸς νὰ εἰσακουσθῇ τὸ δίκαιον, εὐλόγον καὶ ἱερὸν αἰτήμα μᾶς καὶ νὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ συνεχίσωμεν τὴν ἀρξαμένην ἀνέγερσιν τοῦ ναοῦ».

Τέλος, ἀπαντῶν εἰς ἐρώτησιν σχετικὴν μὲ τὴν «Ἀυτοκέφαλον Μακεδονικὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν», ἡ αὐτοῦ Μακαριότης εἶπε τὰ ἑξῆς: «Τὸ λυπηρὸν αὐτὸ ζήτημα ἠπέλεισε νὰ κλονίσῃ τὰ θεμέλια τῆς ἐνότητος τῆς Σερβικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας. Ὡς καθαρῶς ἐκκλησιαστικὸν κανονικὸν ζήτημα, τοῦτο ἀποχόλησε τὴν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Σερβικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία, ἔχομένη αὐστηρῶς τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας καὶ σεβομένη καὶ τὰς ὑψίστας ἀρχὰς τῆς ἀδελφοσύνης καὶ τῆς ἐνότητος, διετύπωνεν

ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἀποψίν της καὶ ἔλαβε τὰς ἀναγκαίας ἀποφάσεις. Μὲ τὴν ἀποψίν της συνεφώνησαν ὅλαι αἱ Ὀρθόδοξοι Ἀυτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι. Τώρα ἐφαρμόζονται αἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἱεραρχίας».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας δι' ἐσχάτως δημοσιευθεῖσι δηλώσεως αὐτῆς γνωρίζει, ὅτι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν συμβάλλεται εἰς τὸν διάλογον καὶ τὴν συνεργασίαν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ δήλωσις μεταξὺ ἄλλων τονίζει: «Θεωροῦμεν δυνατόν τὸν διάλογον πρὸς συνεργασίαν ἐπὶ πρακτικοῦ ἐπιπέδου, χωρὶς νὰ προσκαλῶμεν ὠρισμένην Ἐκκλησίαν εἰς τὴν ποίμνην ἄλλης, ἀλλ' ἐργαζόμενοι διὰ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ὁλότητα πασῶν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, εἰς τὴν ὁλότητα τοῦ Π.Σ.Ε., ἐκ τῆς ὁποίας ἀπουσιάζει ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία... Ἐλπίζομεν, ὅτι αἱ μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν σχέσεις θὰ συνεχίσουν νὰ ἀναπτύσσωνται, διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐπὶ πρακτικοῦ ἐπιπέδου συνεργασίας τοῦ διολόγου ἐν ὅψει τῆς ἐνώσεως, ὑπὲρ τῆς ὁποίας αἱ Ἐκκλησίαι προσεύχονται διηλεκτικῶς πρὸς τὸν Θεόν».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Εἰς συνέλευσίν του πρὸς τοὺς ἐν Σόφιᾳ Ἀυστριακοὺς δημοσιογράφους, ὁ Πρόεδρος τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως κ. Τ. Ζίβκοφ ἀπήντησε καὶ εἰς τὴν ὑποβληθεῖσάν του ἐρώτησιν περὶ τῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

«Ὅταν τὸ 1961 εὗρισκόμην εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς συνομιλίας ἠρωτήθην: Διατί εἰς τὴν Βουλγαρίαν ἐξολοθρεύονται οἱ ἱερεῖς; Ἀπήντησα, ὅτι οὗτοι (οἱ ἐρωτῶντες) ἔπεσαν θύματα τῆς ἰδίας των προπαγάνδας. Εἰς τὴν Βουλγαρίαν ὄχι μόνον δὲν ἐξολοθρεύονται οἱ ἱερεῖς, ἀλλὰ τὸ Κράτος βοηθεῖ τὴν Ἐκκλησίαν. Ὑπάρχει ἐιδικὴ παράγραφος, κατὰ τὴν ὅποιαν ἡ Ἱερά Σύνοδος δικαιοῦται κρατικῆς ἐπιχορηγήσεως, περὶ τοῦ ὕψους τῆς ὁποίας τακτικῶς διεξάγονται διαπραγματεύσεις. Εἰς τὴν χώραν μᾶς τὸ Σύνταγμα οὐ μόνον ἐγγυᾶται τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' αὕτη καὶ ἐφαρμόζεται.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλας χώρας, ἡ Ἐκκλησία μᾶς ὑπῆρξε πάντοτε πατριωτικὴ. Εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς τουρκοκρατίας αὕτη προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας, οἱ δὲ ἱερεῖς μᾶς προέρχονται ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ εἶναι στενῶς συνδεδεμένοι μετ' αὐτοῦ. Ὁ Πατριάρχης μᾶς εἶναι μεγάλος πατριώτης καὶ μεγάλος ἱστορικός. Προσφάτως τὸν συνεχάρην ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τῶν κηρυγματικῶν του, τὰ ὁποία πράγματι ἀποτελοῦν πλουσίαν πνευματικὴν γραμματεῖαν, ἡ ὁποία ἀναγινώσκειται εὐχαρίστως.

Χαιρετίζω τὴν ἐπίσκεψιν εἰς τὴν Σόφιαν τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, θὰ ἐχαίρετον δὲ τὴν ἐπίσκεψιν καὶ παντὸς ἄλλου Ἀρχηγοῦ Ἐκκλησίας».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Τὴν 9 Σεπτεμβρίου ἐ. ἔτους ἀρίκετο εἰς τὴν Σόφιαν ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Μακαριωτάτου Μητροπολίτου Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας κ. Στεφάνου, κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Βουλγαρίας κ. Κυρίλλου καὶ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Βουλγαρικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας.

Τὴν 12 Σεπτεμβρίου οἱ Προκαθήμενοι τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐτέλεσαν τὴν θείαν Λειτουργίαν εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς Σόφιας τοῦ Ἁγίου Ἀλεξάνδρου Νέβσκου.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Α. Ἀγιότης ὁ Πάπας Παῦλος Στ', ὁμιλῶν πρὸς τὰ μέλη τῆς ἸΠοντιφικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν, εἶπε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ἐκκλησία θεωρεῖ Ἱερῆς τοὺς ἐπιστήμονας ὡς τοὺς ἀναζητητὰς καὶ ἐρευνητὰς τῶν ἐργῶν τῆς Δημιουργίας, οἱ ὁποῖοι ἐπιτελοῦν κατ' ἀνώτατον βαθμὸν τὸ ἔργον, τὸ

ὁποῖον ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πλάσεώς του: νὰ κατακυριεύσῃ τὴν γῆν, νὰ διευκρινίσῃ τὰ μυστικά τῆς φύσεως. Διότι ἡ φύσις εἶναι πλήρης μυστικῶν καὶ δὲν πρέπει κανεὶς νὰ ἀμφιβάλλῃ, ὅτι ὅσοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν ἀνακάλυψίν των, πληροῦν πρωταχικὴν σκέψιν τοῦ Δημιουργοῦ καὶ ἀνταποκρίνονται εἰς βεβαίαν ἐπιθυμίαν Αὐτοῦ».

—Ὁ ἐπίσκοπος τῆς Μπωβαί ἐν Γαλλίᾳ ἀπεφάσισε τὴν ἐδαφικὴν κατάργησιν τῶν ἐνοριῶν τῆς ἐπαρχίας του καὶ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς ποιμαντικῆς δραστηριότητος ἐπὶ νέων βάσεων. Οἱ ἱερεῖς τῆς Ἐπαρχίας του ζοῦν τώρα κοινοβιακῶς καθ' ὁμάδας εἰς διάφορα κέντρα τῆς ἐπισκοπῆς καὶ ὁργανῶν ἀπὸ κοινοῦ τὸ πρόγραμμα τῆς ἀποστολικῆς των διακονίας.

—Ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ Ο.Η.Ε. κ. Οὐ Θάντ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Πάπαν Παῦλον, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μεταβάσεώς του εἰς Κολομβίαν μῆνυμα, ἐν τῷ ὁποίῳ πρὸς τοὺς ἄλλοις λέγονται τὰ ἑξῆς: «Τὸ Διεθνὲς Εὐχαριστιακὸν Συνέδριον ἐν Βογοτᾶ εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιότερων παγκοσμίων γεγονότων τοῦ τρέχοντος ἔτους. Ἡ ἀνθρωπίνῃ ἀδελφότητι εὐρίσκεται ἀσφαλῶς εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτοῦ».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἀπὸ 7-21 Αὐγούστου ἔ. ἔτους αἱ Ἠνωμένα Βιβλικαὶ Ἐταιρεῖαι διωργάνωσαν συνέδριον Εὐρωπαϊῶν μεταφραστῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐν τῇ παρὰ τὴν Φραγκφούρτην τῆς Γερμανίας Εὐαγγελικῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Arnoldshain.

Τοῦ συνεδρίου μετέσχον περὶ τοὺς 70 ὀρθόδοξοι, καθολικοὶ καὶ εὐαγγελικοὶ ἀντιπρόσωποι ἐξ 20 περίπου χωρῶν τῆς Εὐρώπης, οἱ ὅποιοι ἠσχολήθησαν μὲ τὰ γλωσσολογικὰ καὶ ἀνθρωπολογικὰ προβλήματα ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν μετάφρασιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ ἐδόθη εἰς τὴν θεωρίαν καὶ τὴν πράξιν τῆς μεταφράσεως. Καὶ τὸ μὲν θεωρητικὸν μέρος ἐκαλύφθη διὰ διαλέξεων καὶ συζητήσεων, τὸ δὲ πρακτικὸν δι' ἀσκήσεων καὶ συζητήσεων. Κατὰ τὸ συνέδριον διεπιστώθη, ὅτι τὰ προβλήματα τῆς μεταφράσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς εἰς τὰς συγχρόνους εὐρωπαϊκὰς γλώσσας εἶναι κοινὰ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον

Πρὸς [2]

Τὸν Ἀρχιμανδρίτην Εὐλάμπιον Βούλγαρη
(Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμέν σε, ὅπως ἐφανεύθη ἐνώπιον τοῦ ὡς ἄνω Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου καὶ ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁδὸς Φιλοθέης 19, τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1968 ἡμέρᾳ Δευτέρα καὶ ὥρα 9 π.μ., ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδόμενῳ σοι κατηγοριῶν. Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἐάν δὲν ἐφανεύθῃς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ θέλεις δικασθῆ ἑρῆμην συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 125 τοῦ Νόμου 5383/1932 (περὶ Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ αὐτῶν διαδικασίας).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 3ῃ Σεπτεμβρίου 1968

Ὁ Πρόεδρος Ὁ Γραμματεὺς
† Ὁ Πατρῶν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Ἀρχιμ. Δαμ. Λαζαρίδης

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 46 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίῳ διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ ἐφημε-

ρίου ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἁγίου Νικολάου Κάτω Ἡλιουπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1968.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 63/2 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ἐνὸς τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Διονυσίου Κολωναίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Τὸ πρῶτιστον ἔσται τὸ πτυχίον τῆς Θεολογίας.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1968.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 63 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ὁργανικῆς θέσεως τακτικοῦ διακόνου τῆς Ἐνορίας Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Θεσσαλονίκης, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίῳ πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς διακονικῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 27ῃ Σεπτεμβρίου 1968

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 63 τοῦ Α.Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῶν κενῶν ὁργανικῶν θέσεων τακτικῶν διακόνων τῶν Ἱερῶν Ναῶν Ἁγίου Μηνᾶ καὶ Παναγίας Δεξιᾶς Θεσσαλονίκης, ὅπως ὑποβάλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίῳ πρὸς πλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν διακονικῶν θέσεων.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 30ῃ Σεπτεμβρίου 1968

† Ὁ Θεσσαλονίκης ΛΕΩΝΙΔΑΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Φθιώτιδος

Χρηρῶσεως τῆς θέσεως τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας Οἴτης, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 47 τοῦ Α.Ν. 2200/40 (περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων), ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Νομοθετικῶν Διαταγμάτων, ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 προβλεπόμενα πιστοποιητικά μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Λαμίᾳ τῇ 26ῃ Σεπτεμβρίου 1968

† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ»

Ἐλλογιμώτατον
κ. Διευθυντὴν τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία»

Ἐνταῦθα

Ἐλλογιμώτατε κ. Διευθυντά,

Ἐξ ἀφορμῆς σχολίου δημοσιευθέντος εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 17 /1-9-68 τεῦχος τῆς «Ἐκκλησίας» (σελ. 415) καὶ ἀναφερομένου εἰς τὸ κλείσιμον τῆς Ἱ. Μονῆς Σταυρονικήτα τοῦ Ἀγ. Ὁρους ἕνεκα ἐλλείψεως Μοναχῶν, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ θέσω ὑπ' ὄψει Ὑμῶν νεωτέραν ἐνθαρρυντικὴν πληροφορίαν, ἀφορῶσαν εἰς τὴν ἐν λόγω Ἱ. Μονήν.

Εὐρισκόμενος πρὸ μηνὸς περίπου εἰς Ἀγ. Ὄρος ἐπεθύμουν νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν ἐν λόγω Ἱ. Μονὴν διὰ ν' ἀναγνώσω δύο χειρόγραφα. Ἀλλὰ τοῦτο καθίστατο ἀδύνατον, διότι ἡ Ἱ. Μονὴ ἦτο σχεδὸν κλειστή, ἐφ' ὅσον ὁ εἰς Μοναχός, ὅστις εὐρίσκειτο ἐκεῖ, οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἢ δικαιοδοσίαν εἶχεν εἰς τὰ τῆς Μονῆς. Ὅπως συμπτωματικῶς μετὰ τινος ἡμέρας συνήντησα τὸν π. Βασίλειον Γοντικᾶκην, παλαιὸν συνάδελφον εἰς τὰς περὶ τὴν Θεολογίαν σπουδὰς ἡμῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκλεκτὸν φίλον, ὅστις ἠσκήτευεν εἰς τὴν Σκήτην τῶν Ἰβήρων. Οὗτος μὲ ἐπληροφόρησεν, ὅτι ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ κ. Διοικητοῦ τοῦ Ἀγ. Ὁρους καὶ παρεκλήθη νὰ δεχθῆ νὰ γίνῃ ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Σταυρονικήτα. Ὁ π. Βασίλειος ἔθεσεν ὀρισμένους ὄρους, ἐκ τῶν ὁποίων εἰς ἧτο ὅτι ἔπρεπε νὰ κληθῆ καὶ διορισθῆ ὑπὸ τῆς Ἱ. Κοινοτήτος. Πρὸ ἡμερῶν, ἐπιστρέψας πλεον ἐξ Ἀγ. Ὁρους, ἔμαθον μετὰ χαρᾶς ὅτι ἡ Ἱ. Κοινότης τοῦ Ἀγ. Ὁρους ἐξέλεξε τὸν π. Βασίλειον ἡγούμενον τῆς ἐν λόγω Μονῆς, οὗτος δὲ ἀπεδέχθη τὴν ἐκλογήν του καὶ μετέβη ἤδη εἰς τὴν Μονὴν μετ' ἄλλων δύο ἐξαιρέτων ἀσκητῶν καὶ Θεολόγων, τοῦ π. Παΐσιου καὶ τοῦ π. Γρηγορίου. Οὕτω τὴν στιγμὴν ταύτην εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἱ. Μονὴν Σταυρονικήτα 4 Μοναχοί, ἐξ ὧν δὲ γνωρίζω, πρόκειται συντόμως νὰ μεταβοῦν ἐκεῖ καὶ ἄλλοι Μοναχοί, ἢ — ὅπερ πλεον εὐχάριστον — ἄλλοι λαϊκοὶ Θεολόγοι διὰ νὰ μονάσουν.

Ὁ νέος ἡγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Σταυρονικήτα εἶναι θεολόγος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, μὲ θεολογικὴν μετεκπαίδευσιν εἰς Γαλλίαν καὶ ἀλλαχοῦ, γλωσσομαθῆς, μελετητῆς καὶ γνώστης τῆς πατερικῆς γραμματείας, καὶ πρὸ πάντων ἔχει ἀρετὴν καὶ ζῆλον Ἥλιου. Ἐχει θεαρέστους καὶ λαμπρὰς φιλοδοξίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀξιοποίησιν καὶ προβολὴν τῆς ἐν λόγω Ἱ. Μονῆς, τὰς ὁποίας δὲν ἀναφέρω, ἵνα μὴ παρακωλύσω τὴν ἀναγεννητικὴν του προσπάθειαν.

Νομίζω, ὅτι πέραν τῆς χαρᾶς, τὴν ὁποίαν δοκιμάζομεν, διότι ἐπαναλειτούργει ἡ Ἱ. Μονὴ Σταυρονικήτα ὑπὸ ἀρίστους οἰωνούς, ἐπιβάλλεται ν' ἀναλογισθῶμεν, ὅλοι ἡμεῖς οἱ μακρὰν τῶν Μονῶν καὶ τῆς Ἀναχωρήσεως εὐρισκόμενοι, τὴν εὐθύνην ἡμῶν διὰ τὴν ἐπάνδρωσιν τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς καὶ ὅλων τῶν Μονῶν ἐν γένει, ὡς καὶ διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν συμπαράστασιν πρὸς τὸν φθίνοντα κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν Μοναχισμόν.

Εἰλικρινῶς Ὑμέτερος καὶ ὅλως πρόθυμος
Πρεσβύτερος

Ἀθήναι, 18-9-1968

Δρ. Κωνσταντῖνος Φούσκας

NEA BIBLIA

Παντελεήμονος Κ. Καρανικόλα, Μητροπολίτου Κορινθίας, Γνώφως ἀγνωσίας. Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Ἀστήρ» Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου, Λυκούργου 10. Ἀθήναι 1968, σελ. 165.

Πολυκάρπου Γρηγ. Τύμπα, πρωτοπρεσβυτέρου, Μοναστηρίου Ἁγίας Τριάδος Ὁσῶς, Τρίκαλα 1968, σελ. 32.

Ἀρχιμανδρίτης Ἰωὴλ Γιαννακόπουλος (1901-1966). Ἐπιμελεία Γεωργίου Κουβέλα. Ἐκδοσις Χριστιανικῆς στέγης. Καλαμάτα 1968, σελ. 120.

Κωνσταντῖνου Κ. Παπουλίδη, Ἡρωϊκῆς προσωπικότητος τῆς Ἐκκλησίας στὴν ὑπηρεσία τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνος. Θεσσαλονίκη 1968, σελ. 19.

Γέροντος Παχωμίου, Ὑπεράσπισις τῆς ἀληθείας καὶ νίκη κατὰ τοῦ διαβόλου. Ἐκδοσις τετάρτη ὑπὸ τῆς γυναικείας Μονῆς Οἰνουσῶν Χίου. Ἀθήναι 1968, σελ. 133.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδομένον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ἹΕΡΩΝΥΜΟΣ
† Ὁ Τρῶακας καὶ Σταγῶν ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ
† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Ναῶν Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν:
Δρχ. 50, 75, 100 ἐτησίως.
Λοιπῶν Ναῶν Ἐπικρατείας: 30 ἐτησίως.
Ἐξωτερικοῦ: δολλάρια 3.
Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 4.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κων. Μπόνη, Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου, Ἐκκλησία καὶ πρόδοος.

Τελικὸν σχέδιον διατυπώσεως τῶν ἀρθρῶν 1, 2 καὶ 11 τοῦ Σχεδίου Συντάγματος.

Ἐγκύκλιοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἐπικήδειος λόγος εἰς τὸν Μητροπολίτην πρ. Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων Κύριλλον.

Μητροπολίτου Κυθήρων Μελετίου, Ἡ Κοπτικὴ Ἐκκλησία.

Ἰωάν. Καρμίρη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἡ Ε' Πανορθόδοξος Διάσκεψις.

Ἀρχιμ. Ἀναστασίου Γ. Γιαννουλάτου, Ἀφεντριακαὶ σκέψεις διὰ τὴν Ἐξωτερικὴν Ἱεραποστολήν.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

Προκηρύξεις.

Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν «Ἐκκλησίαν».

Νέα βιβλία.

ΜΟΝΟΤΥΠΙΚΑ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΑ ΤΣΙΡΩΝΗ

Ἄνωρμαν 185 — Ἀθήναι — Τηλ. 530.318

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Δημήτριος Β. Δεσποτάκης
Λεωφόρος Ἡρώων 26, Περιστέρι